

2021

CRPS

Centrum Rozwiązywania
Problemów Społecznych

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

Gmina Mieścisko

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
Dane demograficzne	5
Metryka Gminy	7
<i>Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>	<i>7</i>
<i>Nadużywanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.....</i>	<i>9</i>
<i>Przestępczość.....</i>	<i>9</i>
Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	11
<i>Grupa badana</i>	<i>11</i>
<i>Cel badania.....</i>	<i>13</i>
<i>Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców.....</i>	<i>14</i>
<i>Postawy mieszkańców wobec problemów osób niepełnosprawnych.....</i>	<i>15</i>
<i>Postawy mieszkańców wobec problemów osób starszych</i>	<i>18</i>
<i>Rynek pracy i problem bezrobocia</i>	<i>22</i>
<i>Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne</i>	<i>25</i>
<i>Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze.....</i>	<i>36</i>
<i>Przekonania dotyczące wychowania dzieci.....</i>	<i>40</i>
<i>Zjawisko przemocy w rodzinie</i>	<i>42</i>
<i>Cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu</i>	<i>49</i>
<i>Opinie i postawy mieszkańców Gminy Mieścisko w związku z pandemią covid -19.....</i>	<i>50</i>
Badania sprzedawców napojów alkoholowych.....	52
<i>Grupa badana</i>	<i>52</i>
<i>Cel badania.....</i>	<i>52</i>
<i>Wyniki badań</i>	<i>52</i>
Problemy społeczne w środowisku młodzieży szkolnej	61
<i>Metodologia</i>	<i>61</i>

<i>Cel badania</i>	61
<i>Charakterystyka grupy badanej</i>	62
<i>Wyniki</i>	65
Substancje psychoaktywne: Alkohol	65
Substancje psychoaktywne: Papierosy	72
Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze	74
Postawy wobec substancji psychoaktywnych	78
Przemoc w szkole	81
Środowisko Rodzinne	85
Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc	88
Hazard	96
Czas Wolny	97
Telewizja	104
Sport	106
Podsumowanie	109

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w drugiej połowie 2021 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Mieścisko wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

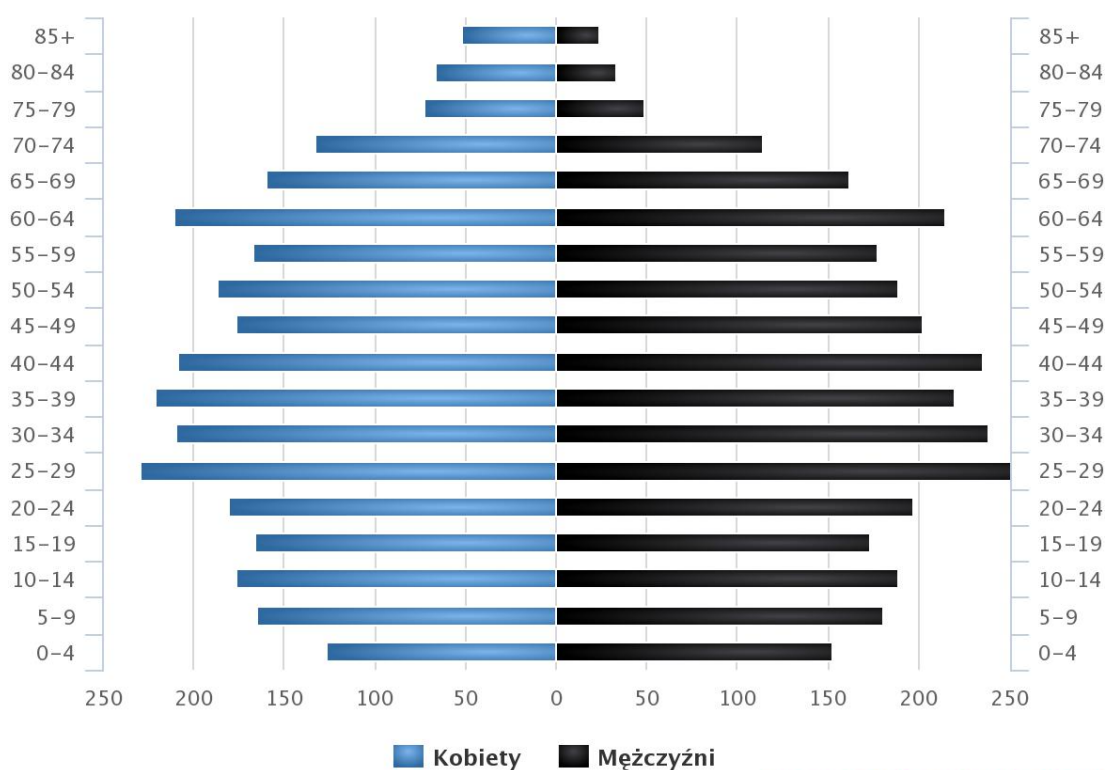
- a) dorośli mieszkańcy gminy,
- b) młodzież szkolna,
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

DANE DEMOGRAFICZNE¹

Gmina Mieścisko liczy 5 909 mieszkańców, z czego 49,2% stanowią kobiety, a 50,8% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 1,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,1 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Mieścisko, 2020

(Źródło: GUS)

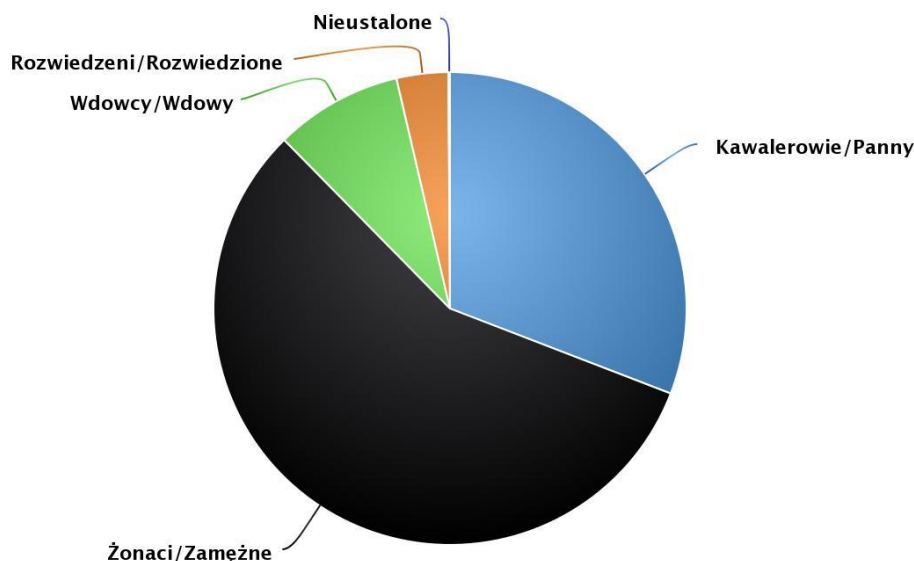
www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy gminy Mieścisko zawarli w 2019 roku 38 małżeństw, co odpowiada 6,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 30,8% mieszkańców gminy Mieścisko jest stanu wolnego, 56,7% żyje w małżeństwie, 3,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,7% to wdowy/wdowcy.

¹ za: www.polskawliczbach.pl

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Mieścisko

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

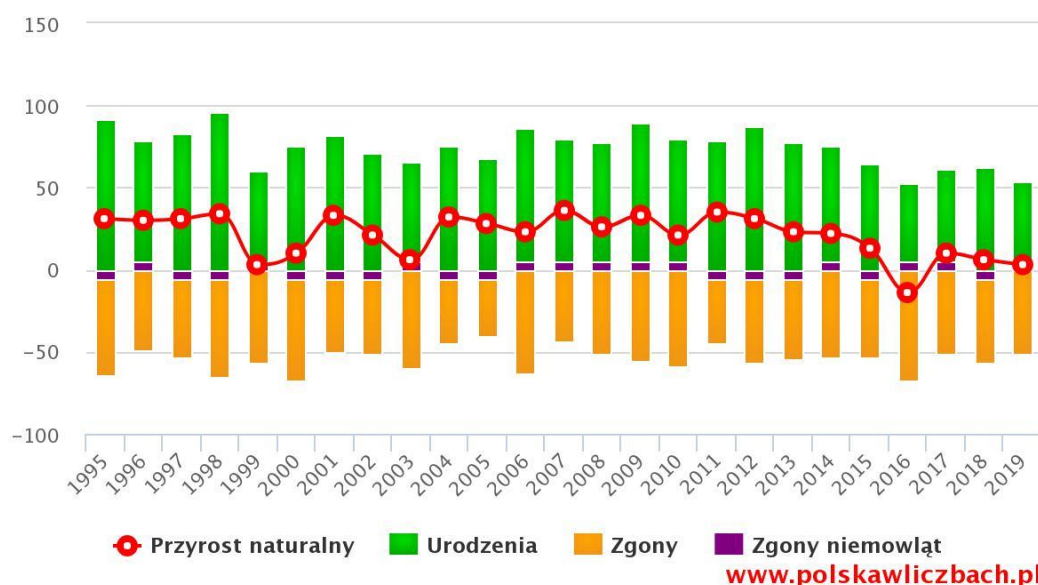

www.polskawliczbach.pl

Gmina Mieścisko ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 3. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,50 na 1000 mieszkańców gminy Mieścisko. W 2019 roku urodziło się 54 dzieci, w tym 50,0% dziewczynek i 50,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 426 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,93 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Mieścisko

(Źródło: GUS)

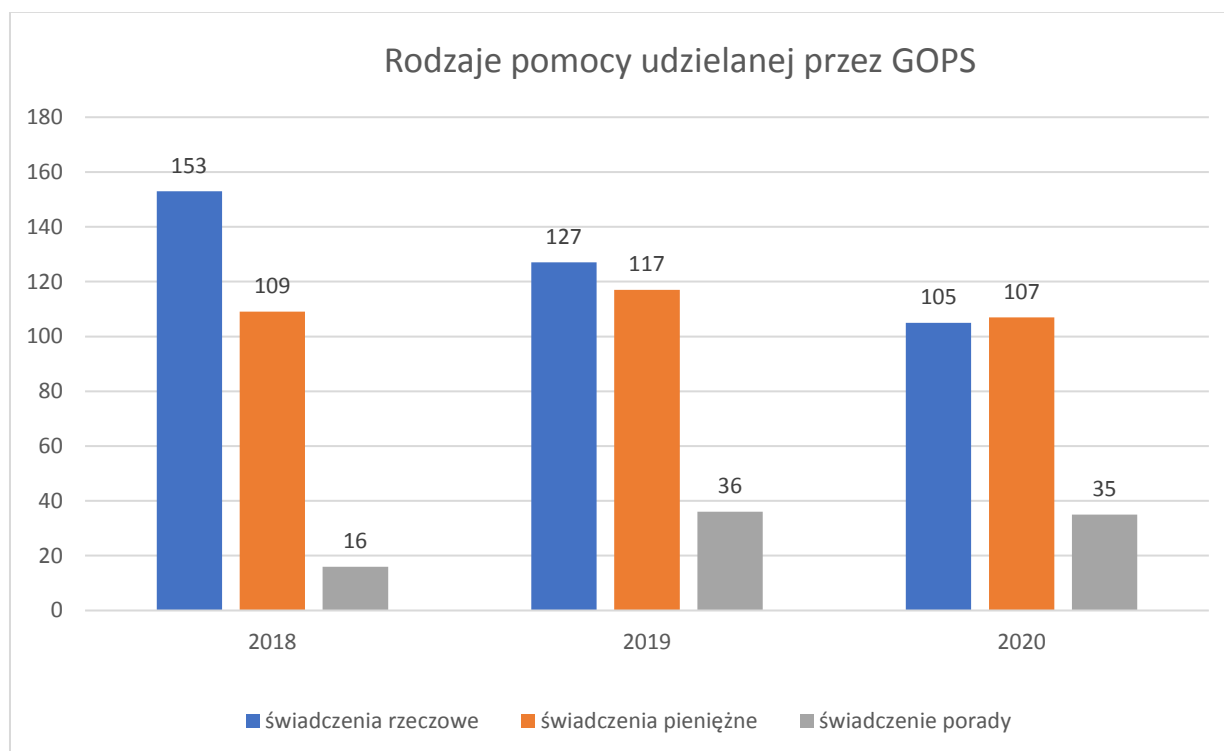
www.polskawliczbach.pl

METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin ogółem	282	187	398
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	16	12	11

Powody przyznawania pomocy społecznej
(liczba rodzin)

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogółem	131	128	120
Niepełnosprawność	69	57	57
Bezrobocie	45	40	31
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	2	0
Ubóstwo	77	72	68
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	74	65	67
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	37	37	32
Alkoholizm	16	12	11
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	5	7
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	1

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową
(liczba osób)

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Pracuje	48	45	51
Pracuje dorywczo	5	6	5
Nie pracuje	110	87	75
Studiuje	0	1	2
Na rencie	19	16	19
Na emeryturze	26	27	18
Na zasiłku dla bezrobotnych	5	4	2
Bezrobotny bez prawa do zasiłku	50	33	25

NADUŻYWANIE ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	9	5	9
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	2	1	1
Zakłócanie porządku publicznego	7	5	5
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	1	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	-	-
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	3	7	2

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępstwa na terenie Gminy Mieścisko			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Kradzież z włamaniem	2	3	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	0	0	0
Pobicie	1	0	0

Uszkodzenie mienia	3	2	2
Kradzież mienia	5	5	2
inne	11	18	14

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

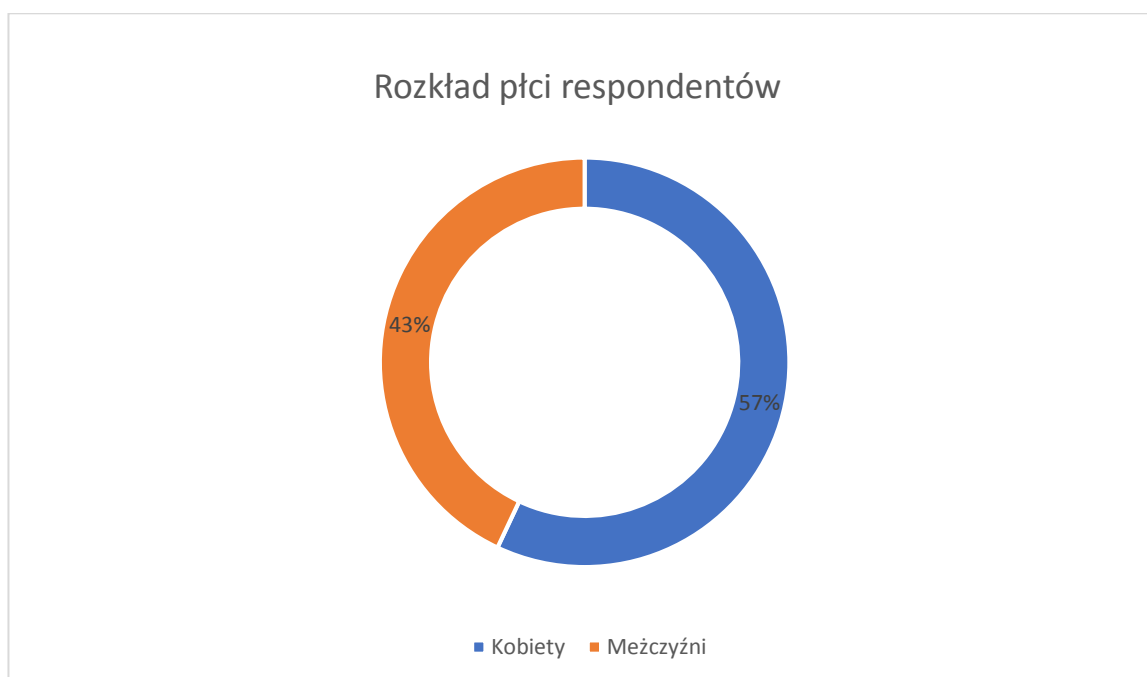
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji	8	14	6
Dotyczące przemocy w rodzinie	2	8	3
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	4	43	19
○ Kobiety	2	11	4
○ Mężczyźni	1	9	5
○ Nieletni	1	23	10
Liczba sprawców przemocy domowej w tym:	2	8	3
○ Kobiety	0	7	0
○ Mężczyźni	2		3

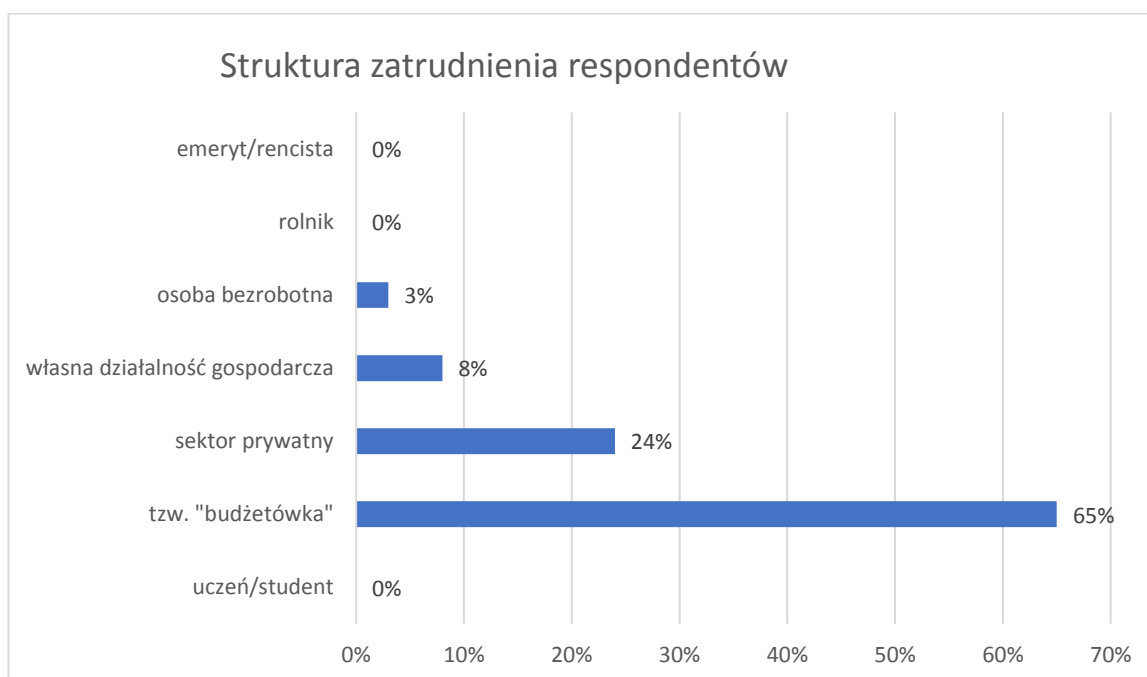
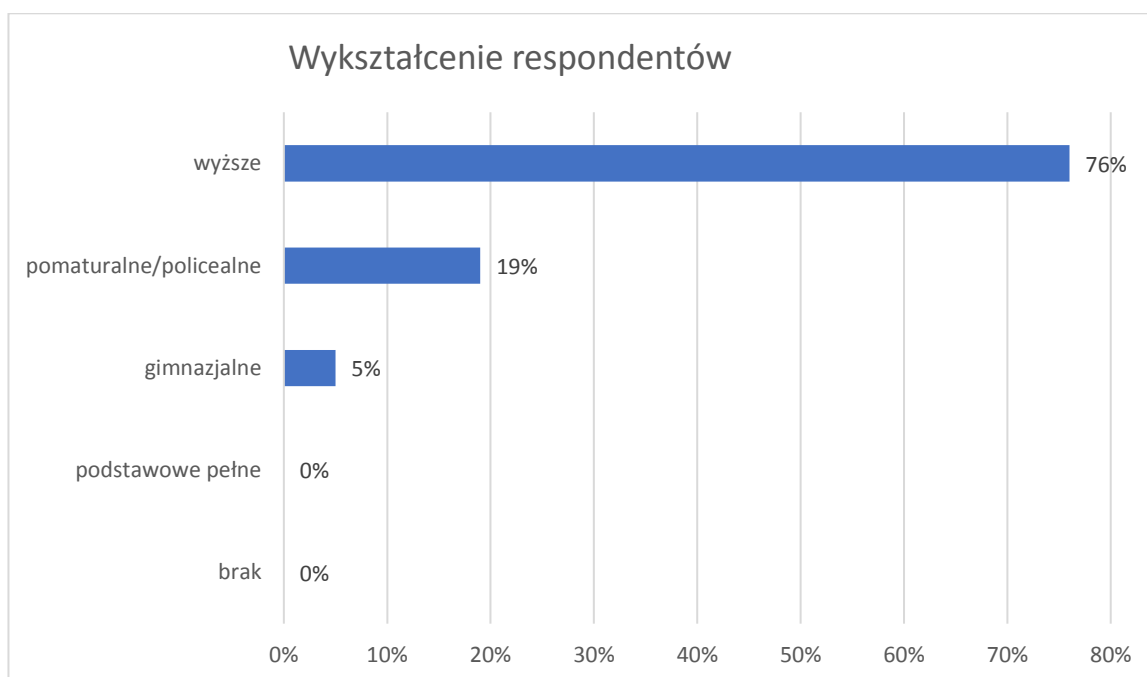
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Mieścisko, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Przeprowadzone zostały metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowali o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 64 mężczyzn oraz 86 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 42,8 lat. 19% z badanych mieszkańców deklaruje wykształcenie pomaturalne/policealne a 76% wyższe. 24% respondentów pracuje w sektorze prywatnym a 65% wskazało na tzw. budżetówkę.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych.

PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności odmiennych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Mieścisko.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	14%	57%	19%	11%
Zanieczyszczenie wody	32%	51%	11%	5%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	19%	38%	22%	22%
Bezrobocie	19%	46%	24%	11%
Bieda, ubóstwo	19%	51%	19%	11%
Bezdomność	8%	14%	54%	24%
Wzrost przestępczości	19%	19%	51%	11%
Kryzys rodziny	11%	51%	30%	8%
Kryzys norm moralnych	43%	38%	14%	5%

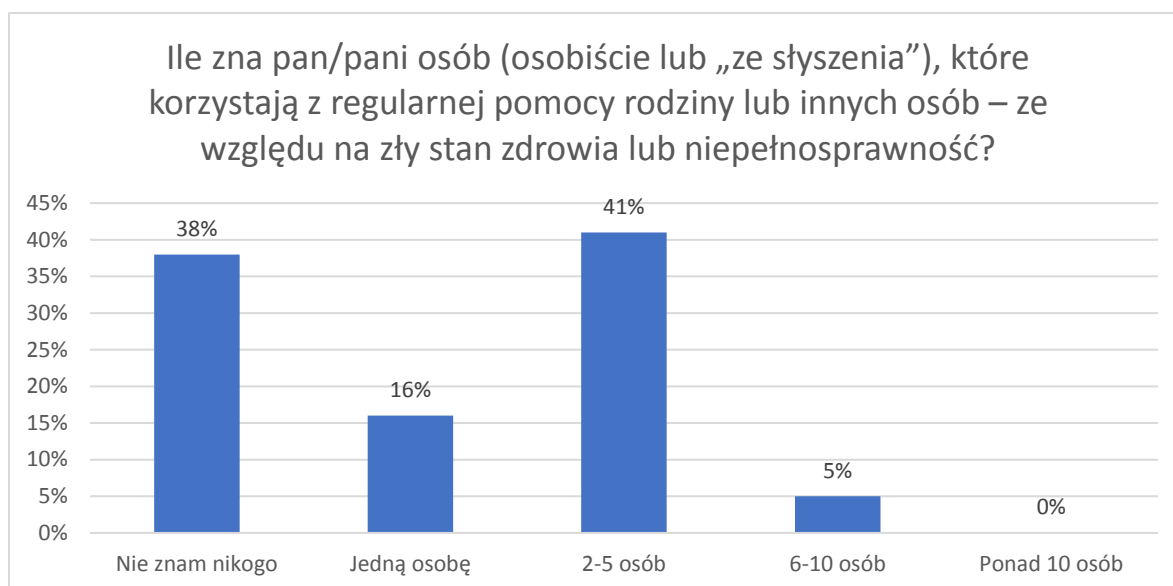
Za najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym ankietowani mieszkańcy uznali: zanieczyszczenie wody (84%), kryzys rodziny (81%), zanieczyszczenie powietrza: smog (70%) oraz biedę i ubóstwo (70%).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

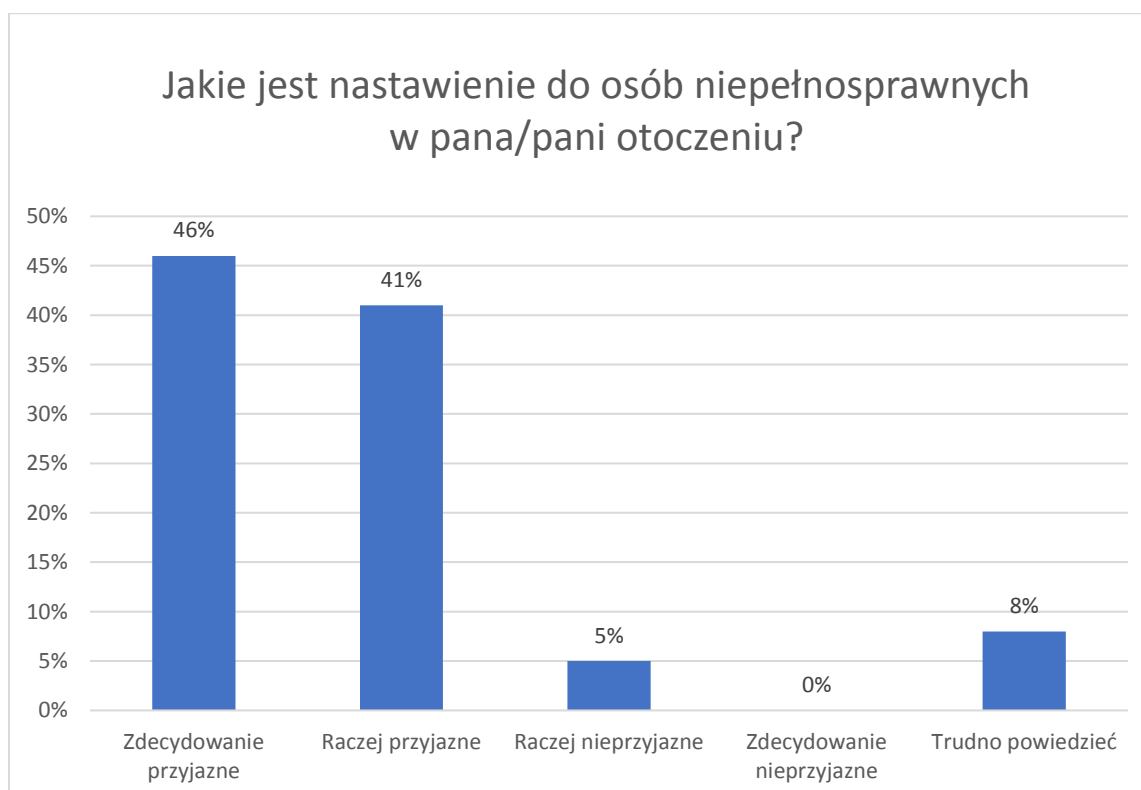
W opinii społecznej najczęściej wymienianymi problemami, z jakimi mogą borykać się osoby niepełnosprawne są problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji. Same osoby niepełnosprawne również przyznają, że są to jedne z większych problemów, jakie spotykają na swojej drodze.

Najczęściej wymieniane problemy rodzin osób niepełnosprawnych to także trudności finansowe. Istotne są trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ważnymi aspektami w życiu osób bliskich niepełnosprawnym są także wypalenie, przemęczenie i brak sił oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

Jak wynika z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Mieścisko 38% badanych mieszkańców nie zna nikogo (osobiście lub „ze słyszenia”), kto korzystałby z pomocy rodziny lub innych osób ze względu na zły stan zdrowia lub niepełnosprawność. Mieszkańcy wskazywali często, że znają od 2 do 5 osób, które korzystają z owej pomocy (41%).

W subiektywnej ocenie większości mieszkańców Gminy Mieścisko nastawienie do osób niepełnosprawnych jest w ich otoczeniu raczej przyjazne (41%) lub też zdecydowanie przyjazne (46%). Pozostali mieszkańcy wskazują, że nastawienie to jest raczej nie przyjazne (5%) lub też trudno im to określić (8%).

Za najbardziej powszechne² bariery występujące na terenie gminy respondenci uznali schody (89%), brak windy (84%), wysokie krawężniki (79%), brak pojazdów dla wózków inwalidzkich (75%) oraz zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych (79%).

**JAKIE SĄ PANA/PANI ZDANIEM NAJBARDZIEJ POWSZECHNE
BARIERY WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY?**

	Bardzo często	Często	Rzadko	Bardzo rzadko	Nie występuje
Brak poręczy	35%	27%	27%	8%	3%
Brak pojazdów dla wózków inwalidzkich	43%	32%	20%	5%	0%
Schody	54%	35%	8%	3%	0%
Brak windy	62%	22%	8%	5%	3%
Zbyt wąskie wejścia i korytarze	38%	35%	24%	3%	0%
Zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych	41%	38%	18%	3%	0%
Wysokie krawężniki	49%	30%	16%	5%	0%
Nierówny chodnik/dziury w chodniku	43%	32%	14%	11%	0%
Brak ławek do odpoczynku przed dalszą drogą	43%	24%	22%	11%	0%
Brak specjalnych pasów ostrzegawczych w postaci powierzchni wypukłych	49%	22%	22%	7%	0%

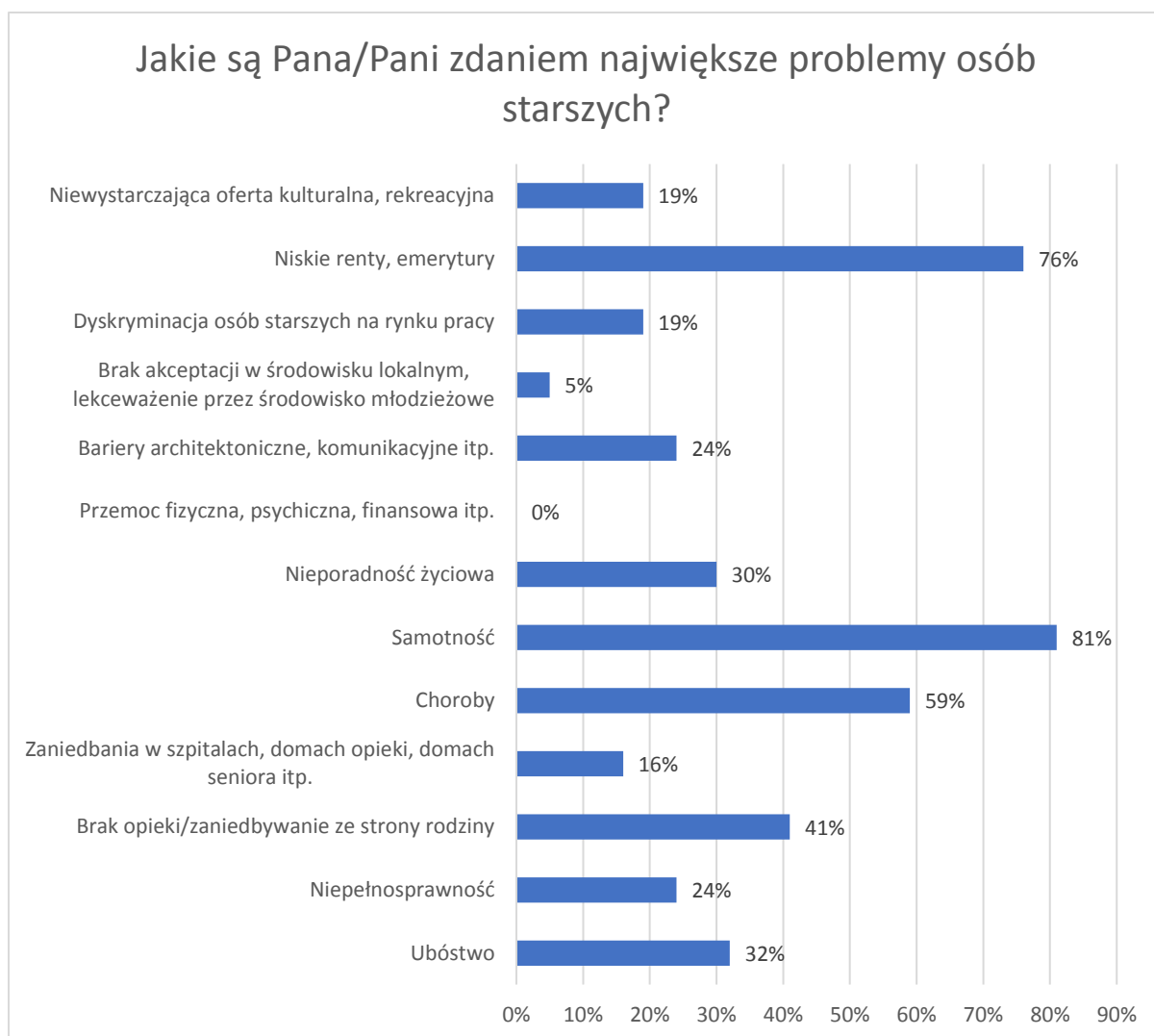
² Suma odpowiedzi *bardzo często* i *często*.

Od początku lat 90. XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski³.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Badani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, jakie są ich zdaniem największe problemy osób starszych. Jak wynika z przeprowadzonych badań największymi problemami tej grupy społecznej zdaniem respondentów są: samotność (81%), niskie renty i emerytury (76%) oraz choroby (59%).

³ [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/\\$file/Infos_126.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/$file/Infos_126.pdf) (dostęp: 25.11.2020).

Następnie zapytano mieszkańców o to, jakie działania na szczeblu lokalnym podejmuje się w ich otoczeniu względem osób starszych. 16% wskazała, że w ich środowisku lokalnym nie podejmuje się żadnych działań na rzecz osób starszych. Pozostali respondenci wskazywali na takie działania jak tworzenie lokalnych programów aktywizacji i wsparcia seniorów (43%), adresowanie do seniorów programów zdrowotnych (35%) oraz zapewnianie warunków do samodzielności i niezależności osób starszych (14%). Część badanych wskazała również, że w szkołach prowadzona jest edukacja dzieci i młodzieży na temat postrzegania starości (27%) oraz że w ich społeczności lokalnej propaguje się aktywny model starzenia i aktywnej starości (32%).

Kolejno, respondenci zostali poproszeni o określenie, czy widzą potrzebę realizacji konkretnych działań dla osób powyżej 60 roku na terenie gminy. Mieszkańcy wskazywali, że najbardziej potrzebnym działaniem jest kolejno:

- zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej (97%),
- zajęcia informatyczne (95%),
- zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych (92%),
- usługi opiekuńcze (92%),
- zajęcia z rozwoju pasji i talentów (92%)
- programy profilaktyczne (92%),
- zajęcia kulturalne (89%),
- poradnictwo prawne (86%),
- dostęp do poradni zdrowia psychicznego (84%),
- ośrodek wsparcia dla osób mających problemy rodzinne (84%),
- tworzenie dziennych domów pobytów dla seniorów (78%),
- zajęcia sportowe (76%),
- teleopieka (70%),

- lektoraty językowe (46%).

**CZY WIDZI PAN/PANI POTRZEBĘ REALIZACJI NASTĘPUJĄCYCH DZIAŁAŃ
DLA OSÓB W WIEKU POWYŻEJ 60 LAT NA TERENIE GMINY?**

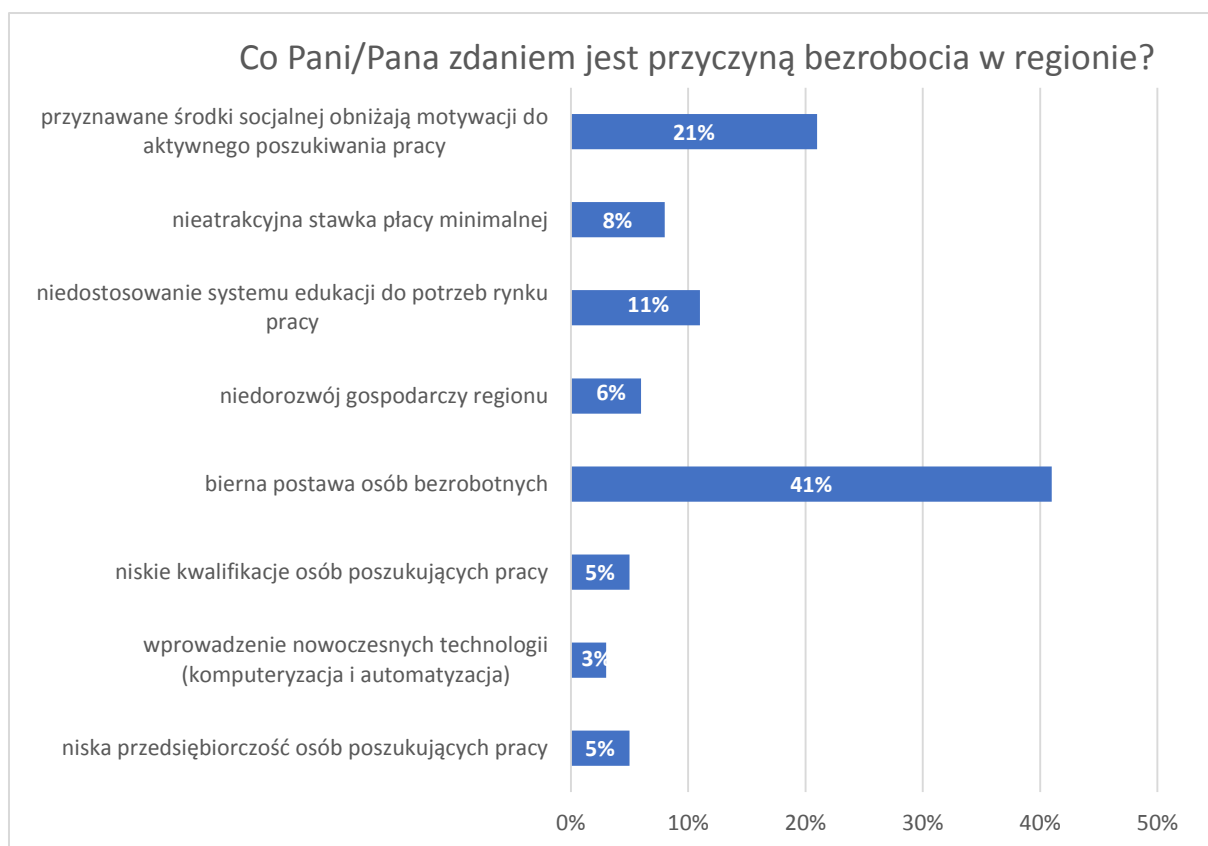
	TAK	NIE
Dzienny dom pobytu dla seniorów	78%	22%
Zwiększenie dostępu do usług reha- bilitacyjnych	92%	8%
Zwiększenie dostępności do bezpłat- nej specjalistycznej opieki zdrowot- nej	97%	3%
Dostęp do poradni zdrowia psychicz- nego (pomoc psychologów i psychia- trów)	84%	16%
Lektoraty językowe (nauka języka obcego	46%	54%
Programy profilaktyczne	92%	8%
Poradnictwo prawne	86%	14%
Ośrodek wsparcia dla osób mających problemy rodzinne (kryzysy, prze- moc)	84%	16%
Usługi opiekuńcze	92%	8%
Teleopieka (telefon zaufania)	70%	30%
Zajęcia kulturalne	89%	11%
Zajęcia z rozwoju pasji i talentów	92%	8%
Zajęcia sportowe	76%	24%
Zajęcia informatyczne (podstawy ob- sługi komputera, poruszania się po Internecie)	95%	5%

Zatrudnienie w Polsce stale wzrasta, a bezrobocie spada i jest na najniższym poziomie od 25 lat. Tymczasem dynamika wzrostu płac jest umiarkowana, tj. nie przyspiesza. Według aktualnych danych Eurostatu bezrobocie w Polsce spadło do poziomu 3,1%. Tylko pięć krajów ma niższą wartość tego wskaźnika: Holandia, Malta, Węgry, Niemcy i Czechy. Według GUSu współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2020 roku w Polsce wyniósł 56,5%.⁴

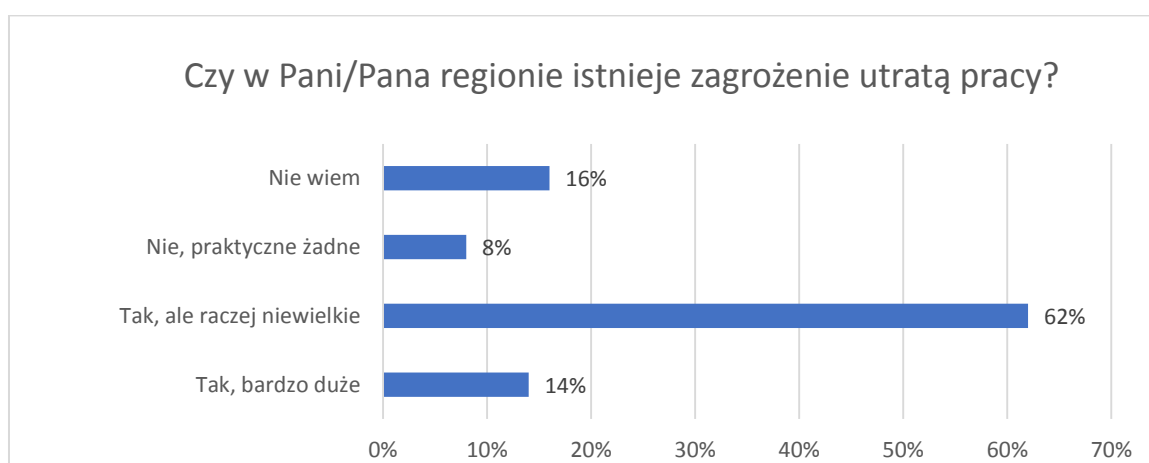
W gminie Mieścisko na 1000 mieszkańców pracuje 175 osób. 48,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Mieścisko wynosiło w 2020 roku 5,1% (6,8% wśród kobiet i 3,7% wśród mężczyzn). W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Mieścisko wynosiło 4 177,82 PLN, co odpowiada 80.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Mieścisko 431 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 92 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -339. 30,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Mieścisko pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 32,3% w przemyśle i budownictwie, a 13,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Pierwsze pytanie, które odnosiło się do lokalnego rynku pracy, dotyczyło opinii badanych na temat **przyczyn bezrobocia w regionie**. Respondenci zwracali uwagę na – bierną postawę osób bezrobotnych (41%) oraz, że przyznawane środki obniżają motywację do aktywnego poszukiwania pracy.

⁴ https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5475/12/45/1/informacja_sygnalna_o_rynku_pracy_iv_kw.2020.pdf

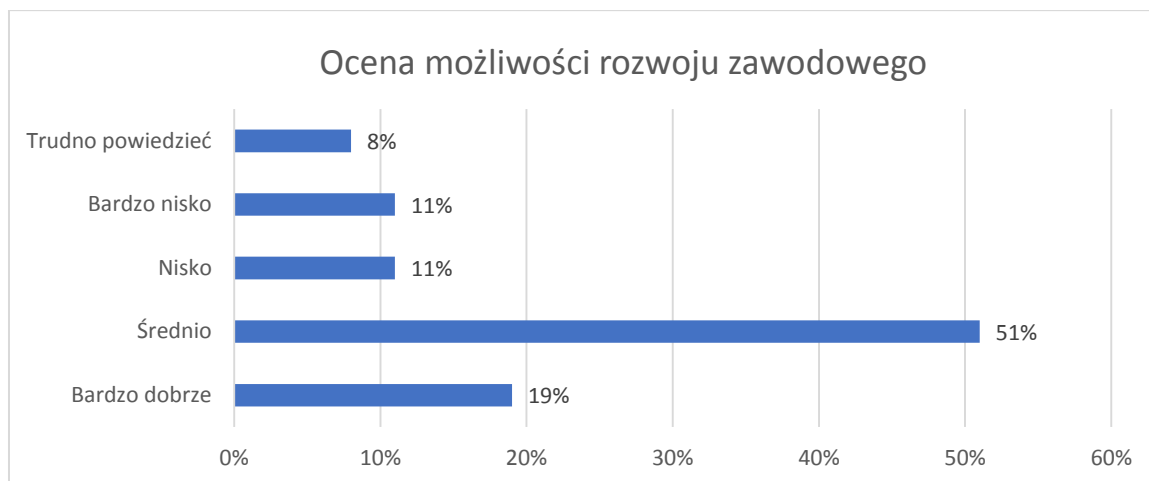

W perspektywie warunków zatrudnienia na lokalnym rynku pracy respondenci zostali zapytani, czy ich subiektywnym zdaniem istnieje **zagrożenie utratą pracy**. Na pytanie o skalę zagrożenia utraty pracy, najczęstszą odpowiedzią jest, że takie niebezpieczeństwo w regionie jest, ale raczej niewielkie (62%). 8% badanych uznało, że nie ma takiego zagrożenia.

Następne pytanie odnosiło się do **opinii badanych na temat możliwości rozwoju zawodowego, jaki istnieje na lokalnym rynku pracy**. Poniższe wyniki pokazują, że

większość mieszkańców określiło możliwości rozwoju zawodowego na średnim poziomie (51%) oraz nisko (11%). Tylko 19% badanych wskazało odpowiedź: „bardzo dobrze”, co raczej sugeruje, że niewielka liczba z nich postrzega lokalny rynek zawodowy jako atrakcyjny w perspektywie szans na poszerzanie swoich kompetencji oraz umiejętności zawodowych.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklaruje częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie⁵.

Kolejne badania CBOSu, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w piciu alkoholu. Mianowicie: *Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol⁶.*

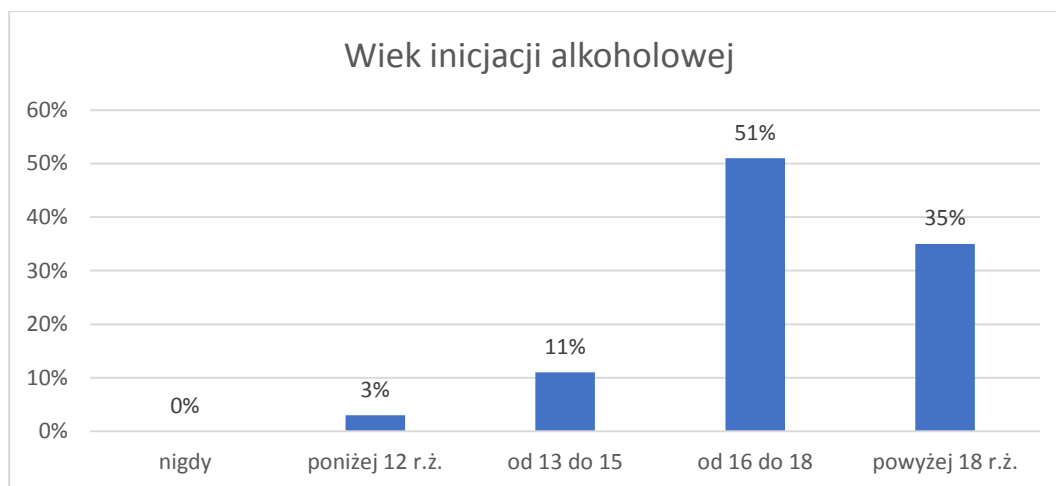
W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Mieścisko na temat alkoholu.

⁵ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

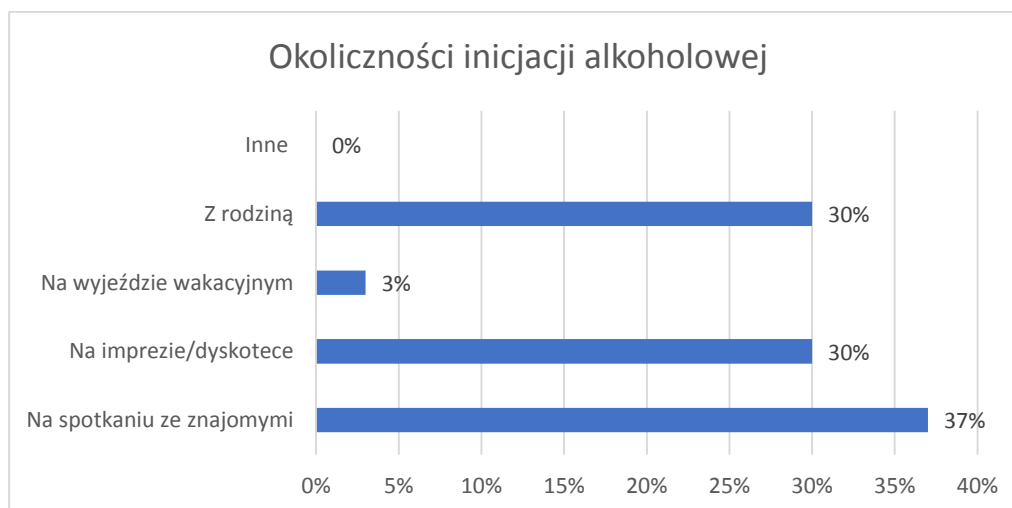
Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF

⁶ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF

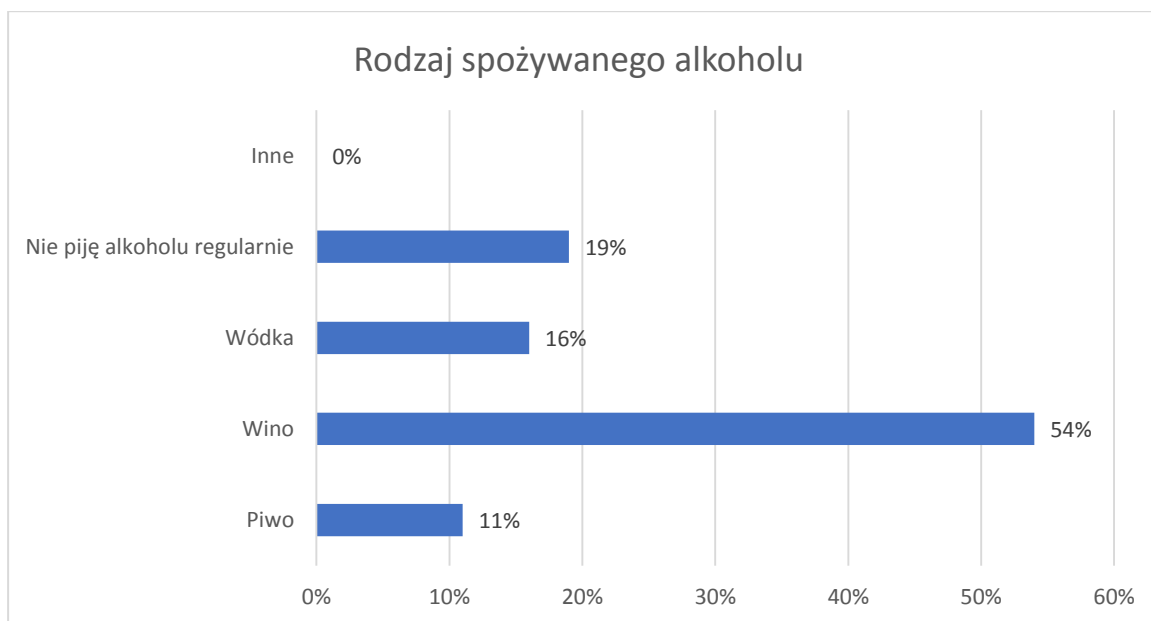
Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. 35% osób deklaruje pierwsze spożycie alkoholu po osiągnięciu pełnoletności. Najwięcej, bo 51% ankietowanych wskazało wiek pomiędzy 16 a 18 lat.

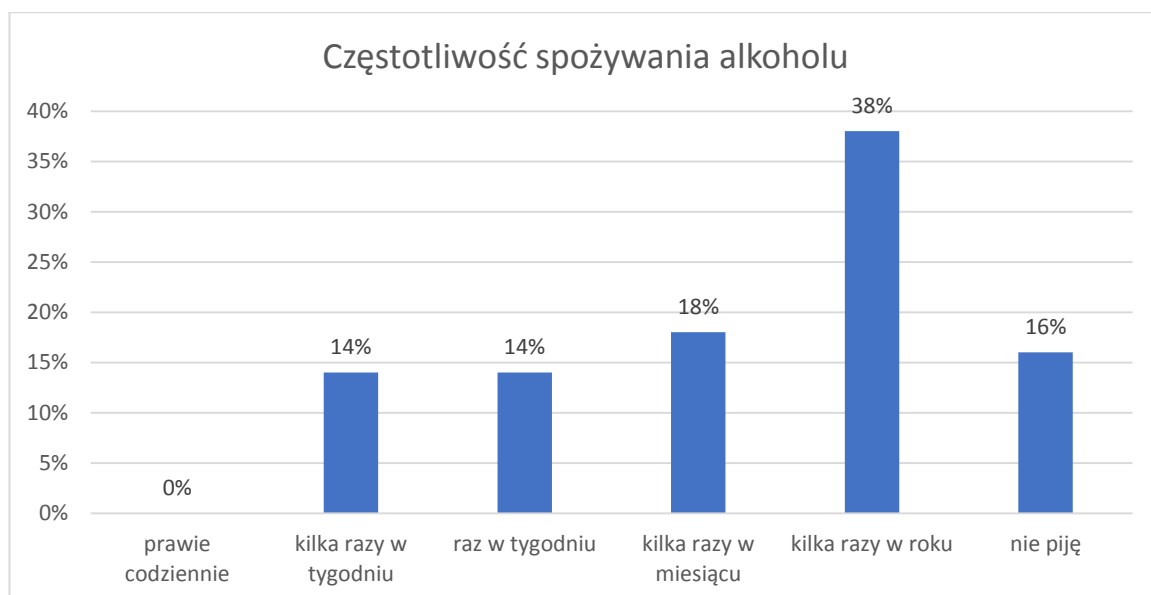
Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej wśród mieszkańców Gminy Mieścisko jest **spotkanie ze znajomymi – 37%** oraz **wyjazd wakacyjny – impreza/dyskотека 30%**

W następnej kolejności zapytaliśmy mieszkańców Gminy Mieścisko o rodzaj **najczęściej spożywanego przez nich alkoholu**. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią jest wino (**54%**) potem wódka (**16%**) oraz piwo (**11%**). **19% badanych zadeklarowało, że nie spożywa alkoholu regularnie**.

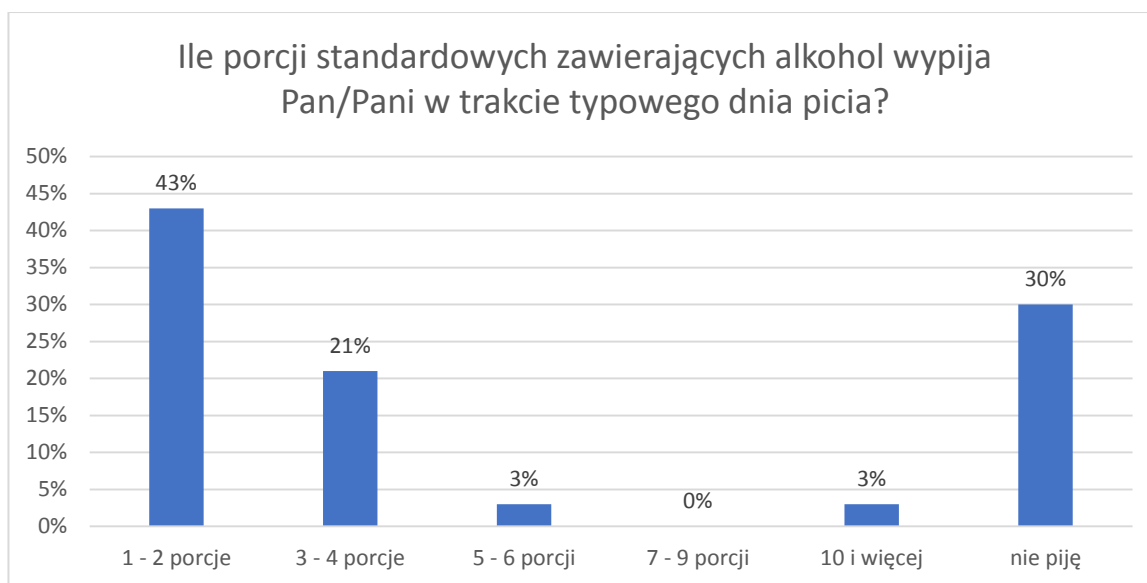
Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. 16% respondentów to osoby deklarujące **abstynencję**. Największa liczba badanych przyznała, że pije alkohol: kilka razy w roku (38%), kilka razy w miesiącu (18%) oraz kilka razy w tygodniu (14%).

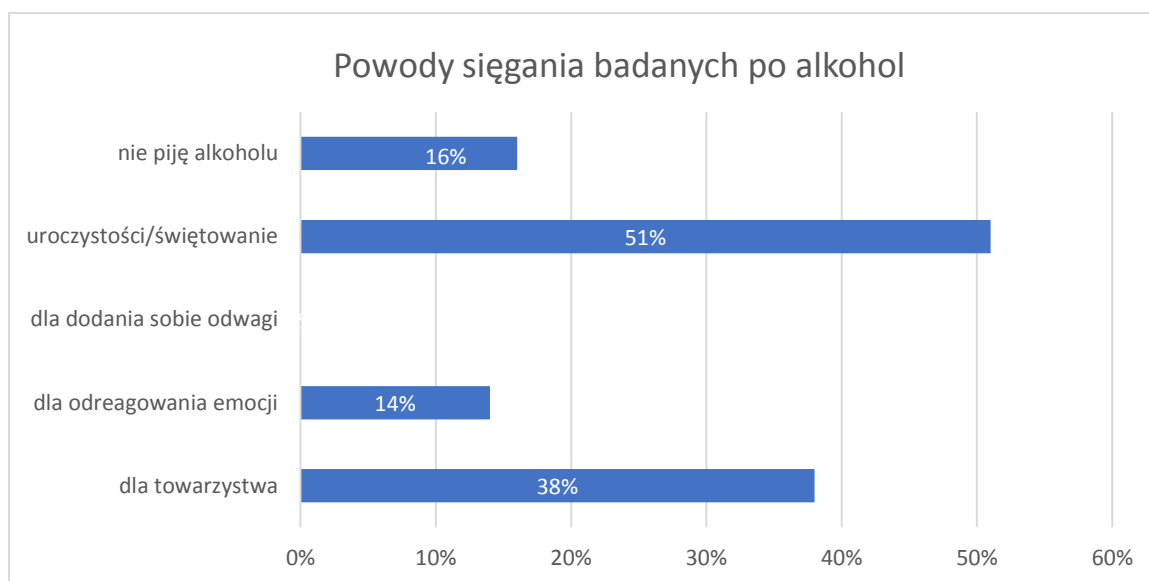
Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy

5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo: 1 – 2 porcji alkoholu (43%), 3 – 4 porcji (21%). W tym pytaniu 30% mieszkańców zadeklarowało abstynencję. W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Mieścisko odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka, ponieważ większość mieszkańców deklaruje okazjonalne spożywanie alkoholu, a 65% jednorazowo spożywa do 4 porcji alkoholu.

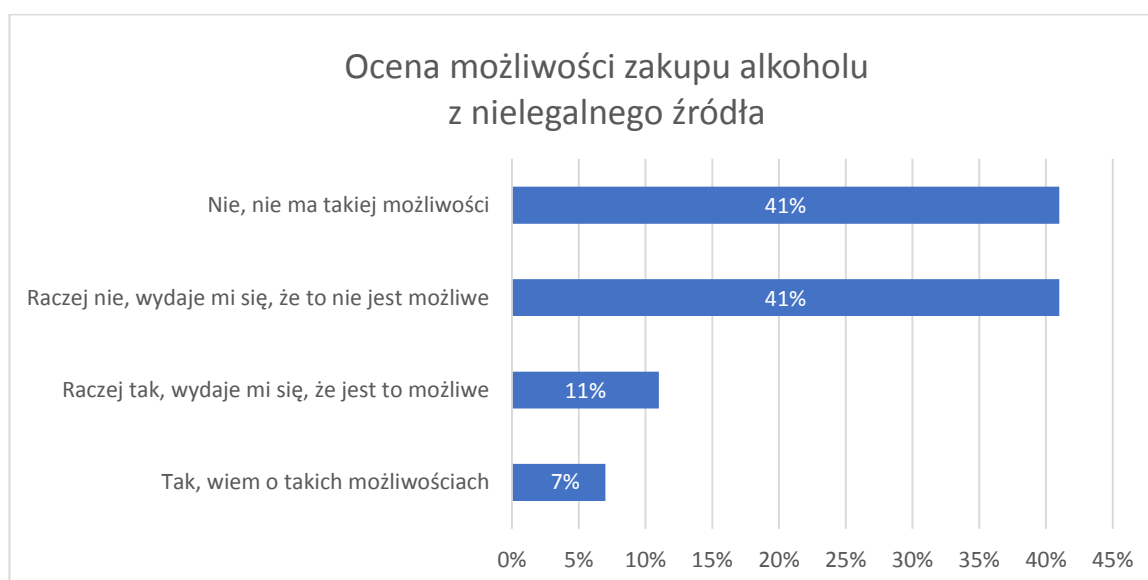

Nie tylko ilości oraz częstotliwość spożywanego alkoholu, ale także powody **sięgania** przez dorosłych są istotne dla oceny ich postaw. Do najczęściej wskazywanych okazji i motywów sięgania po alkohol mieszkańcy wskazują: **uroczystości/świętowanie - 51%, dla towarzystwa - 24% oraz dla odreagowania emocji - 14%.**

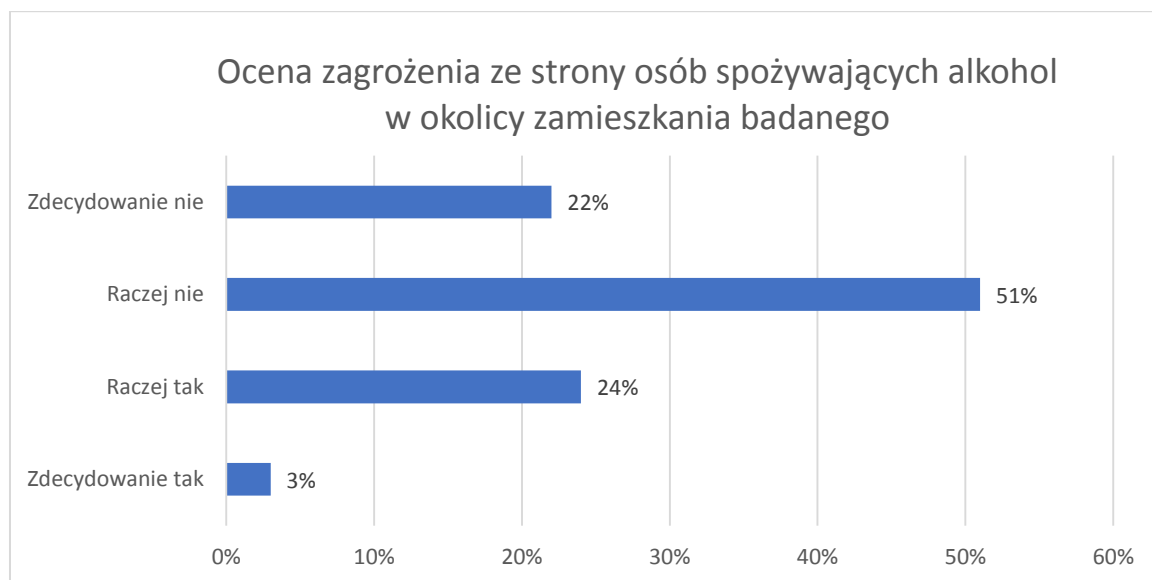

Kolejne cztery pytania nawiązują pośrednio do **poziomu poczucia bezpieczeństwa badanych mieszkańców i ich oceny dynamiki problemów alkoholowych w lokalnej społeczności.**

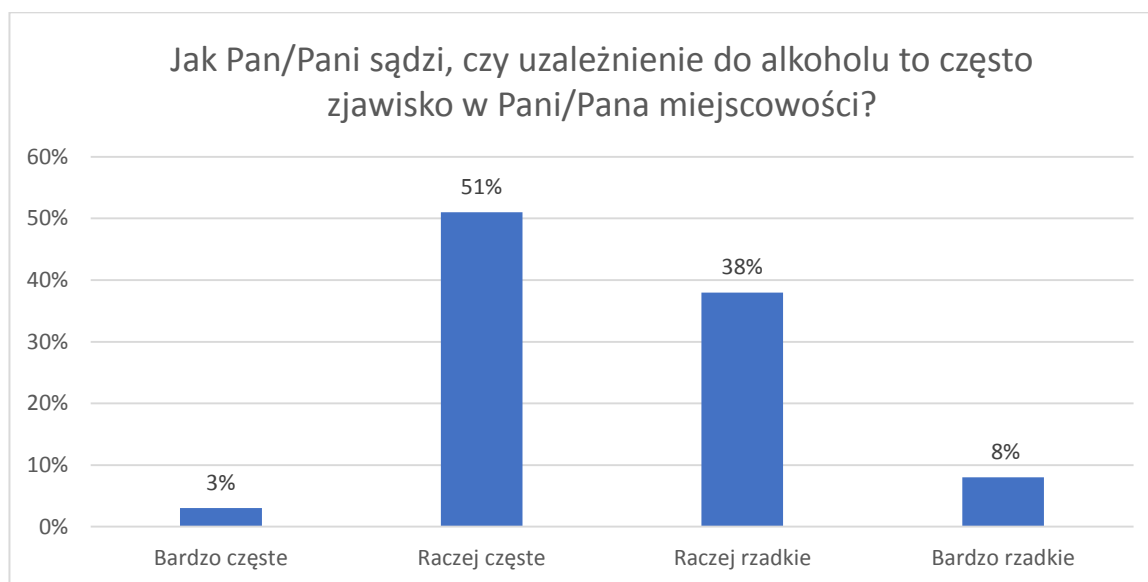
Pierwsze pytanie nawiązywało do **możliwości zakupu alkoholu z nielegalnego źródła.** **41%** badanych zadeklarowało: że raczej nie, wydaje się, że to nie jest możliwe, a **41%** ankietowanych mieszkańców określiło, że nie ma takiej możliwości. **11%** respondentów uważa, że zakup z alkoholu z nielegalnego źródła jest możliwy, a **7%** z mieszkańców Gminy Mieścisko wie o takich miejscach.

Kolejne pytanie dotyczyło oceny poziomu zagrożenia, **jakie stanowią osoby spożywające alkohol w miejscu zamieszkania respondentów**. 73% badanych twierdzi, że osoby spożywające alkohol w okolicy zamieszkania badanego nie stwarzają zagrożenie, natomiast 27% badanych uważa, że takie osoby stwarzają zagrożenia.

Łącznie 54% respondentów wskazało w badaniu, że zjawisko uzależnienia od alkoholu w ich okolicy jest raczej i bardzo częste.

Następne pytanie odnosi się do opinii badanych na temat dynamiki spożywania alkoholu w lokalnej społeczności na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia. Mieszkańcy Gminy Mieścisko w swoich odpowiedziach wskazali, że:

- przypadki rozstrzygania spraw poprzez alkohol są **rzadsze** w 62% odpowiedzi, natomiast 27% respondentów nie zauważa zmian;
- widok osób pijących w miejscach publicznych **rzadszy** – 51%;
- widok osób pijanych awanturujących się pod sklepem i będących pod wpływem alkoholu jest **rzadszy** dla 65%, natomiast 24% uważa, że w tej kwestii nie zaszły widoczne zmiany
- dorośli i nieletni piją rzadziej w opinii 24% respondentów a 41% nie uważa, że zdarza się to częściej.

TWIERDZENIA	<i>Częstszy</i>	<i>Rzadszy</i>	<i>Nie widzę zmiany</i>
Widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych jest bez zmian	22%	51%	27%
Widok osób pijanych lub awanturujących się pod wpływem alkoholu jest bez zmian	11%	65%	24%
Przypadki rozstrzygania spraw poprzez alkohol („płacenie alkoholem”, „opijanie spraw”) są rzadsze	5%	62%	33%
Obecnie dorośli i nieletni piją...	41%	24%	35%

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

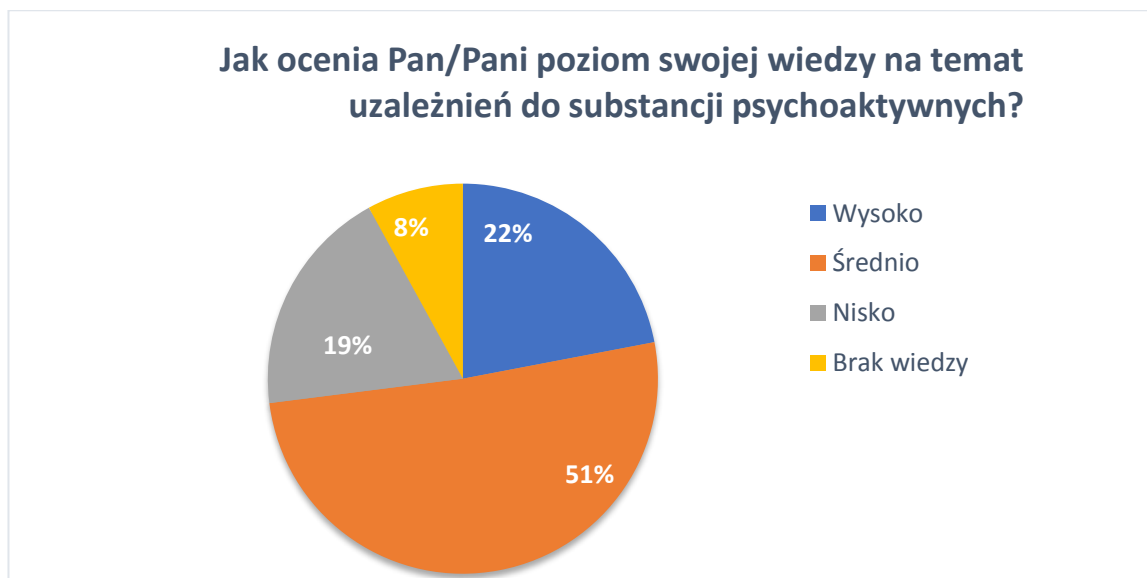
Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). 78% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem. Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. 68% mieszkańców uważa, że należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.

46% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej nie zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Z kolei 38% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach. Można uznać, że część respondentów przyjmuje konstruktywne postawy wobec alkoholu. W kwestiach takich, jak: traktowanie alkoholu jako rozwiązania trudnych sytuacji 75% mieszkańców nie zgadza się z tym stwierdzeniem. Zgody na prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu nie wyraża 97% z respondentów, podobnie jak na picie w czasie ciąży (100%).

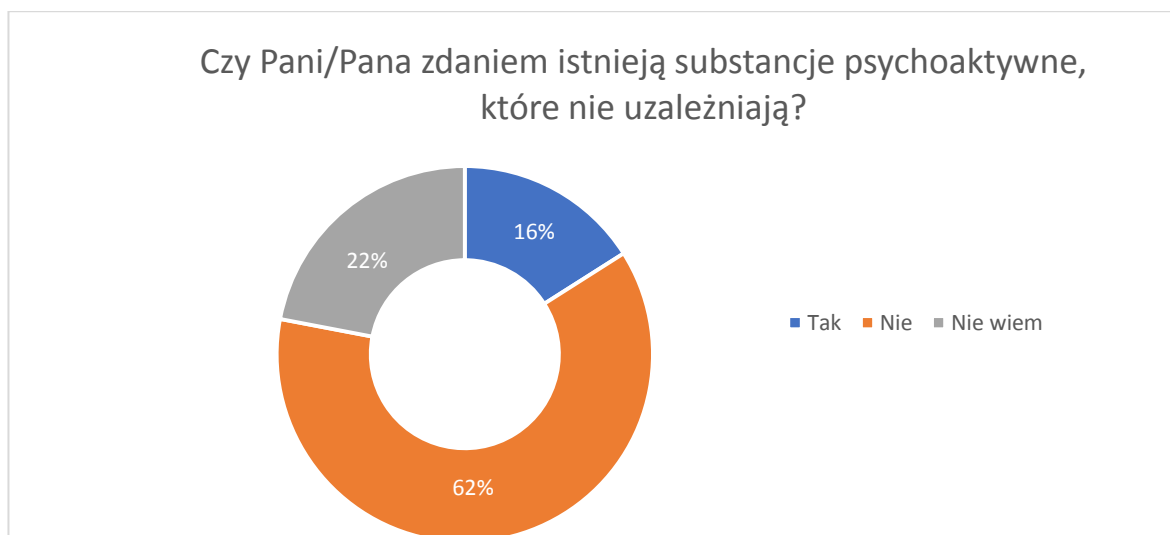
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zgadzam się</i>	<i>Nie mam zdania</i>	<i>Nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	8%	14%	78%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	68%	16%	16%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	46%	43%	11%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	38%	38%	24%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	14%	11%	75%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	3%	0%	97%
<i>Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	0%	0%	100%

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu odnoszą się także do **wiedzy** na jego temat oraz opinii na temat spożywania i dostępu alkoholu przez najmłodszych. Przede wszystkim, **badani respondenci na terenie Gminy Mieścisko oceniają swój poziom**

wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych jako: wysoki (22%), średni (51%) oraz niski (19%). Brak wiedzy zadeklarowało 8% badanych.

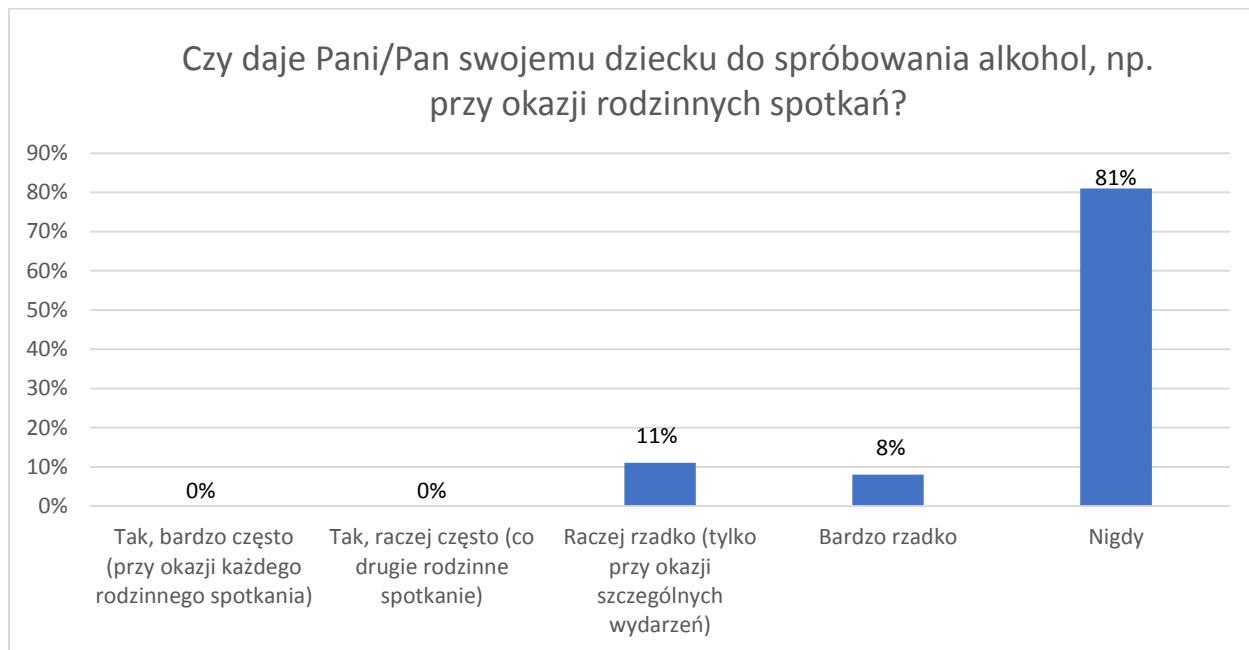

Jednym ze wskaźników potwierdzających powyższe deklaracje badanych, są odpowiedzi na pytanie: „Czy Pani/Pana zdaniem istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają?” Struktura odpowiedzi prezentuje się następująco: 22% zadeklarowało, że nie wie; 16% odpowiedziało, że tak a 62% uważa, że nie istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają.

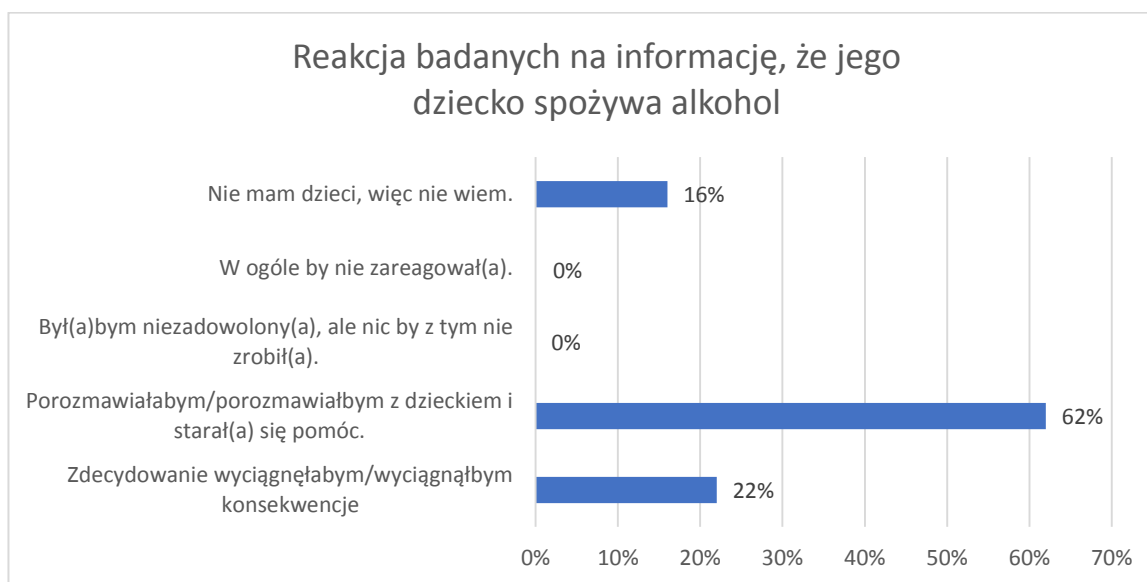

Kolejne pytania odnoszą się do postaw dorosłych mieszkańców Gminy Mieścisko wobec spożywania alkoholu przez najmłodszych, często swoich dzieci. Przede

wszystkim **81% badanych osób nigdy nie pozwala próbować alkoholu swojemu dziecku.**

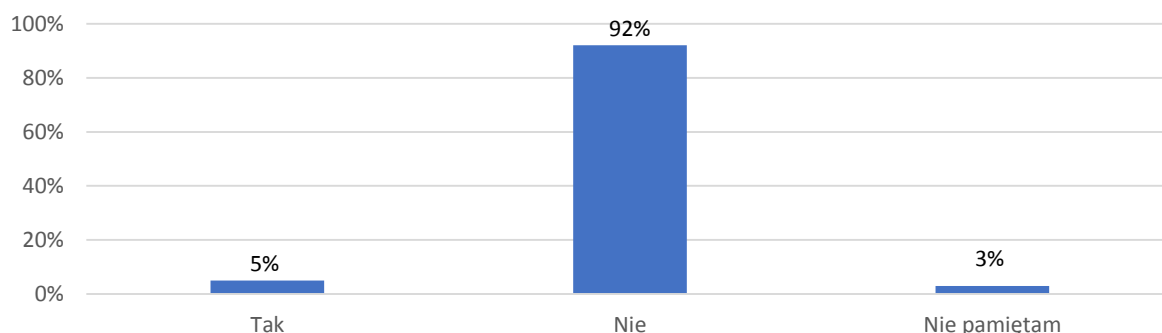

W kwestionariuszu zadaliśmy także pytanie o reakcję badanego na informację, że jego dziecko spożywa alkohol. **62% respondentów porozmawiałoby z dzieckiem i starałoby się pomóc a 22% deklaruje, że zdecydowanie wyciągnęłoby konsekwencje.**

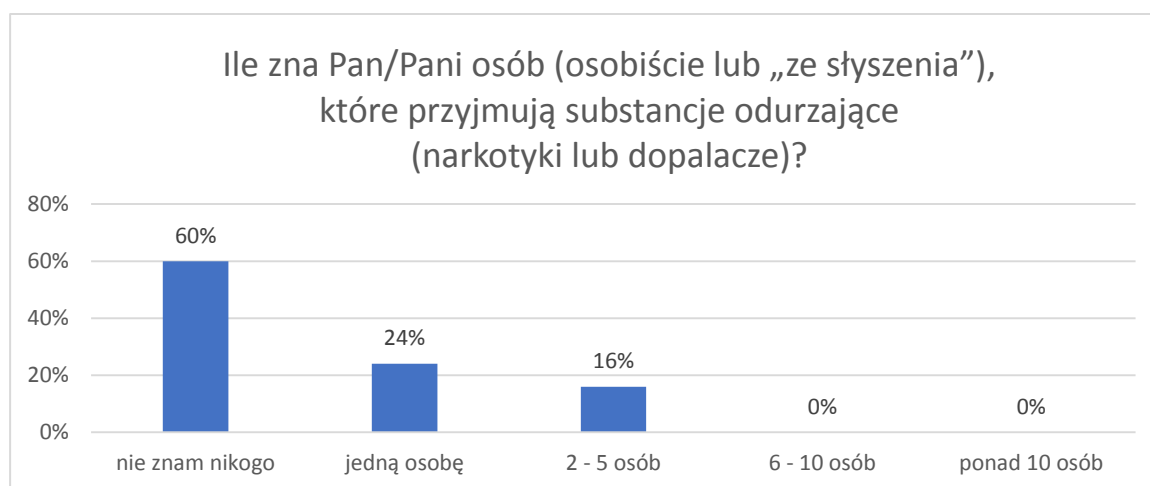

Jedno z pytań w ankiecie dotyczyło przykrych i niepokojących przeżyć, czy sytuacji związanych z działaniem osób znajdujących się w stanie nietrzeźwości. **92% osób wskazało, że takich sytuacji nie było, a 5% odpowiedziało twierdząco.**

Czy w okresie ostatnich 3 miesięcy zdarzyło się Pani/Panu
doznać przykrych i niepokojących przeżyć, czy sytuacji
związanych z działaniem osób znajdujących się w stanie
nietrzeźwości?

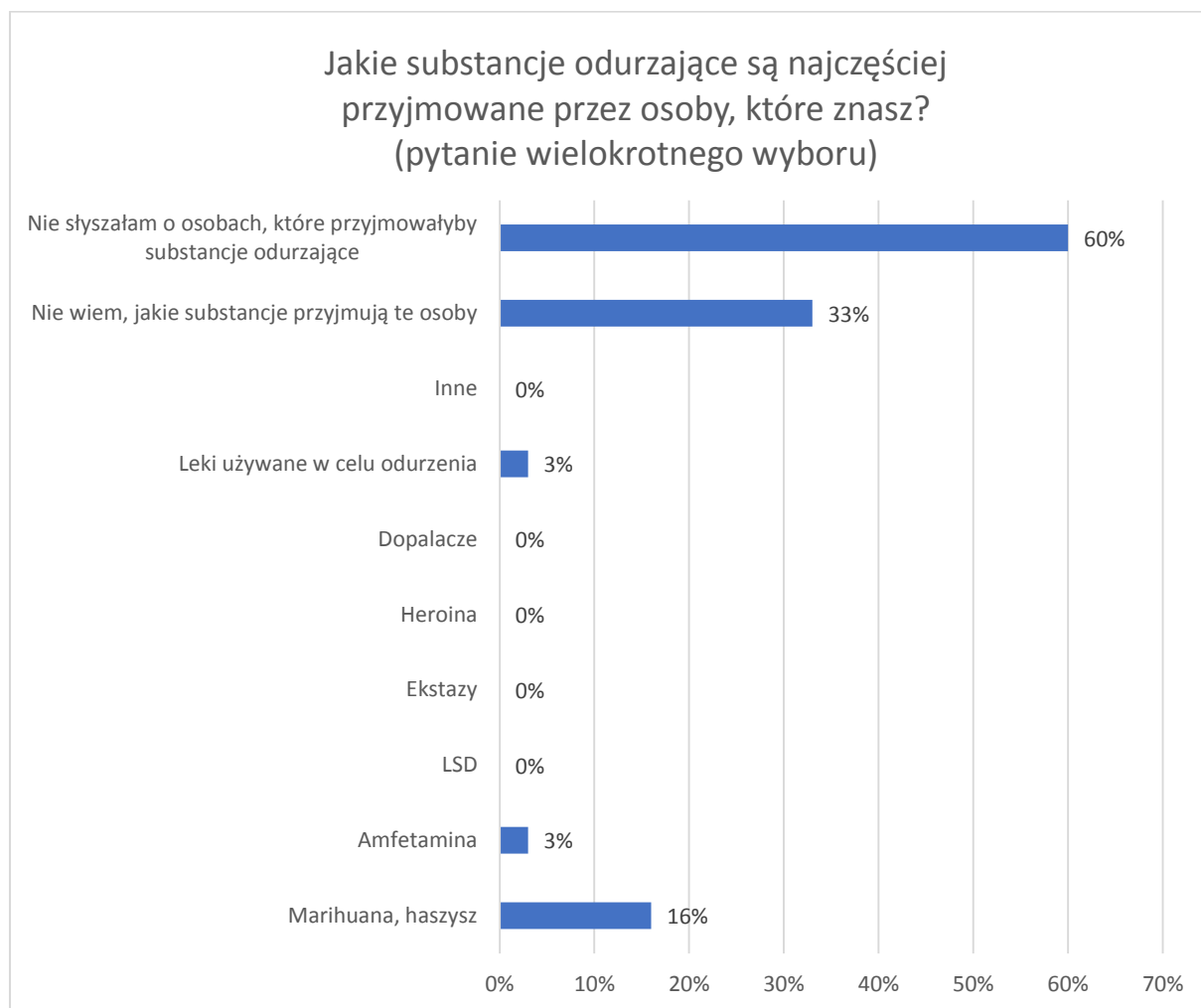
Kolejne badania postaw mieszkańców Gminy Mieścisko wobec substancji psychoaktywnych rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczyło ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku respondentów. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki. **40% respondentów zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze, a 60% odpowiedzi wskazuje, że badani w swoim środowisku nie mają osób przyjmujących substancje odurzające.**

97% deklaruje brak wiedzy na temat, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

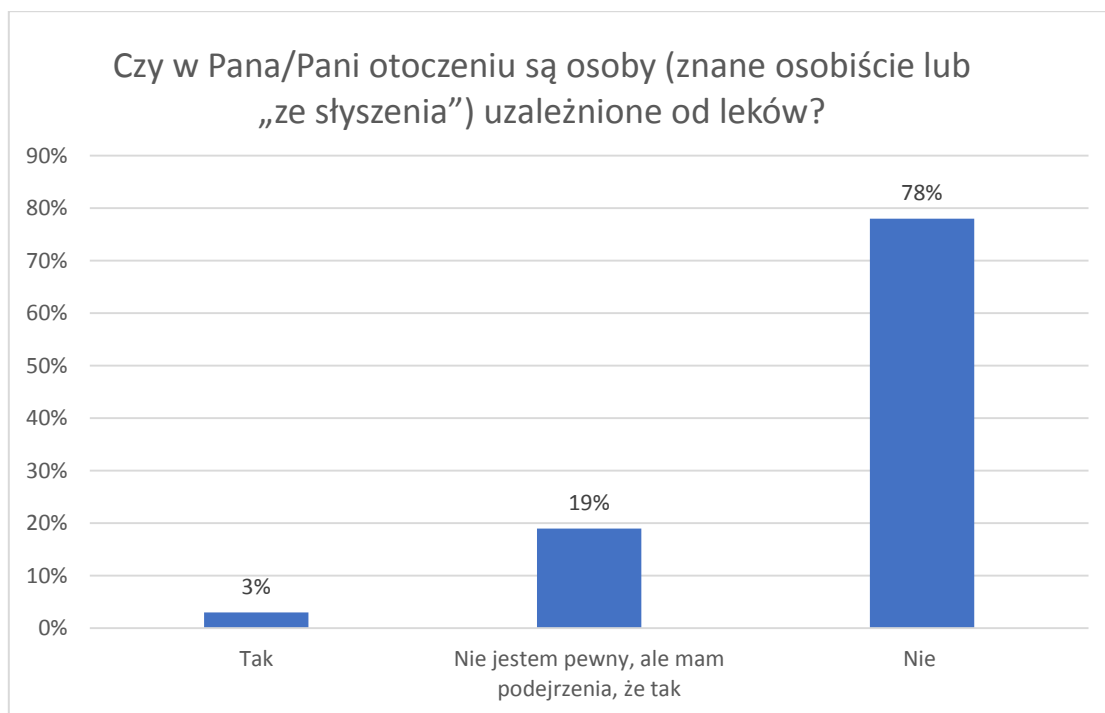
Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji zdaniem respondentów znalazły się: marihuana i haszysz (16%), amfetamina (3%) oraz leki (3%).

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. Co więcej: *Sprzedaż leków w Polsce od kilkunastu lat rośnie. Jak podaje Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, nasz kraj jest szóstym co do wielkości rynkiem zbytu leków w Europie. Pod względem liczby opakowań przypadających na jednego mieszkańca zajmujemy drugie miejsce – za Francją⁷.*

⁷ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Stosowanie leków dostępnych bez recepty*, Warszawa, październik 2007.

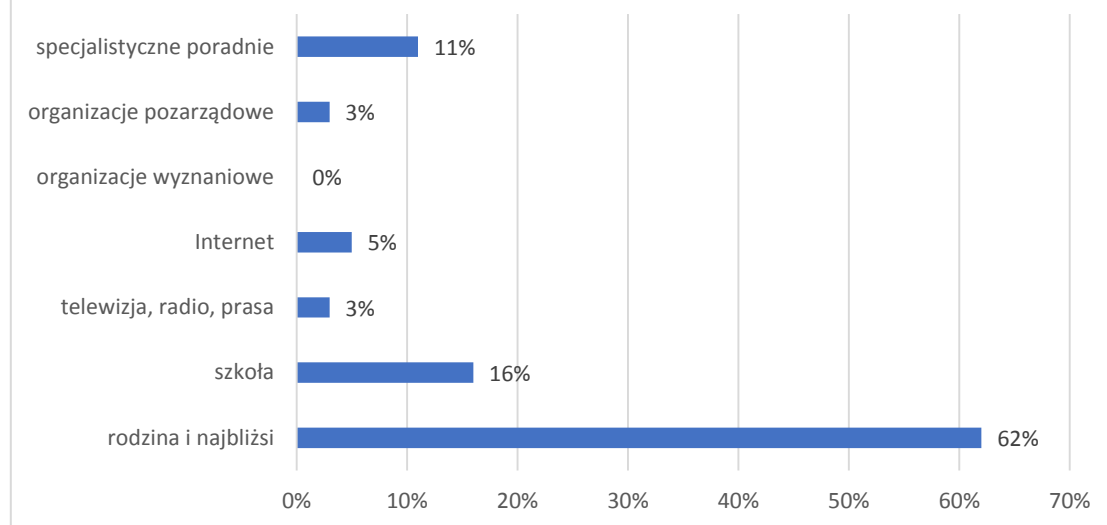
Okazuje się, że w środowisku lokalnym ten problem jest spotykany. **3% mieszkańców deklaruje, że zna osoby stosujące leki celem odurzenia, a 19% nie jest pewnych, ale ma podejrzenia, że tak jest.** Z kolei 78% badanych stwierdza, że takich osób w swoim najbliższym otoczeniu nie ma.

Ze względu na coraz większą dostępność substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i dopalaczy, zapytano także badanych o ich **opinie na temat podmiotów, które powinny być odpowiedzialne za edukację młodych ludzi**, kształtujących ich świadomość m.in. na temat konsekwencji podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. **Okazuje się, że na pierwszym miejscu jest rodzina i najbliżsi (62%), a następnie szkoła (16%).** W swoich odpowiedziach badani wskazali również na potrzebę edukowania w tym zakresie dzieci i młodzież przez specjalistyczne poradnie (11%).

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_143_10.PDF (dostęp: 25.11.2018).

Kto powinien edukować dzieci i młodzież przed negatywnymi zjawiskami przyjmowania narkotyków i dopalaczy?

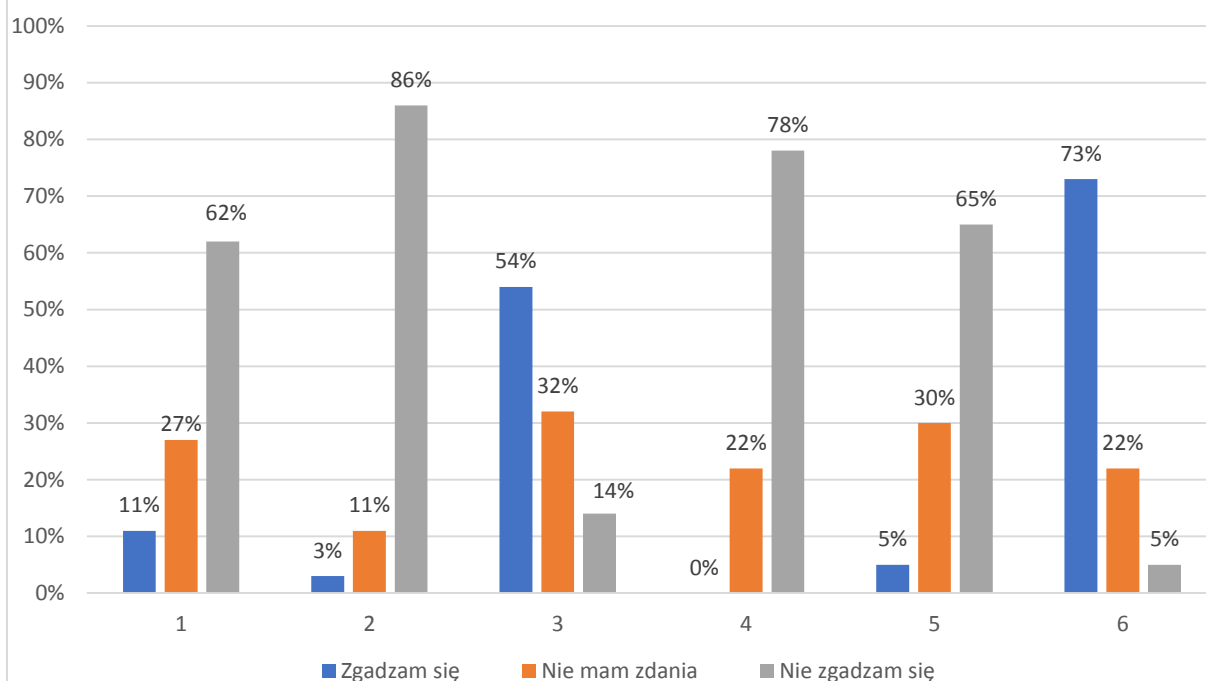

Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że połowa badanych nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z negacją **łącznie 62% mieszkańców, którzy nie zgadzają się z takim stwierdzeniem**. Dodatkowo, 78% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. **54% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.**

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 86% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie – 65%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 73%.

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

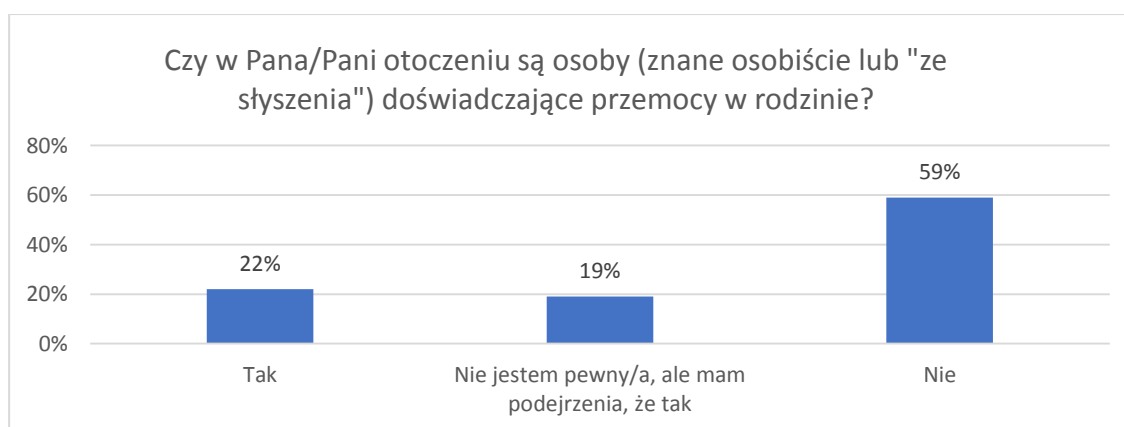
5 - Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie

6 - Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców

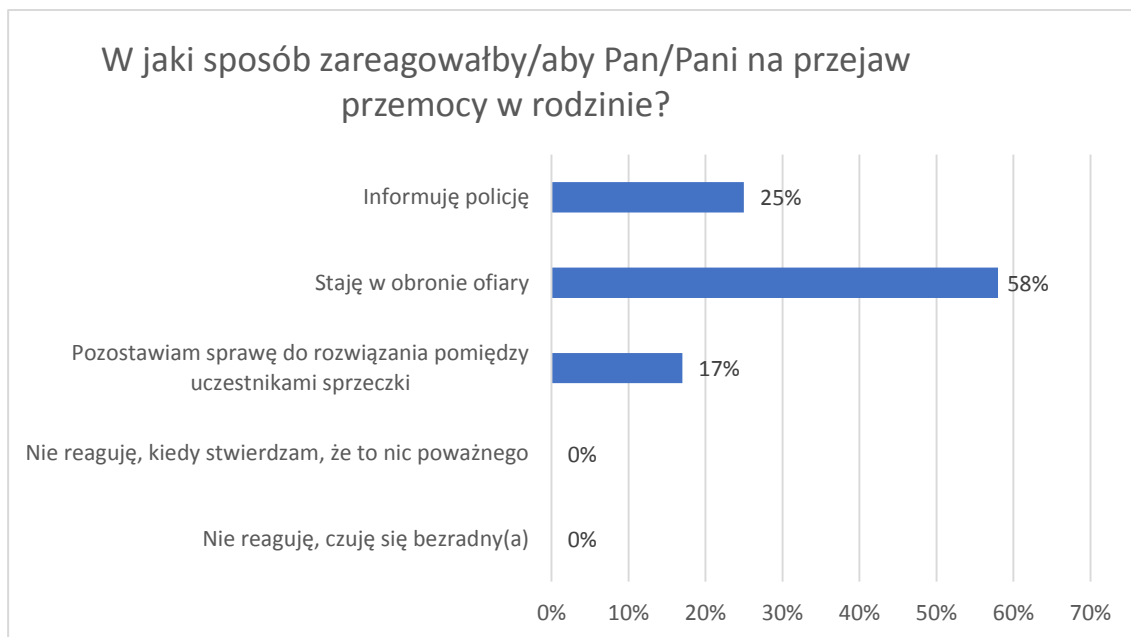
Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecie, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji⁸.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

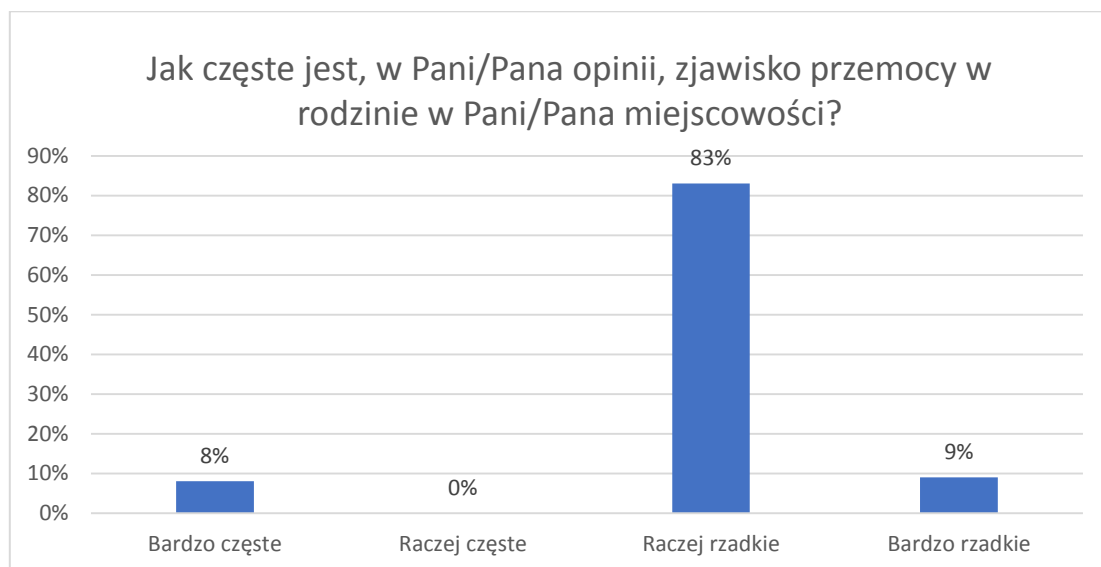
22% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 19% podejrzewa, że tak się dzieje. W sytuacji zachowań przemocowych 58% respondentów deklaruje, że stanęłoby w obronie ofiary a także 25% zawiadomiłoby policję.

⁸ CBOS, Komunikat z badań: *Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

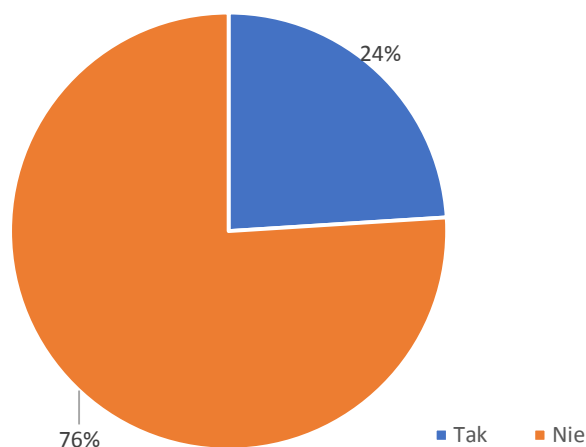
Zjawisko przemocy w rodzinie, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest raczej rzadkie 83% oraz bardzo rzadkie – 9%.

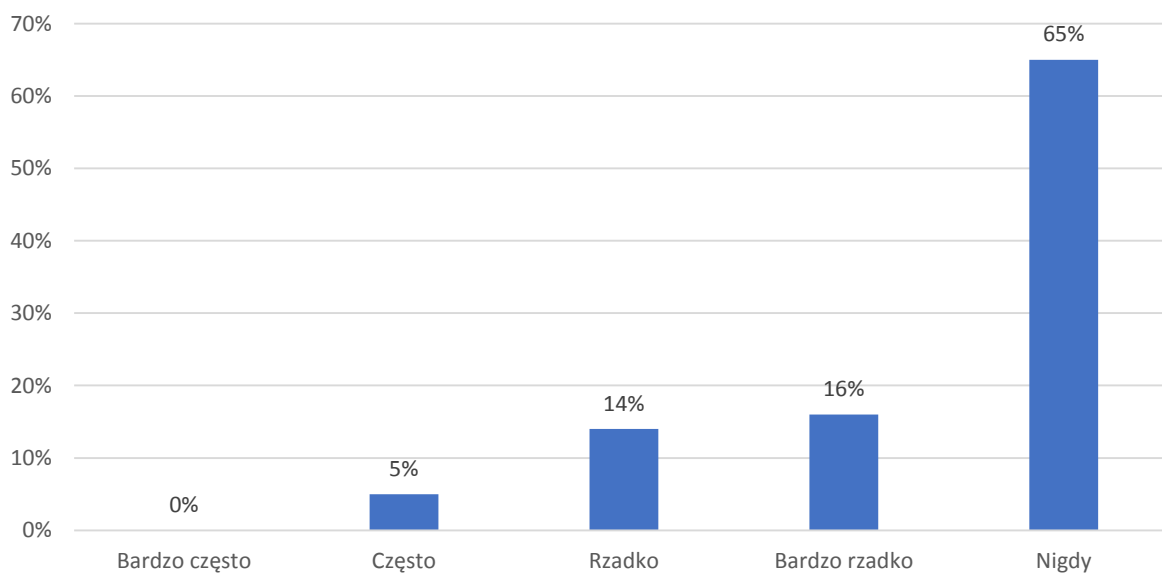
Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych na terenie Gminy Mieścisko koncentruje się na potrzebach i problemach mieszkańców. Wobec czego, w kwestionariuszu badani mieli możliwość udzielenia informacji zwrotnej na temat doświadczanej przemocy w rodzinie.

Wśród badanej grupy osób 24% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny. Kolejne pytanie odnosiło się do częstotliwości doświadczania przemocy. **Odpowiedzi badanych pozwalają sądzić, że przemoc domowa w ich bezpośrednim otoczeniu występuje często (5%), w przypadku 65% respondentów nie występuje.**

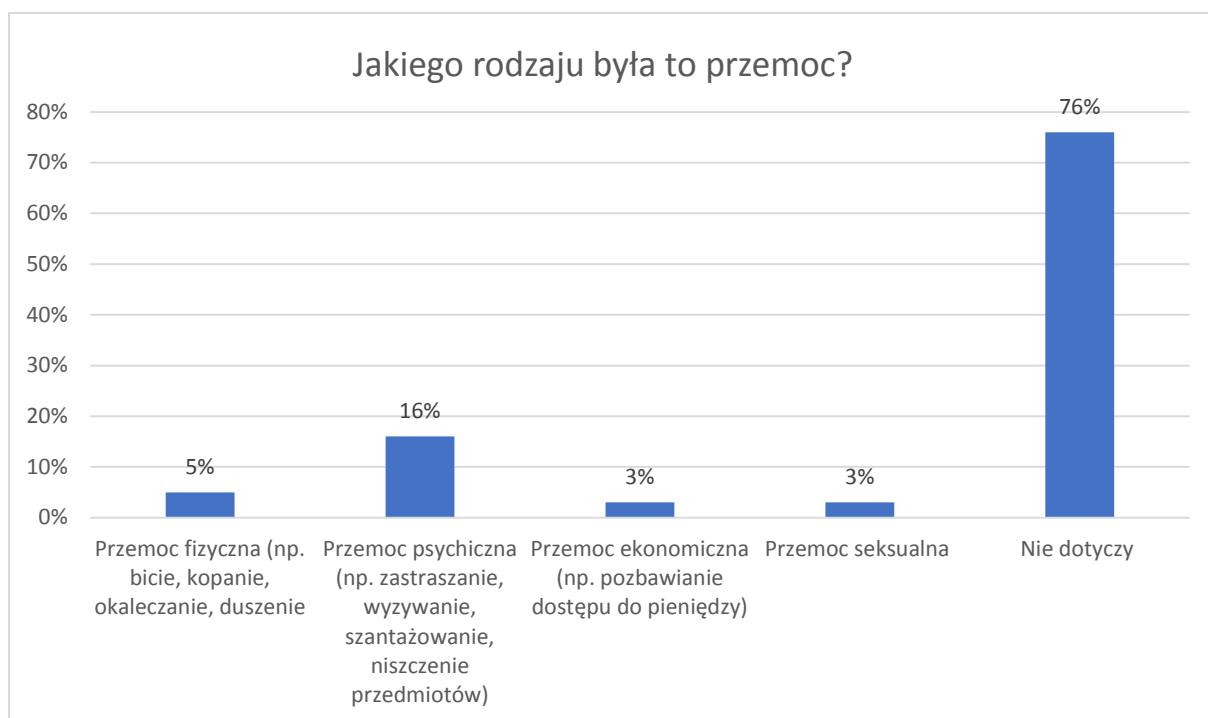
Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy
od członka swojej rodziny?

Jak często zdarzyło się Pani/Panu lub osobie z Pani/Pana
otoczenia doświadczyć przemocy w rodzinie?

W dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o **rodzaj doświadczanej przez powyższe osoby przemocy**. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna – 16% oraz fizyczna – 5%.

Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat instytucji oferujących pomoc osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy. Jedną z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób byłyby plakaty oraz ulotki psychoedukacyjne zawierające informacje o lokalnych instytucjach, które niosą pomoc osobom doświadczającym przemocy.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

92% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

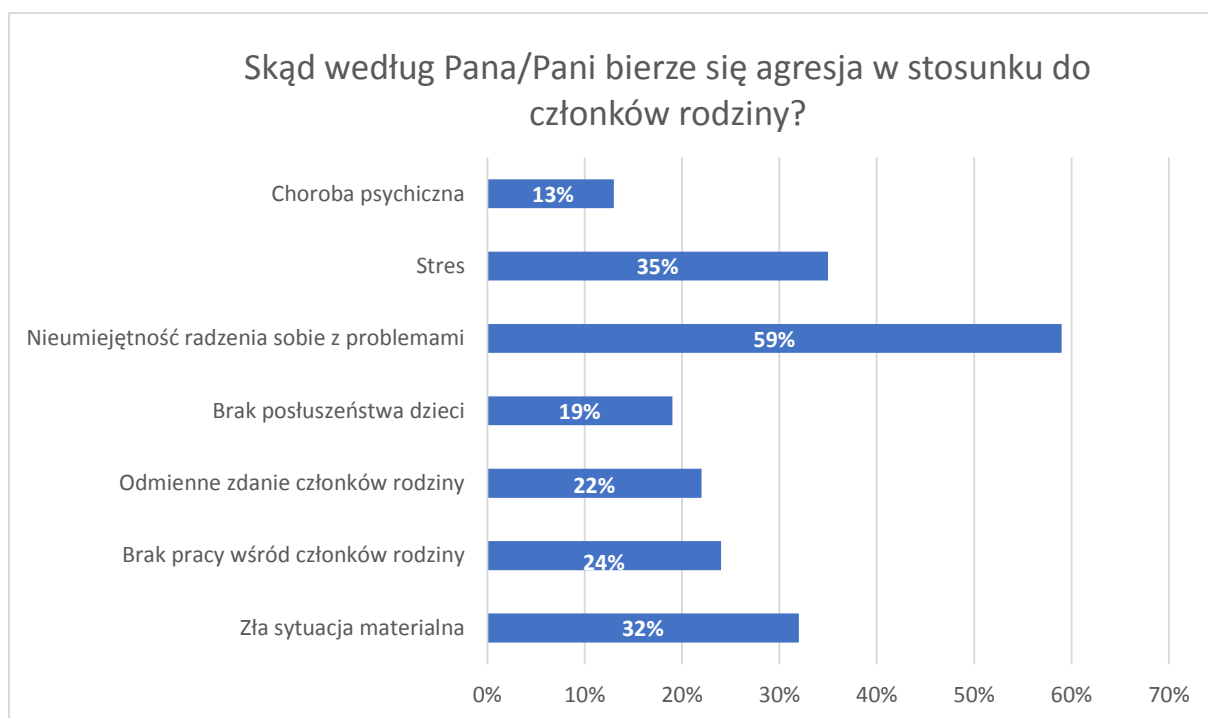
W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. Jednak mieszkańcy Mieścisko nie są skłonni myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie - **89% nie zgadza się z powyższym stwierdzeniem. 86% zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Odpowiedzi „Nie zgadzam się” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (89%);
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” (92%);
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” 816%);
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (27%).

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zgadzam się</i>	<i>Nie mam zdania</i>	<i>Nie zgadzam się</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	92%	5%	3%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	11%	89%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	86%	14%	0%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	11%	89%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	8%	92%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	5%	14%	81%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	0%	8%	92%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	24%	34%	27%

Zdaniem mieszkańców Gminy Mieścisko przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (59%); stresie (35%); złej sytuacji materialnej (32%); braku pracy wśród członków rodziny (24%); odmiennym zdaniu członków rodziny (22%); braku posłuszeństwa dzieci (19%); chorobie psychicznej (13%).

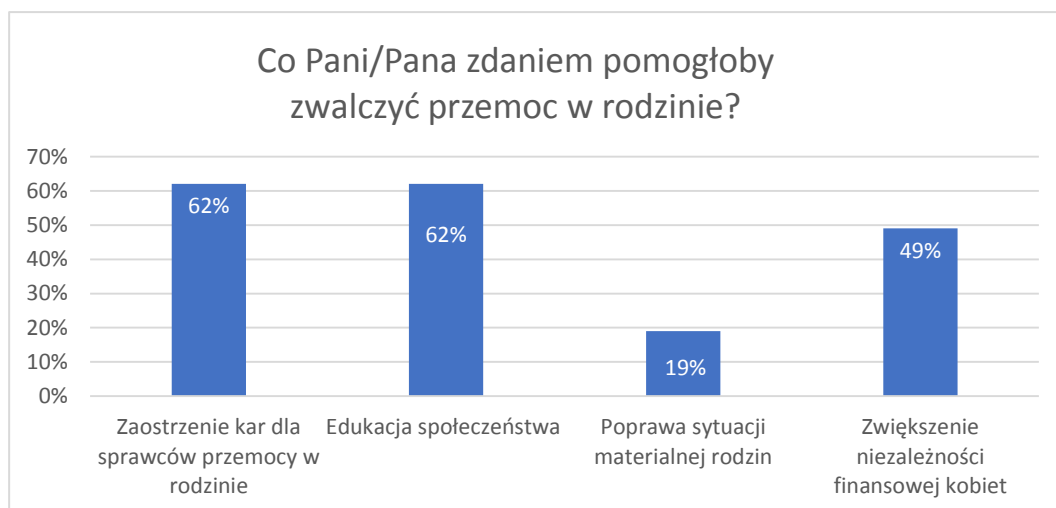
Kolejne pytanie odnosiło się do następującej kwestii: **Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy w rodzinie zdarza się:**

TWIERDZENIA	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	8%	25%	50%	17%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.	50%	25%	17%	8%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	17%	50%	8%	25%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	17%	50%	17%	16%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	33%	42%	17%	8%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	42%	33%	17%	8%

33% respondentów odpowiedziało, że (bardzo często lub czasami) zdarza się niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia. Przeważająca większość respondentów, łącznie 75%, odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Na umarzanie spraw przez prokuraturę wskazało 67% badanych. Wykaz odpowiedzi na te i pozostałe tematy obrazuje powyższa tabela.

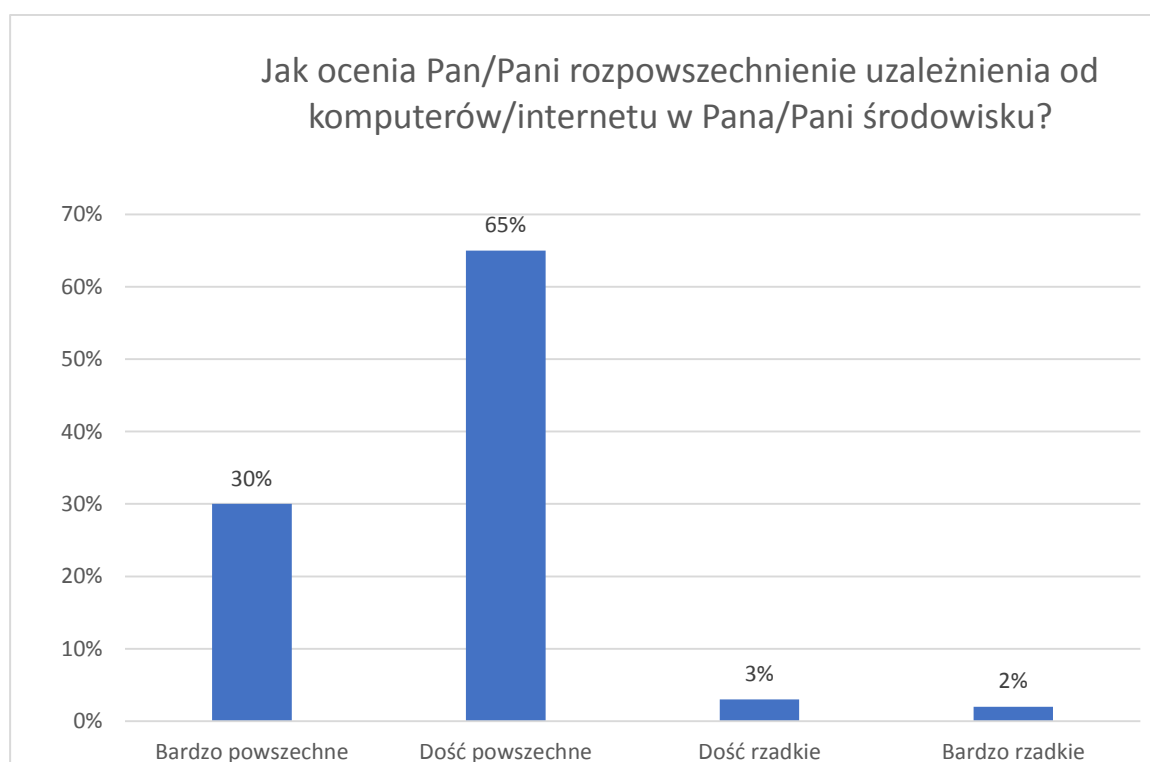
Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło **opinii badanych na temat możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie**. Z największą przychylnością respondentów spotkały się propozycje:

- edukacja społeczeństwa (62%);
- zaostrzenie kar dla sprawców przemocy w rodzinie (62%);
- zwiększenie niezależności finansowej kobiet (49%);
- poprawa sytuacji materialnej rodzin (19%).

Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety jest cyberprzemoc. *Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁹.*

Ankietowani uważają, iż uzależnienie od Internetu oraz komputera jest powszechnym zjawiskiem w ich środowisku lokalnym. **Łącznie 95% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym.**

⁹ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

OPINIE I POSTAWY MIESZKAŃCÓW GMINY MIEŚCisko W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID -19

Pandemia koronawirusa zmieniła sposób, w jaki żyjemy i odnosimy się do siebie nawzajem. Często mówimy o „nowej normalności”. Dotyczy to naszych norm społecznych – to znaczy wzorów zachowań, dążeń i postaw. Nasze normy zmieniły się podczas pandemii, ponieważ wirus jest tak zaraźliwy, że musimy zmienić nasze zachowanie, aby powstrzymać jego rozprzestrzenianie się. Zmiany naszych norm społecznych wpływają również na więzi społeczne. Przez lockdown niektóre więzi społeczne wzmocniły się (np. z bliskimi rodziną, przyjaciółmi), a niektóre osłabiły (np. ze znajomymi, kolegami z pracy). Wypracowaliśmy nowe sposoby utrzymywania kontaktu ze sobą, a nawet budowania nowych więzi społecznych – na przykład poprzez organizowanie spotkań, a nawet imprez online. Dla wielu z nas ten sposób pracy i komunikacji stał się już „nową normą” i trudno sobie teraz wyobrazić, że nie będziemy kontynuować choćby niektórych z tych zachowań po zakończeniu pandemii.

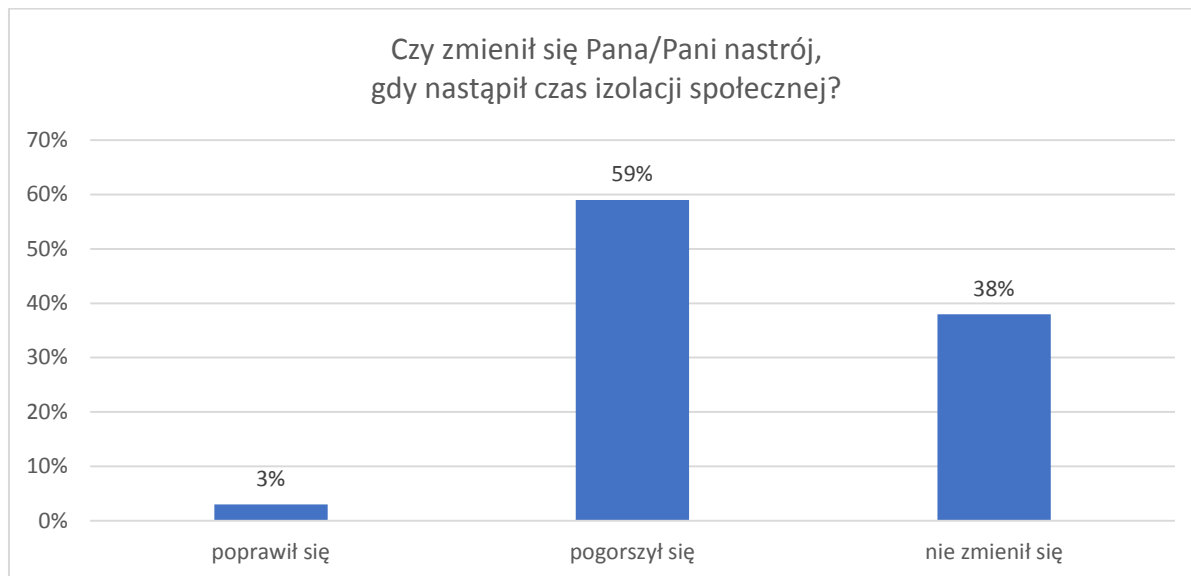
Z tymi zmianami wiąże się wiele zagrożeń. Możliwe jest na przykład, że ludzie przyzwyczają się do komunikowania się wyłącznie lub niemal wyłącznie online, co osłabi relacje „w realu”. Wzrastać może także alienacja w miejscu pracy – pracownicy mogą stawiać się bardziej wyobcowani nie tylko z miejsca, w którym dotąd wykonywali pracę, ale także z samej pracy.

Wiele zależy od tego, jak długo potrwa pandemia i jak bardzo nasze zachowania muszą się zmienić, aby przystosować się do nowego środowiska. Może się okazać, że długo po tym, jak minie już zagrożenie oraz po zniesieniu wszelkich nakazów, obostrzeń i „lockdownów” związanych z COVID-19, nawet jeżeli zapomnimy o koronawirusie, niektóre, ukształtowane podczas pandemii normy społeczne pozostaną.¹⁰

Jedno z pytań skierowanych do mieszkańców Gminy Mieścisko dotyczyło oceny zmian ich nastroju w okresie od kiedy nastał czas izolacji społecznej i wprowadzenia różnorodnych

¹⁰ Nowa Normalność. Rzeczywistość w czasie globalnej pandemii Covid-19. Akademia Leona Koźmińskiego

obostrzeń. **59% wskazało na pogorszenie ich nastroju, 38% nie zauważa różnicy a w opinii 3% nastrój się poprawił.**

Badania psychologiczne¹¹ pokazują, że nowe zagrożenia zwiększają bardziej poziom niepokoju niż zagrożenia znane. Zagrożenia związane z pandemią Covid-19 zdecydowanie można uznać za te nowe, z którymi do tej pory nie mieliśmy do czynienia.

82% badanych mieszkańców Gminy Mieścisko przyznało, że czuje się bardziej zestresowana sytuacją izolacji społecznej.

¹¹ www.avigon.pl

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Mieścisko. Grupa badana stanowiła 25 kobiet oraz 4 mężczyzn. 23 respondentów to pracownicy punktów, a 6 osób to właściciele punktów sprzedaży. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 37,5 lat.

CEL BADANIA

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

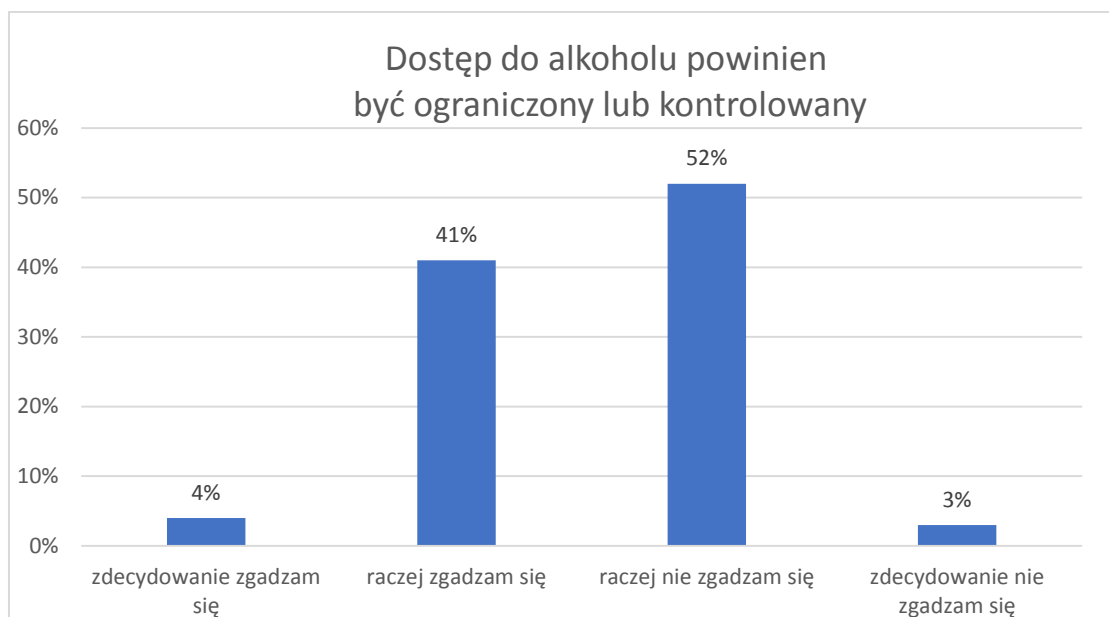
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

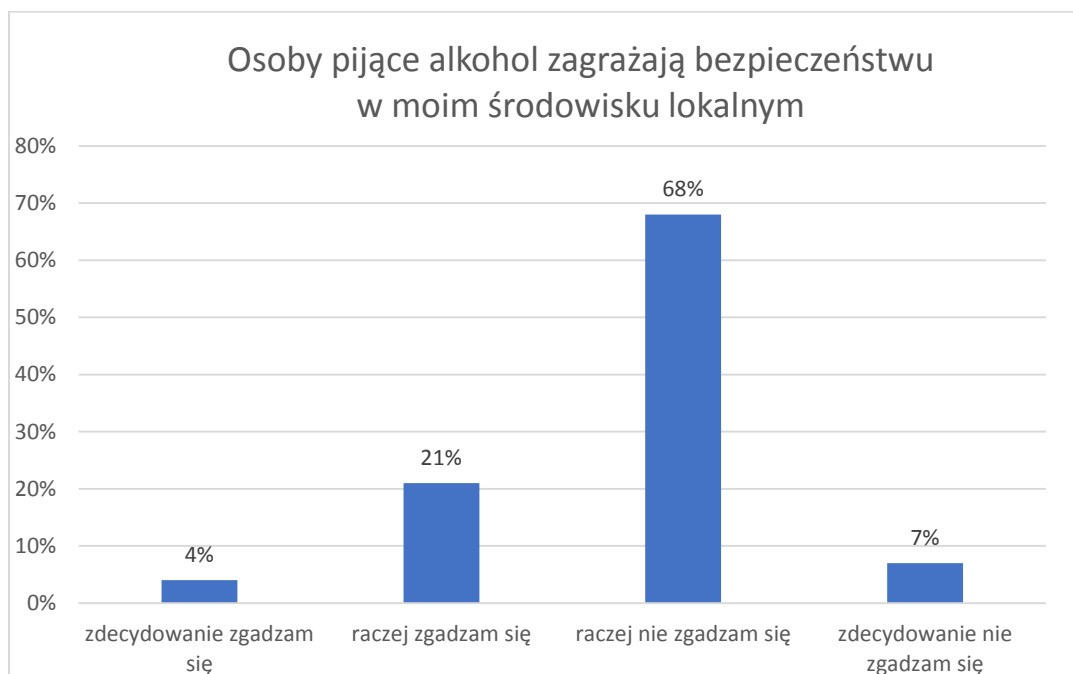
Łącznie tylko 44% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadzają się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o **niskim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

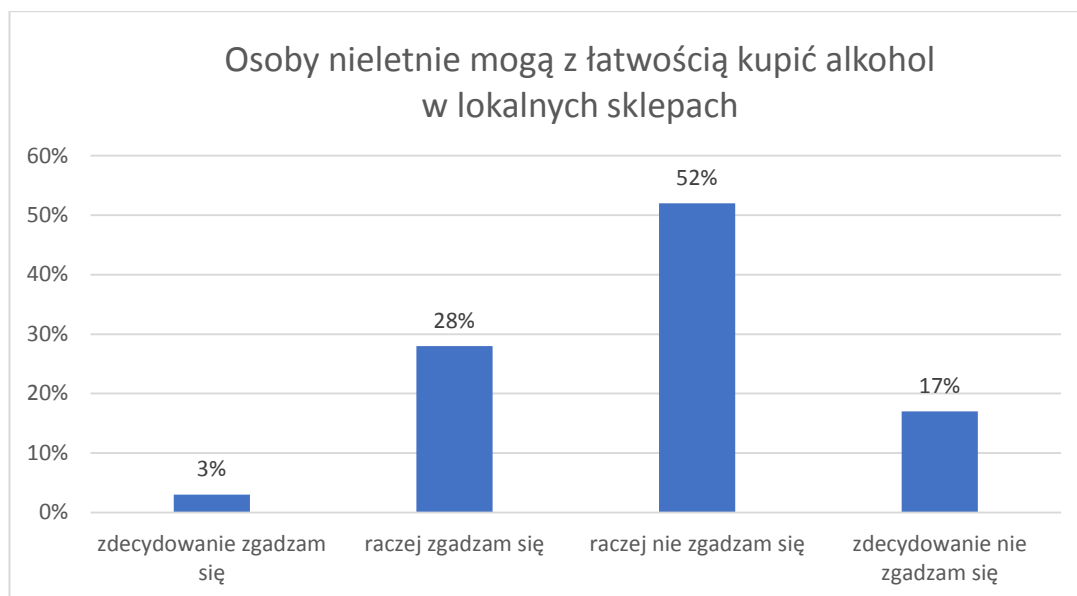
Łącznie 45% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 55% wyraża zdania przeciwne, czyli, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

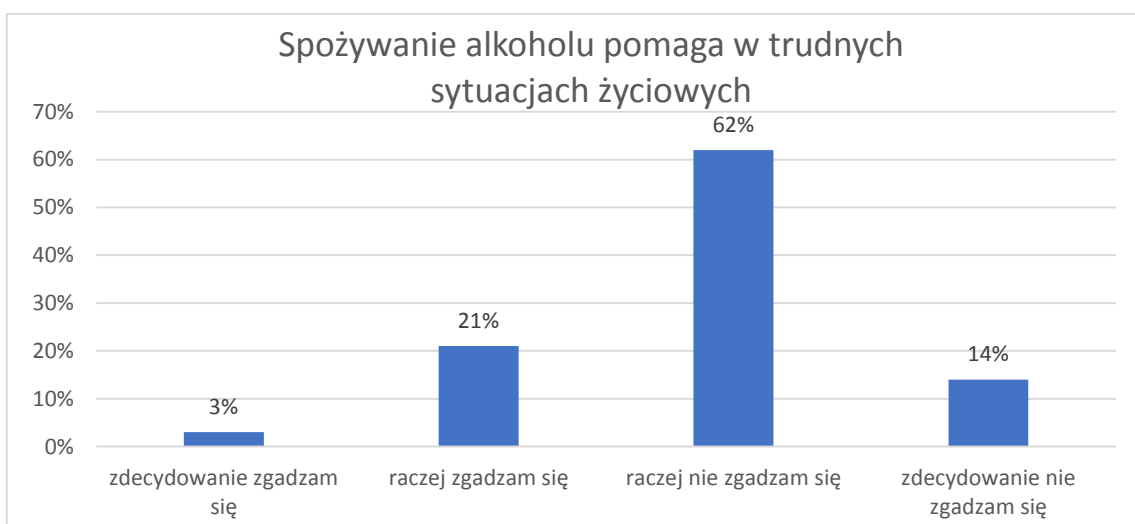
25% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Natomiast łącznie 75% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne.

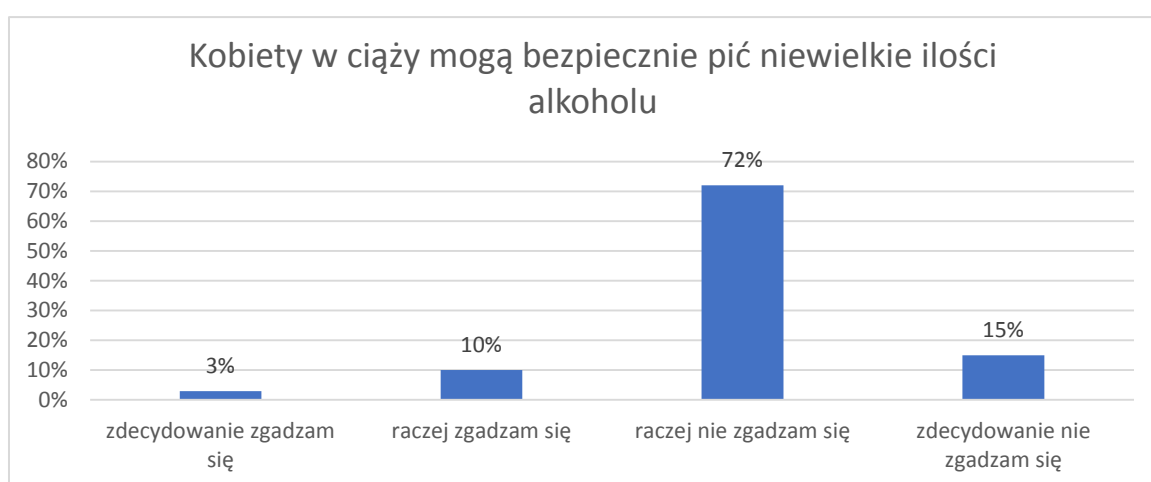
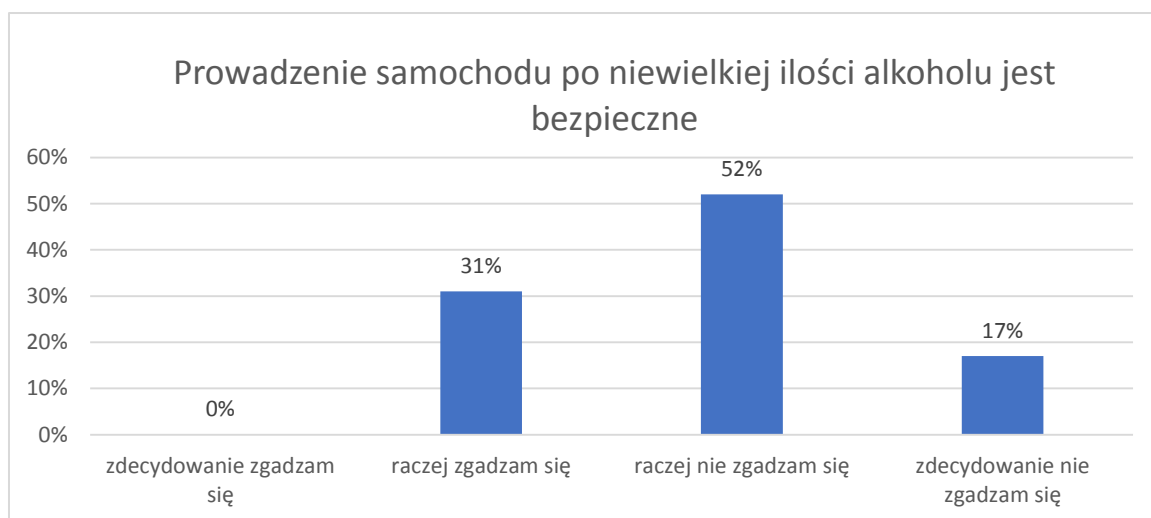

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **31% sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.** Natomiast łącznie 25% ankietowani przychyliła się do stwierdzenia, że zakup ten nie jest łatwy.

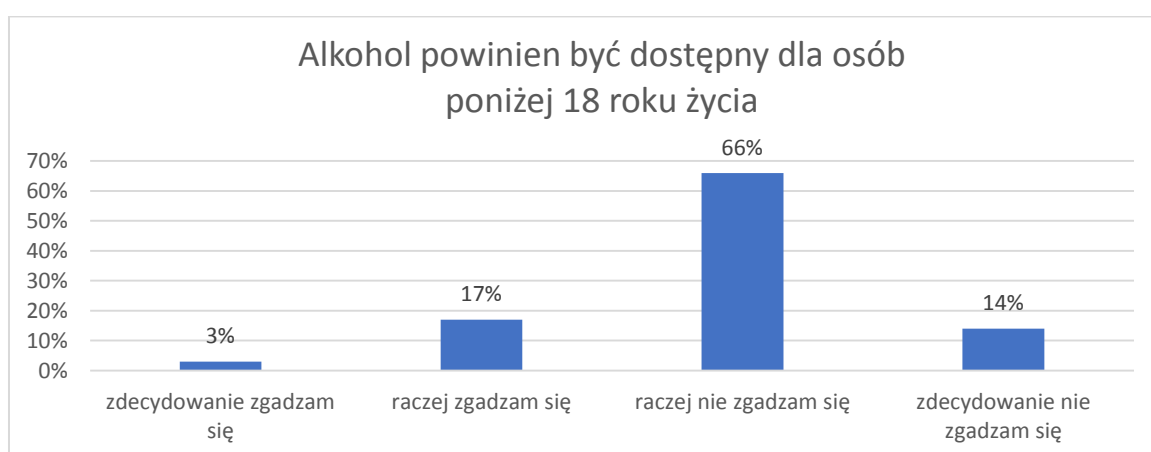

Łącznie aż 76% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, **69% badanych** odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Łącznie 87% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

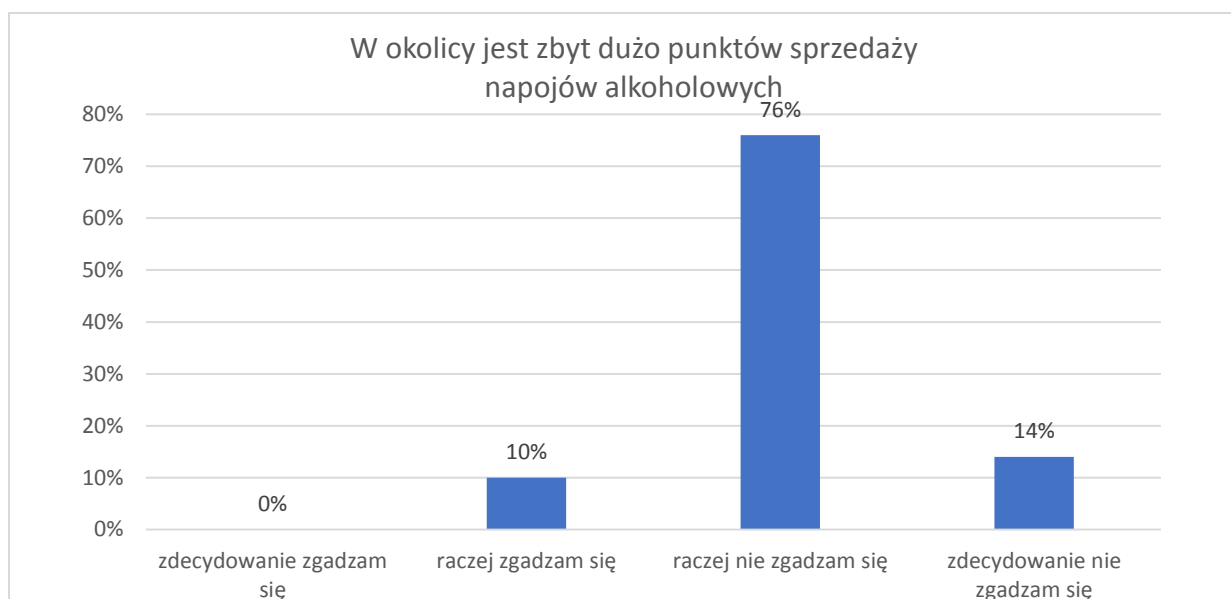

Łącznie 80% sprzedawców napojów alkoholowych Gminy Mieścisko uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

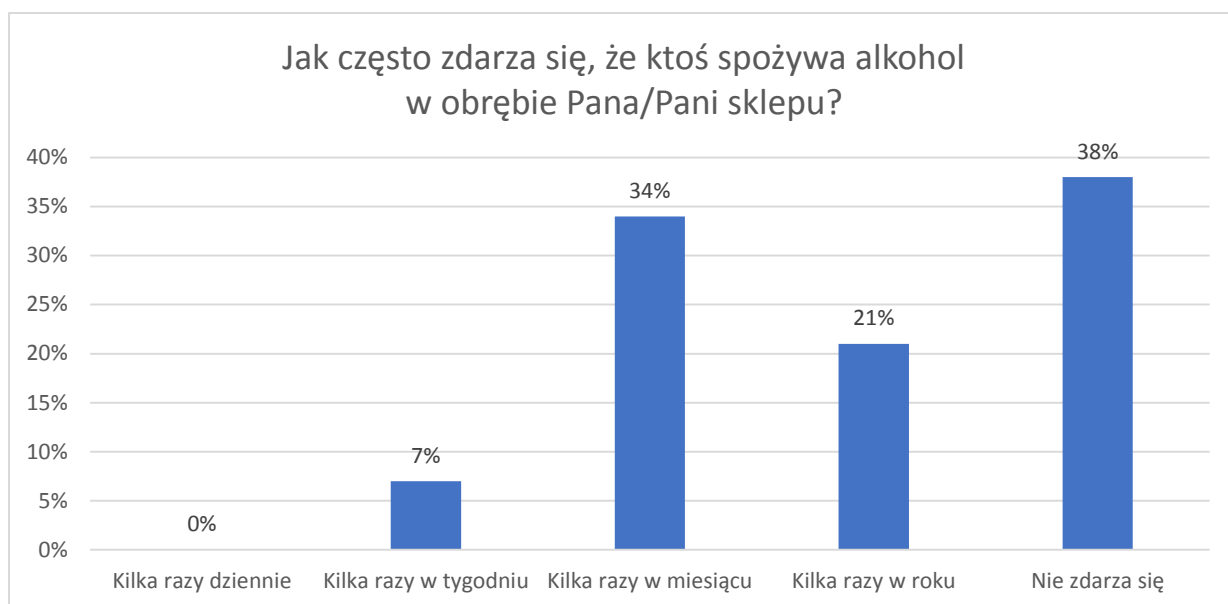
10% sprzedawców zgadza się z twierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

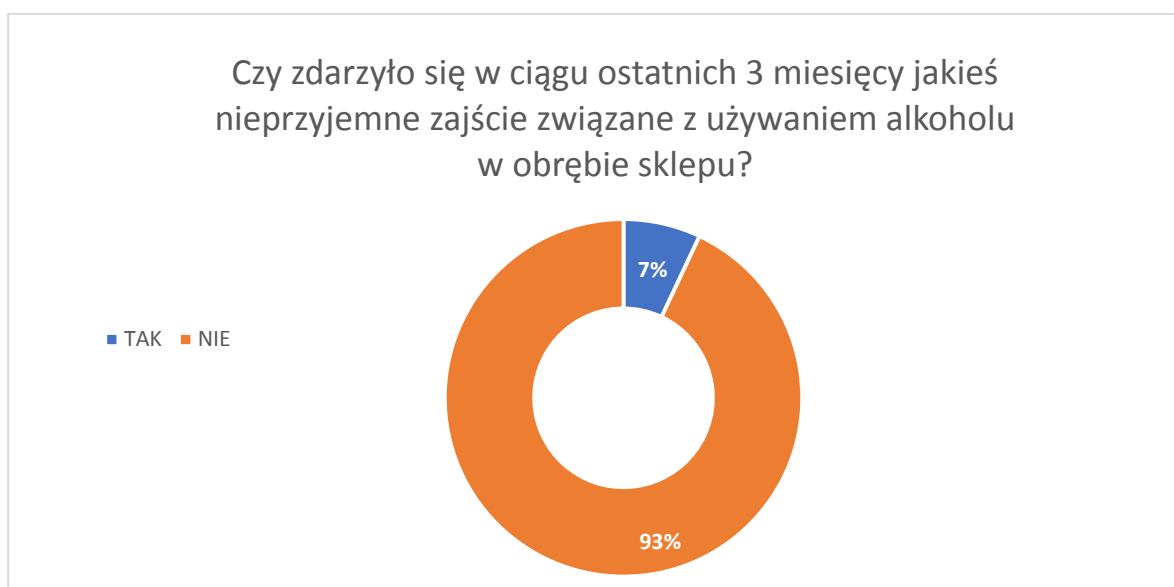
Sprzedawcy napojów alkoholowych Gminy Mieścisko deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (38%), kilka razy w tygodniu (21%)**. Zdaniem 28% badanych do takich sytuacji nie dochodzi.

Zjawisko spożywania alkoholu w obrębie punktu sprzedaży zdarza się najczęściej kilka razy w miesiącu (34%) oraz kilka razy w roku (21%).

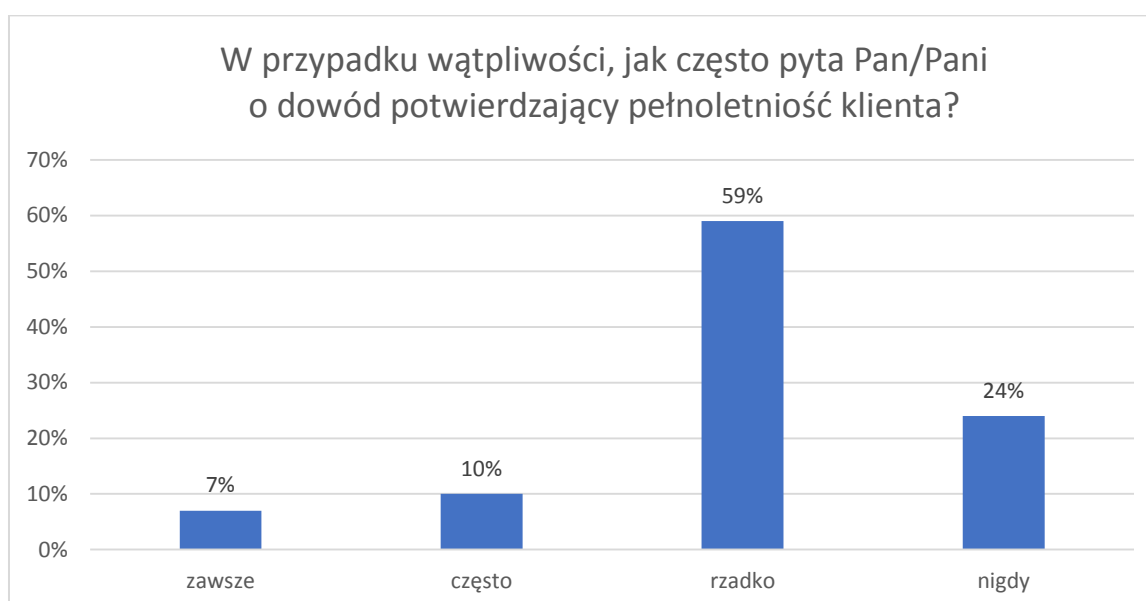
7% z przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu, w 5% przypadków wezwano policję na interwencję.

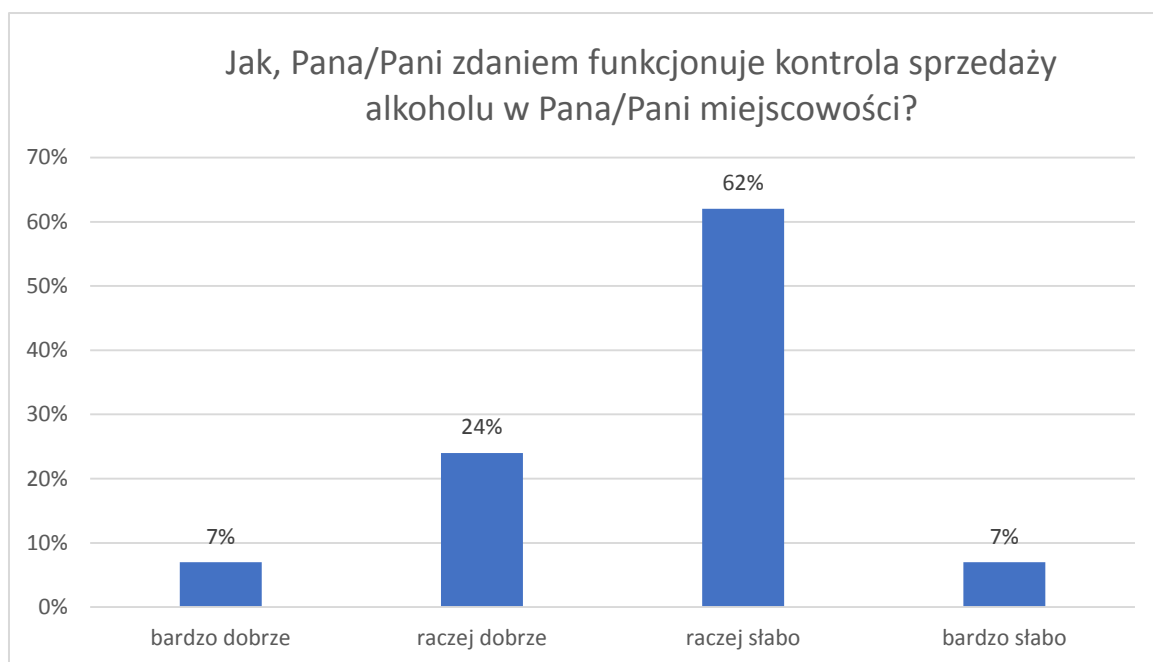
69% sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Mieścisko deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności.

W przypadku wątpliwości, co do wieku **tylko 7% badanych sprzedawców sprawdza pełnoletniość często.**

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Mieścisko. **31% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.**

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

METODOLOGIA

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w środowisku szkolnym i domowym,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami,
- zagadnienia związane z czasem wolnym badanych uczniów.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

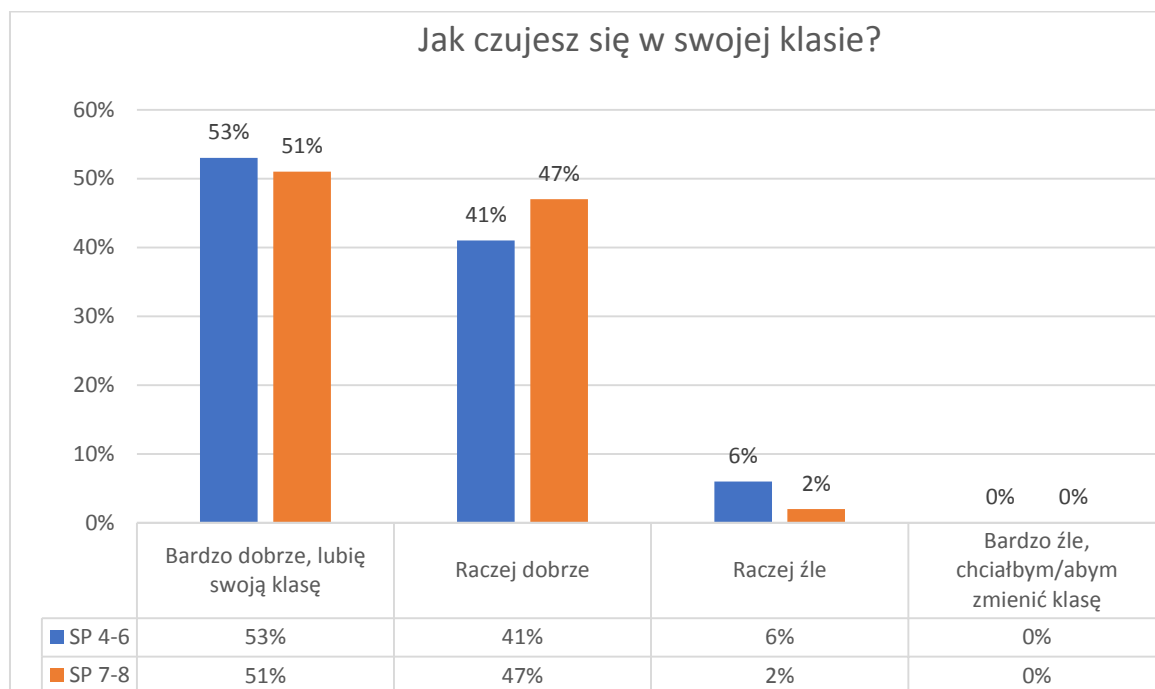
W badaniu wzięli uczniowie **Szkół Podstawowych z terenu Gminy Mieścisko** w przedziałach wiekowych: klasy 4-6 i klasy 7-8.

Liczebność grup badanych

Klasy 4-6 Szkół Podstawowych w Gminie Mieścisko (SP 4-6)	98
Klasy 7-8 Szkół Podstawowych w Gminie Mieścisko (SP 7-8)	72
ŁĄCZNIE	170

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające, ponieważ zdecydowana większość lubi swoją klasę i raczej czuje się w niej dobrze: uczniowie klas 4-6: łącznie 94%¹². Takiego samego zdania jest 98% uczniów klas 7-8. Należy jednak zwrócić uwagę, że 6% w klasach 4-6 oraz 2% uczniów klas 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia.

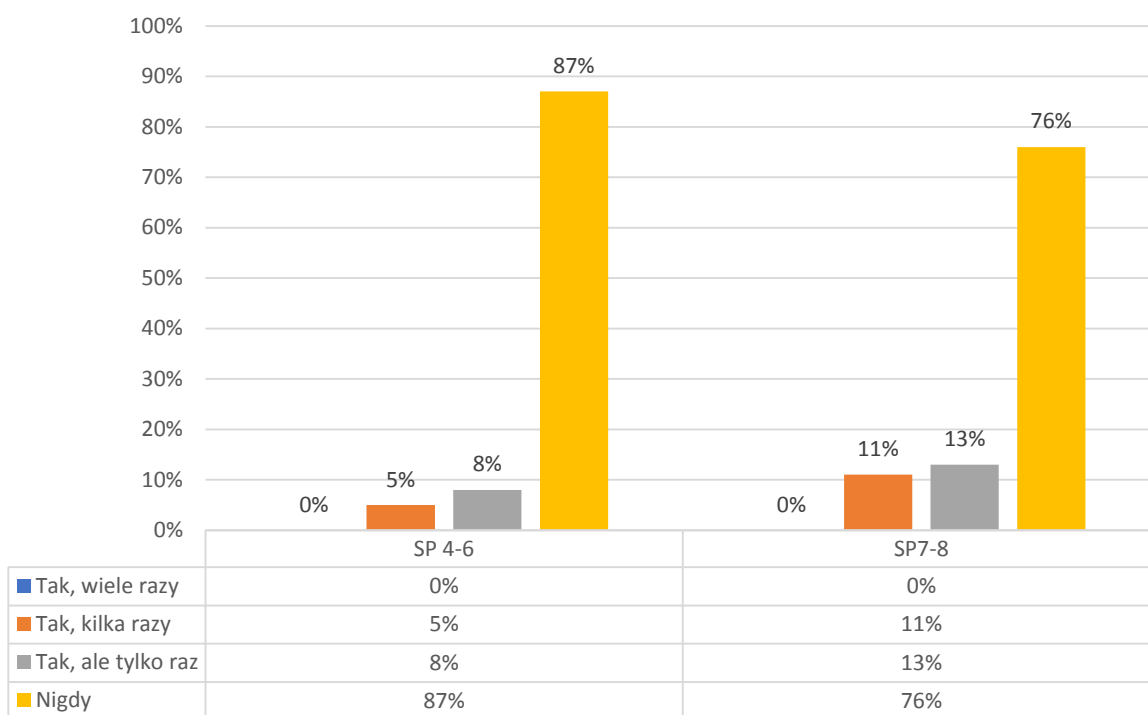
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie klas 4-6 nigdy nie byli na wagarach w 87%, a 8% deklaruje jednorazowe wagary. Odsetek osób, które nigdy nie były na wagarach maleje wśród uczniów klas 7-8 (76% deklaruje, że nigdy nie było na wagarach).**

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić. Na pytanie (wielokrotnego wyboru) „*Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?*” uzyskaliśmy odpowiedzi jak poniżej.

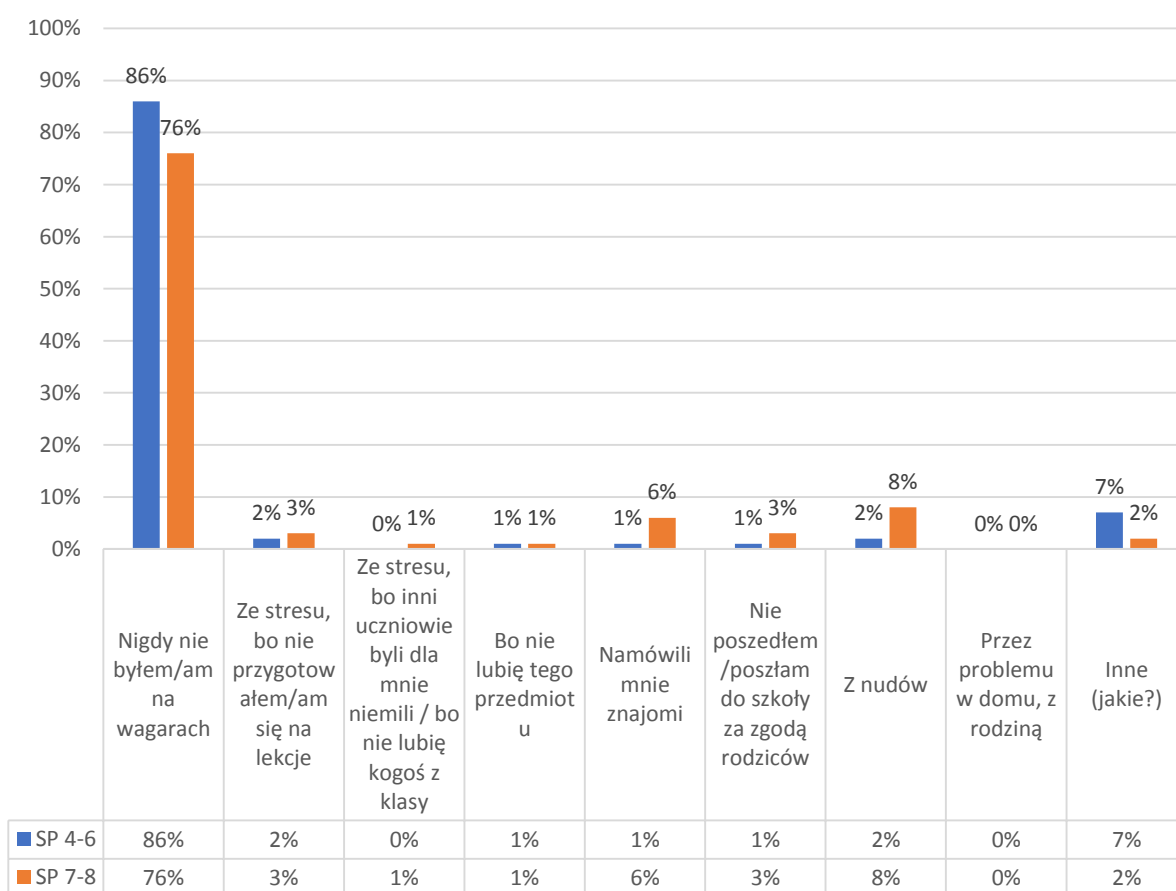
Uczniowie najczęściej jako powód samowolnego opuszczania zajęć wskazywali nudę oraz namowę znajomych.

¹² Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.*

Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?

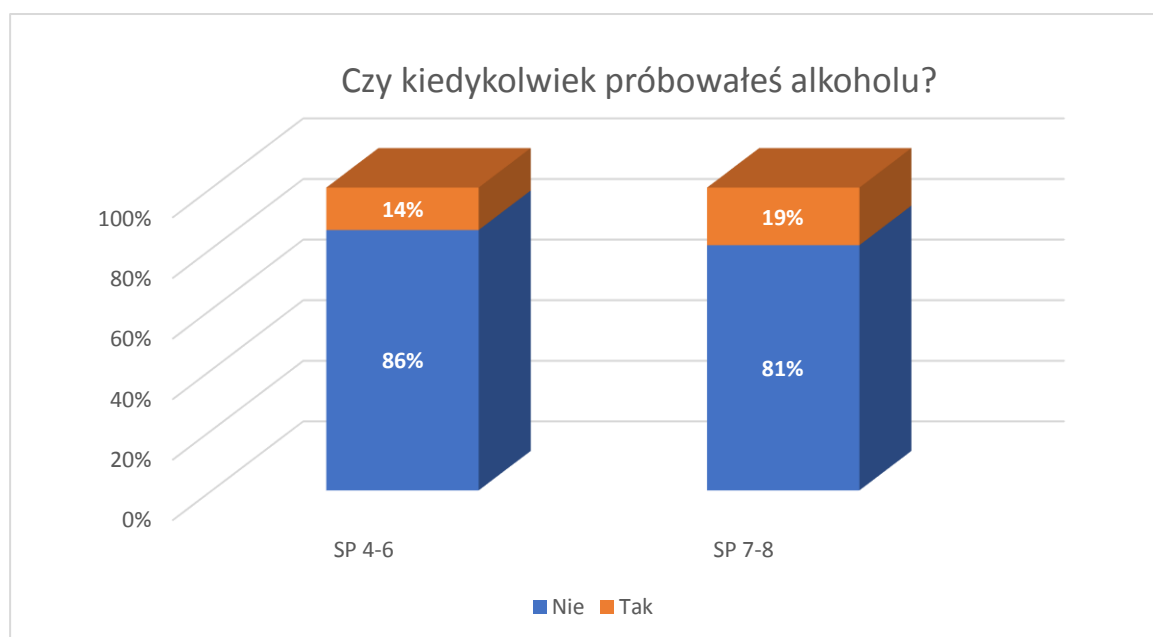
Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

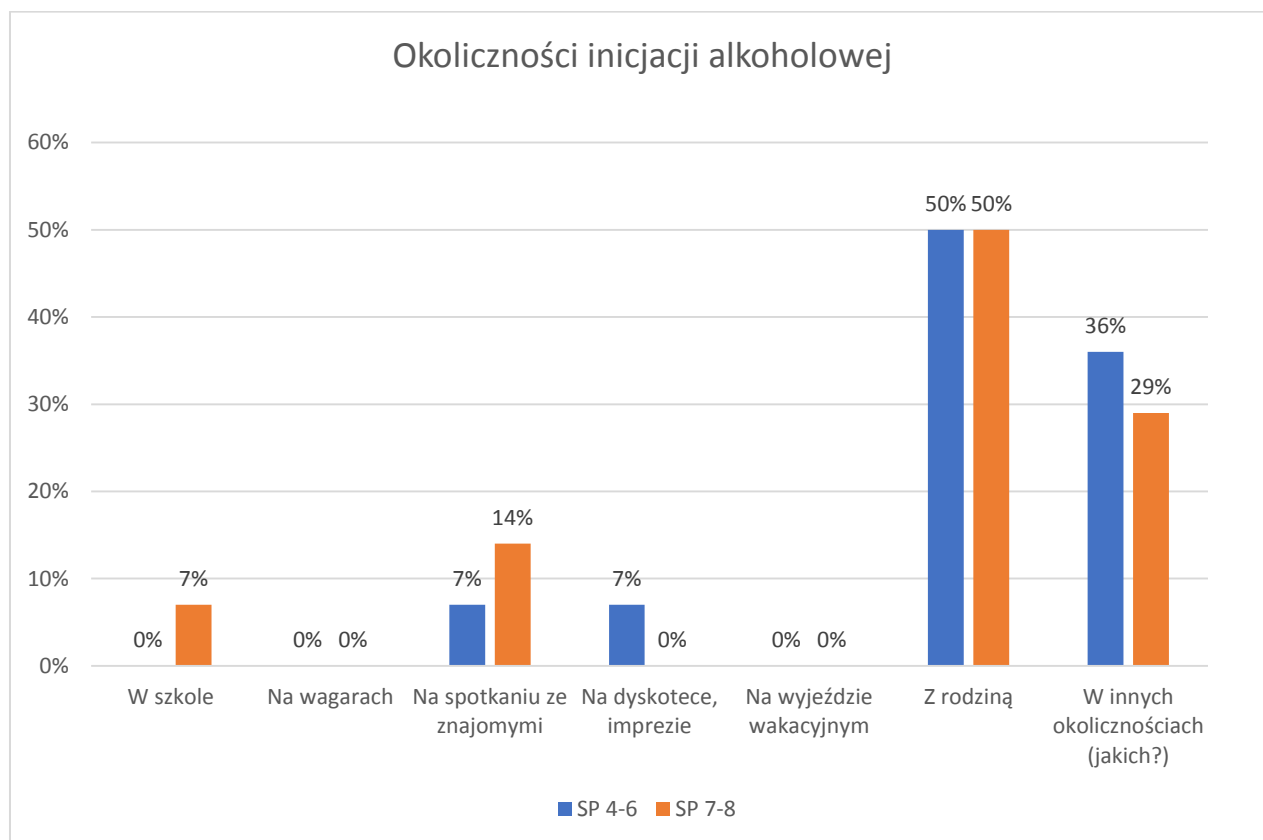
Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankiетowych w Szkołach ESPAD z 2019r.¹³ Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków.

Wśród ankiетowanych uczniów Szkół Podstawowych Gminy Mieścisko 14% młodszych i 19% starszych ma za sobą inicjację alkoholową.

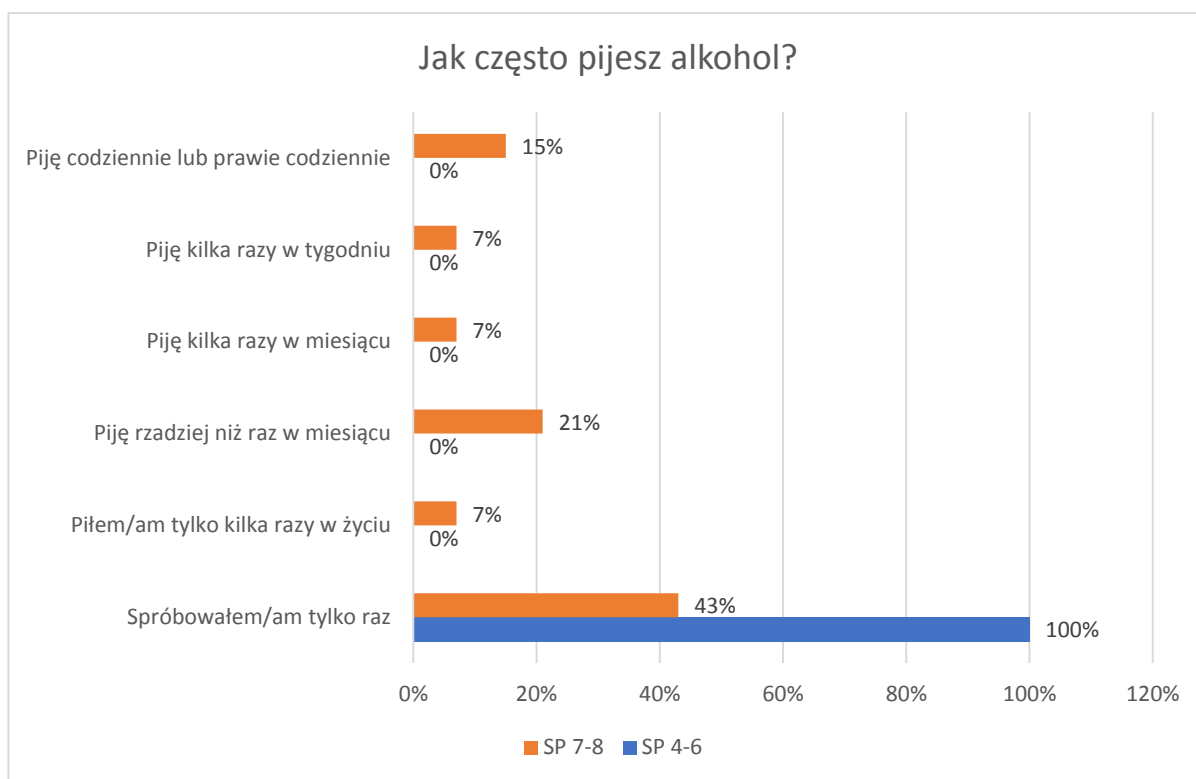
¹³ Sierosławski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankiетowych zrealizowanych w 2019 r.; KBPN, PARPA; Warszawa 2020.

Wśród uczniów mających za sobą inicjację alkoholową najczęściej deklarowaną okolicznością jest **towarzystwo rodziny i spotkanie ze znajomymi**.

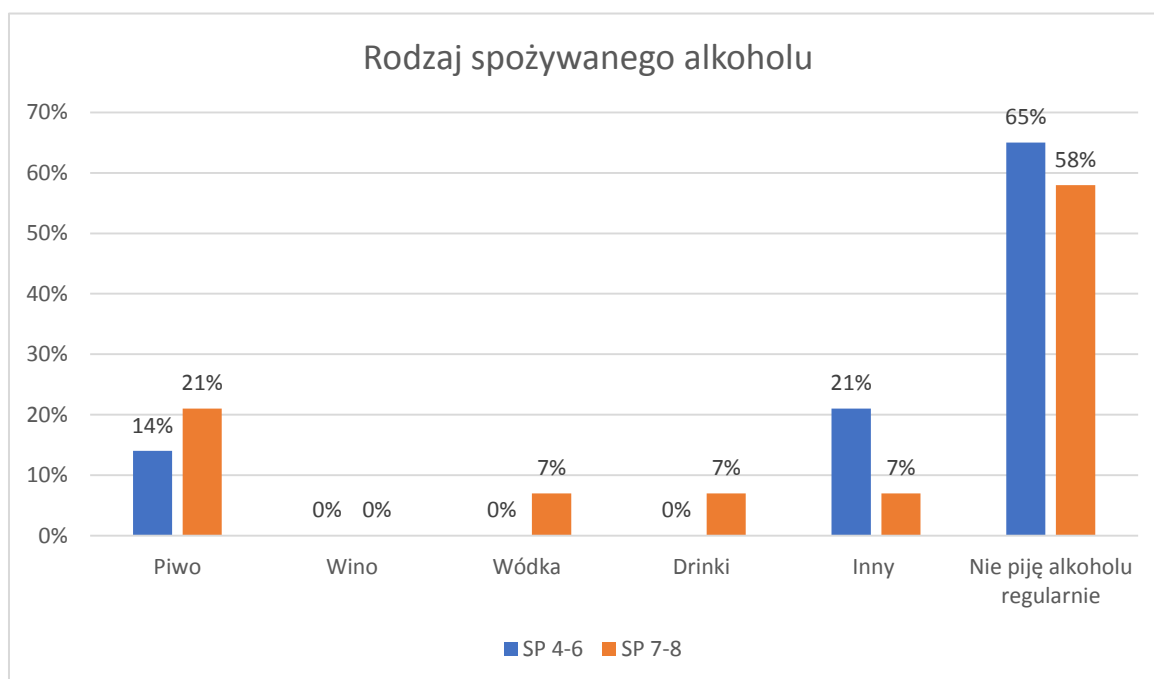

Spożywanie alkoholu jest też powszechnie tolerowane, traktowane, jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń — niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyczaj” osób niepełnoletnich. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

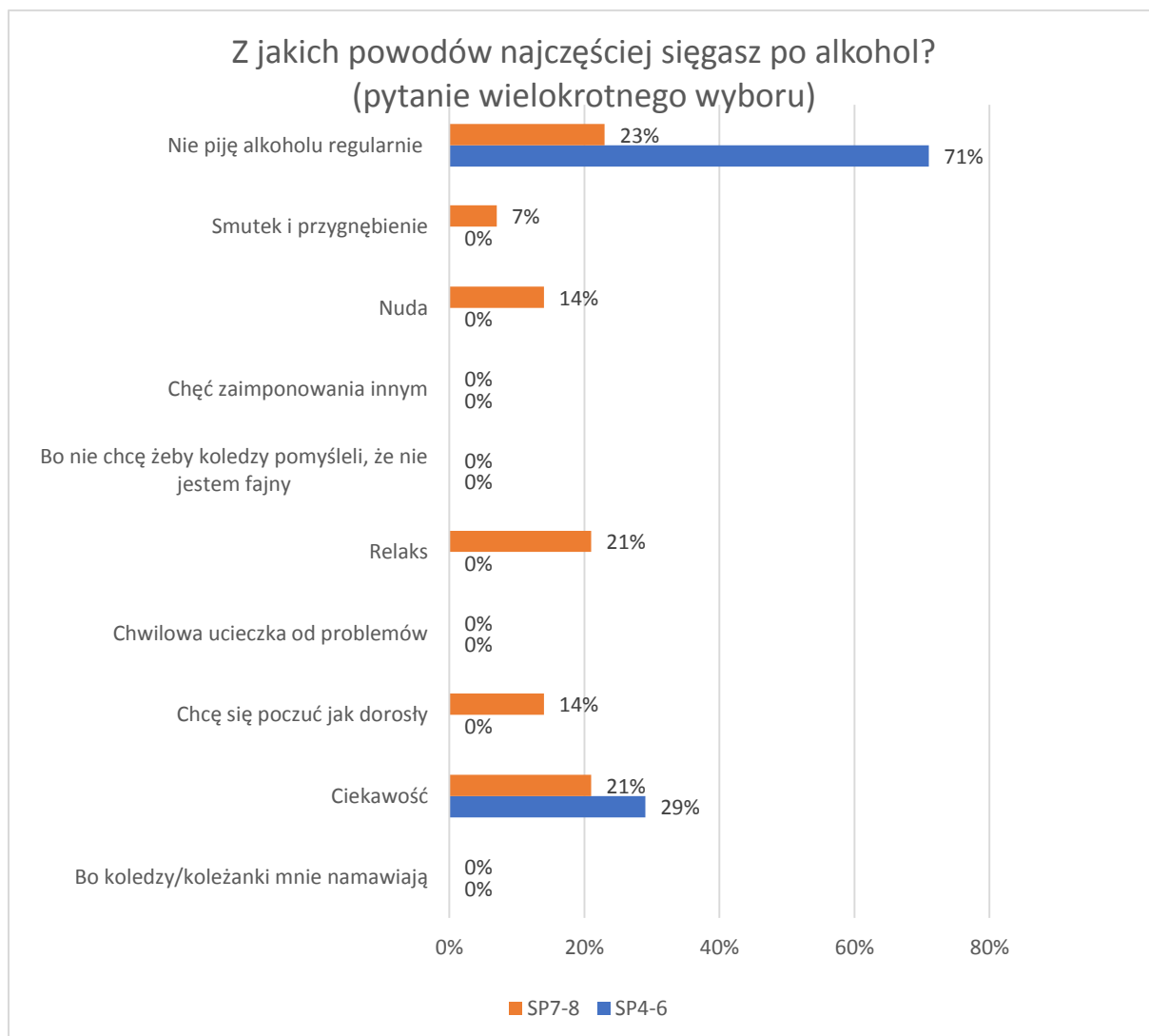
Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. **Większość uczniów (SP4-6 100%, SP7-8 43%), którzy mają za sobą inicjację alkoholową zadeklarowało jednorazowe spożycie alkoholu. Niepokojące jest, iż 15% starszych uczniów odpowiedziało, że pije codziennie lub prawie codziennie.**

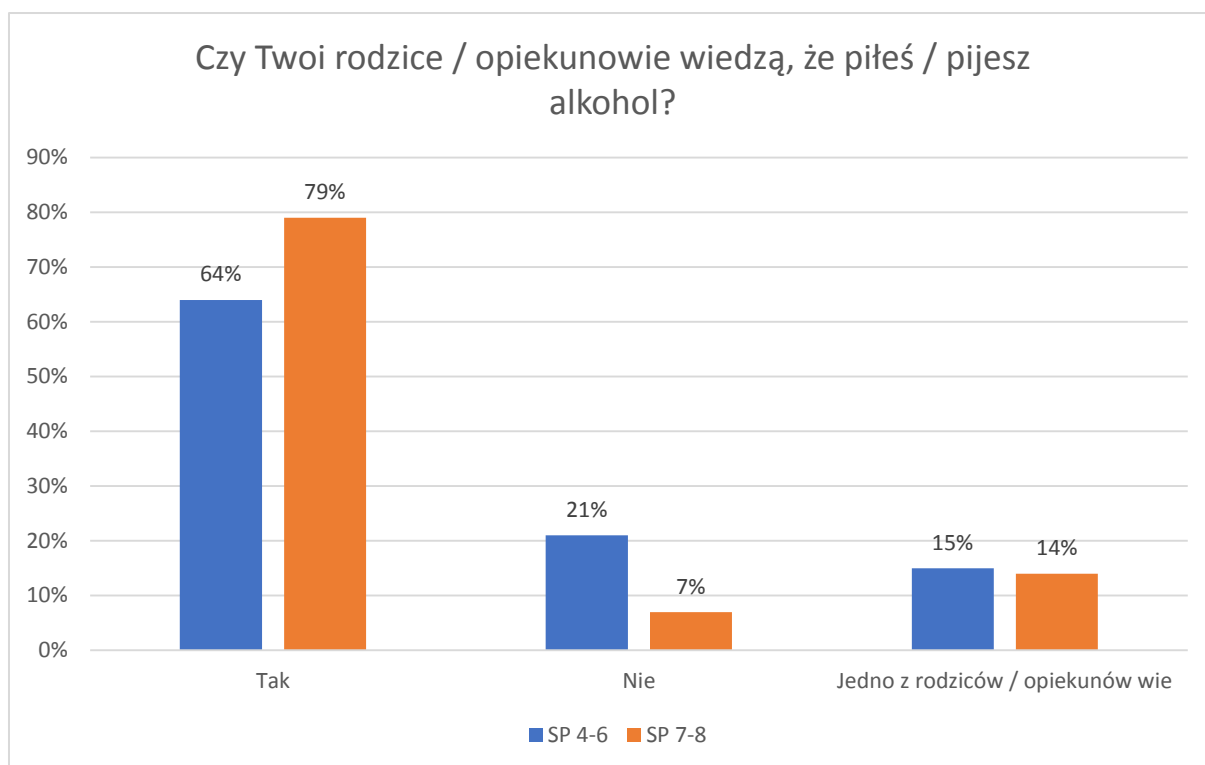
W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie wskazywali najczęściej na piwo.**

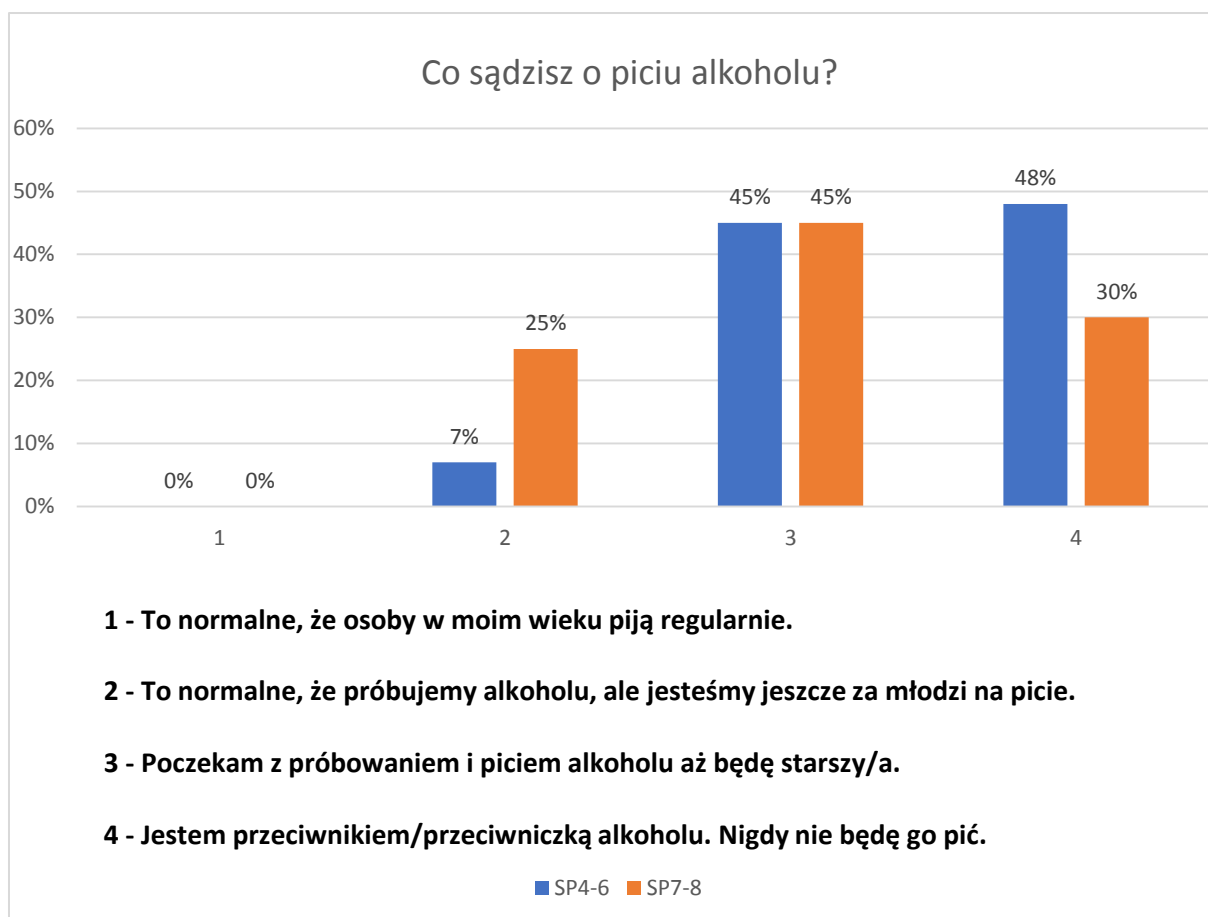
Powody sięgania przez uczniów po alkohol stają bardzo ważne przy projektowaniu działań profilaktycznych. **Uczniowie w większości deklarowali, że nie piją regularnie alkoholu lub wskazali na ciekawość oraz chęć relaksu.**

Jednym z czynników chroniących młodych ludzi jest kontrola rodzicielska, dlatego zapytaliśmy uczniów czy ich rodzice mają świadomość, że spożywają oni alkohol. **64% młodszych i 79% starszych uczniów odpowiedziało, że oboje rodziców wiedzą o tym, że spożywają alkohol.** Potwierdza to społeczne przyzwolenie w społeczności lokalnej na spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie.

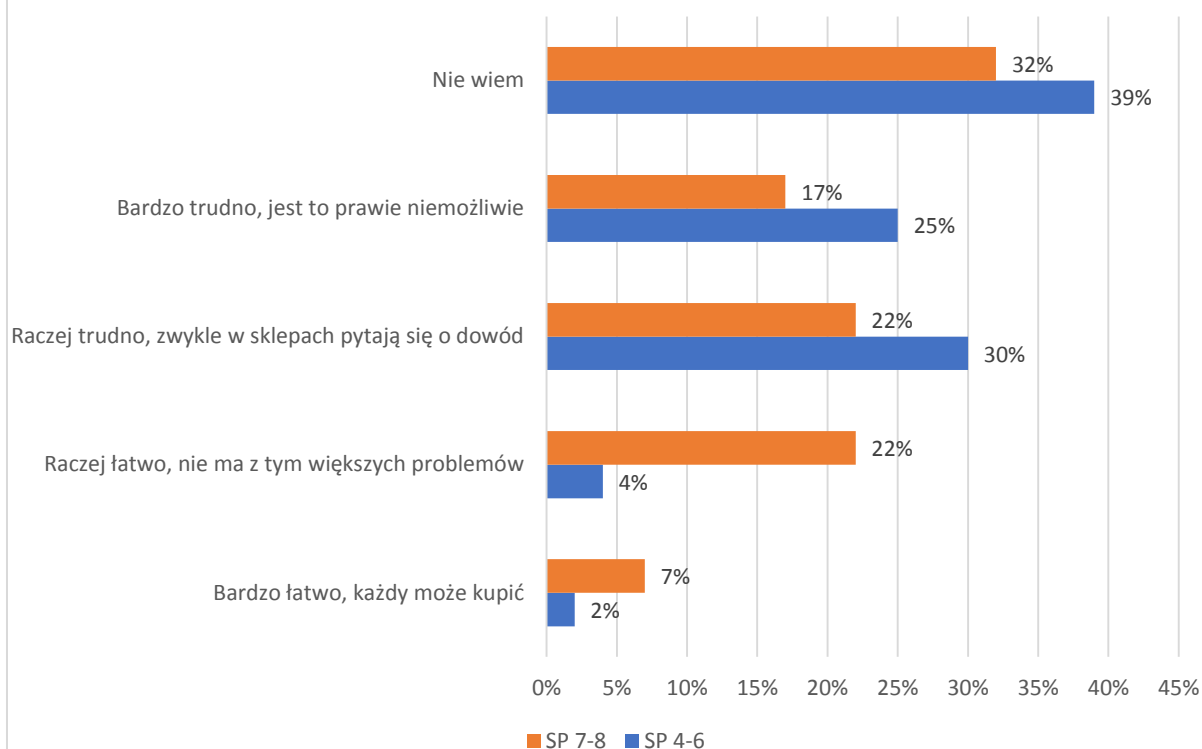
Dla oceny postaw badanych uczniów wobec alkoholu istotna jest wiedza na temat, jaką opinię mają uczniowie na temat jego spożywania. 45% uczniów SP 4-6 i 45% SP 7-8 zadeklarowało, że poczeka z próbowaniem i piciem alkoholu jak będą starsi, a 48% młodszych i 30% starszych uczniów deklaruje, że jest przeciwnikiem/przeciwniczką alkoholu.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. **Pokazane poniżej wyniki sugerują, że 39% uczniów klas 4-6 SP i 32% uczniów klas 7-8 SP nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.**

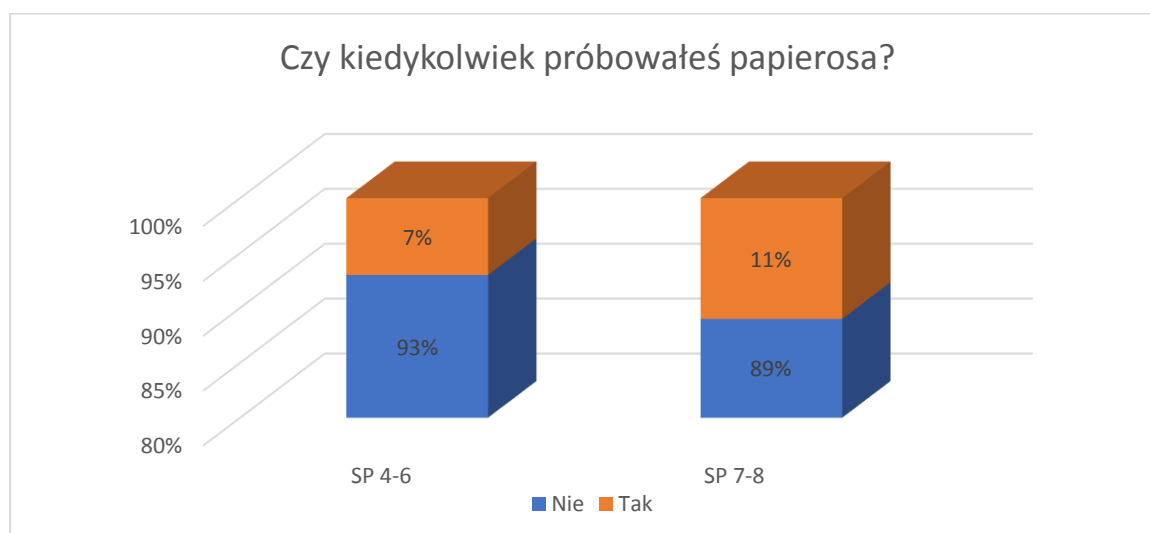
Z kolei 6% uczniów SP 4-6 oraz 29% klas SP7-8 wskazuje, że nie miałyby większego problemu z zakupem alkoholu w lokalnych sklepach, co oznacza, że oni lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

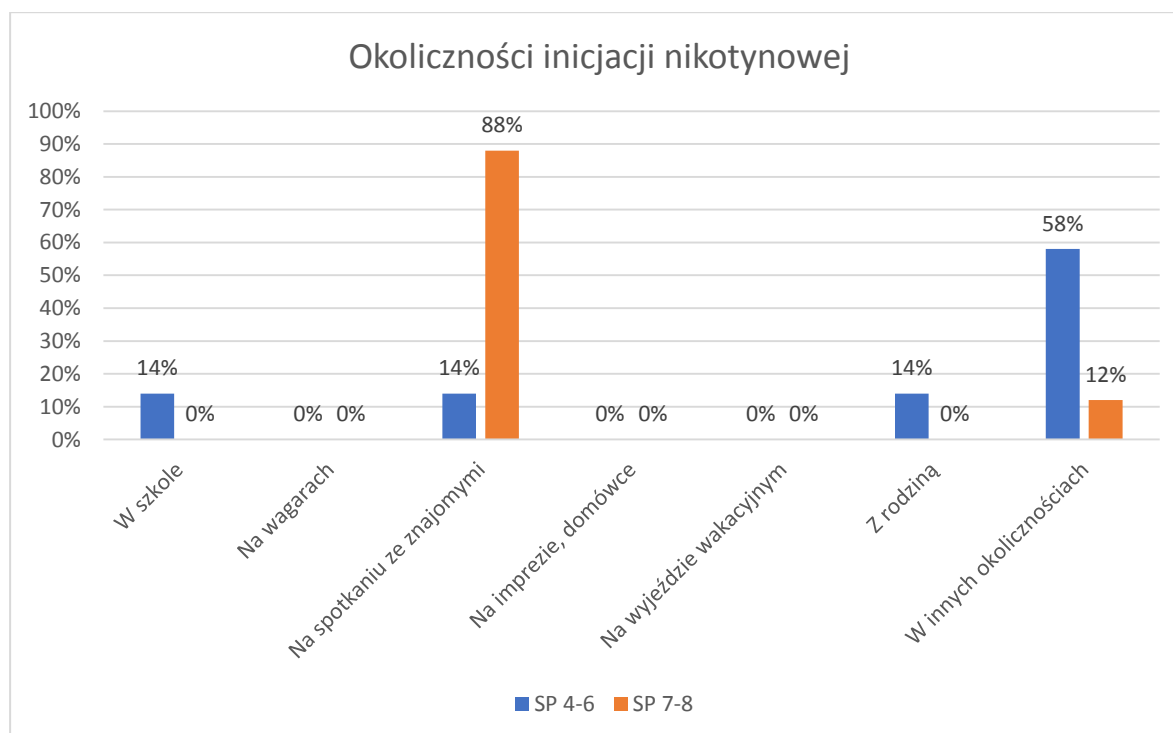

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

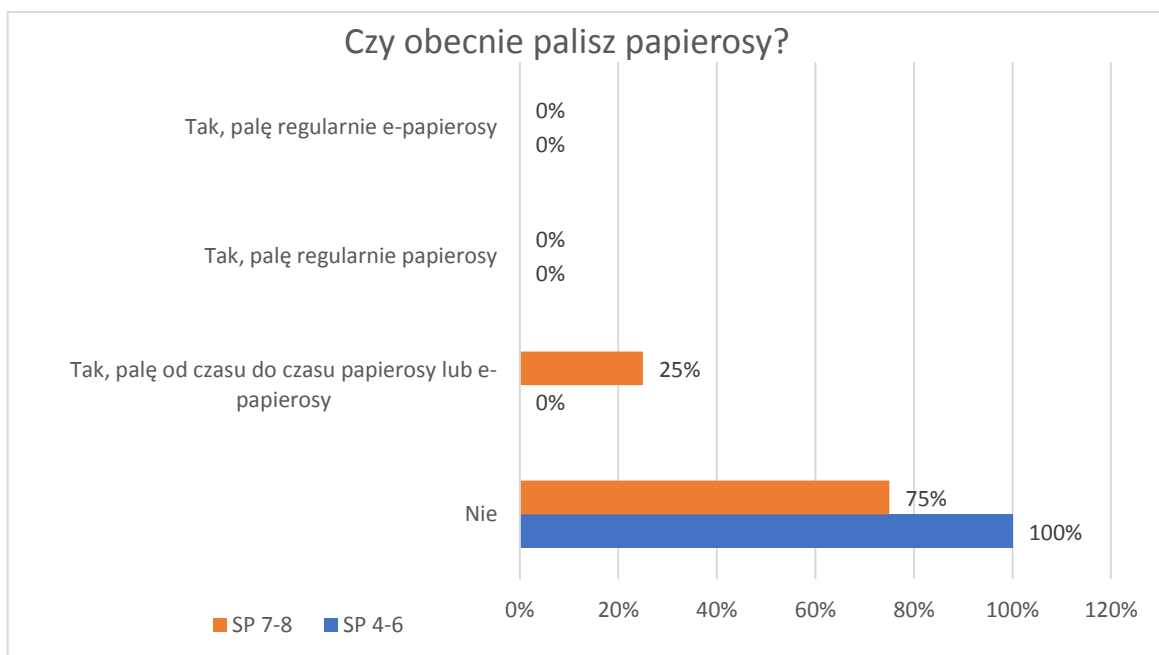
Mimo słabnącej popularności papierosów w naszym społeczeństwie są one wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów Szkół Podstawowych z Mieściska, czy kiedykolwiek próbowali palenia papierosów. **7% młodszych uczniów i 11% starszych zadeklarowało, że ma za sobą inicjację nikotynową.**

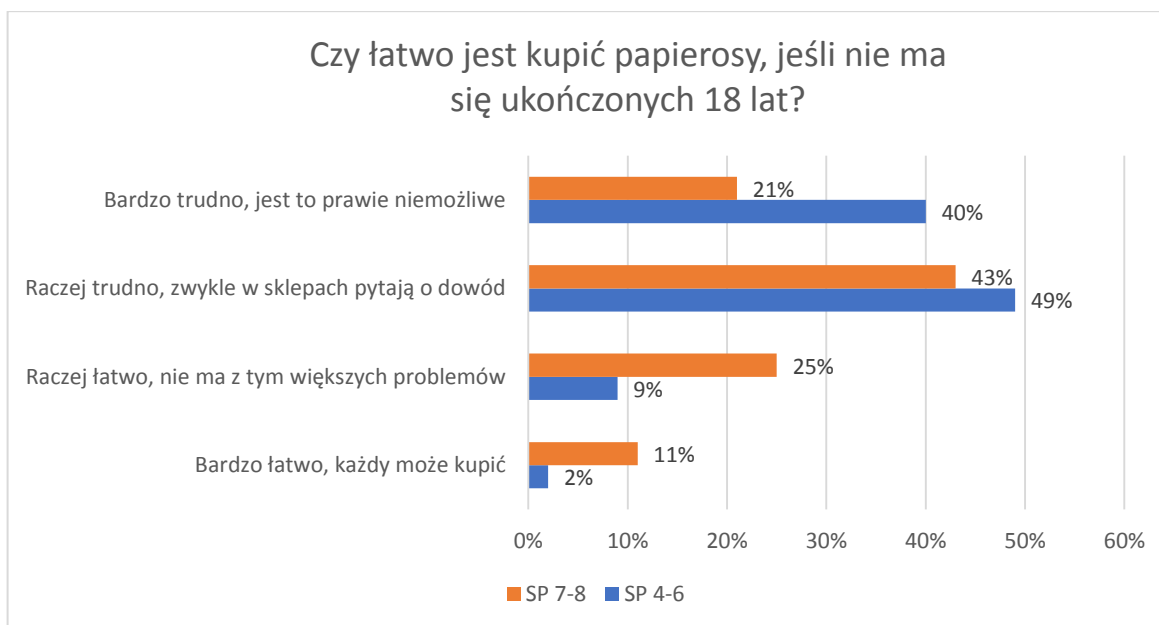
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa była **szkoła** oraz spotkanie ze znajomymi.

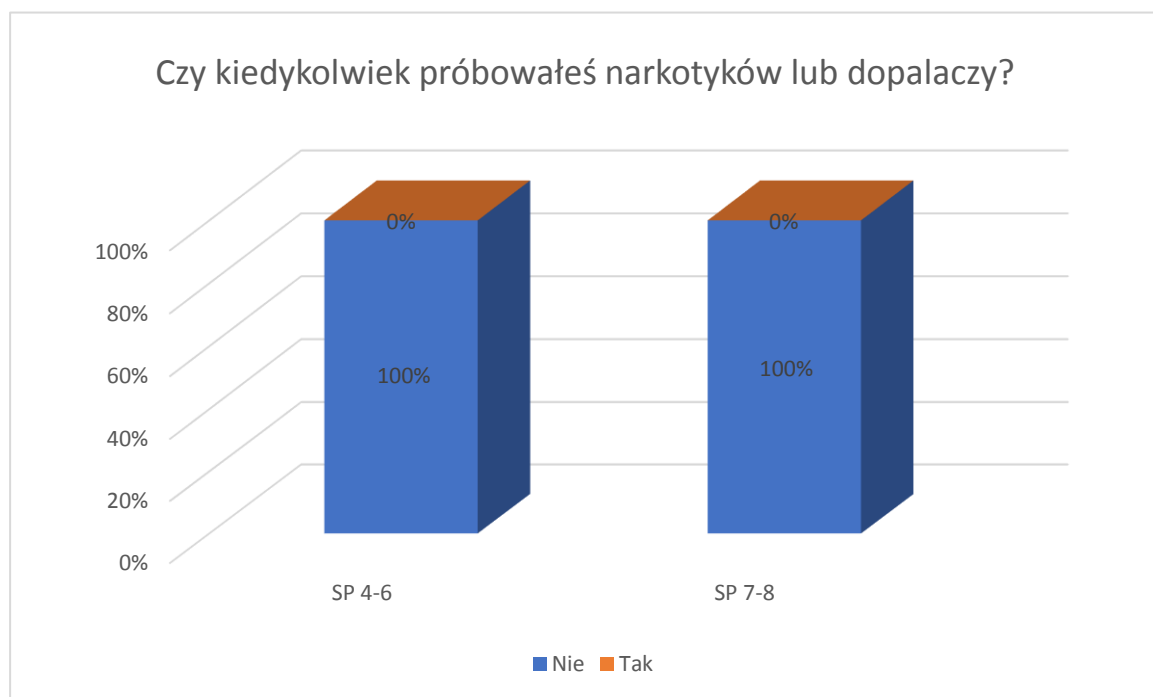
100% uczniów klas 4-6, którzy mają za sobą inicjację nikotynową aktualnie deklarują, że nie obecnie palą papierosów. Wśród uczniów klas 7-8 25% deklaruje, że pali od czasu do czasu.

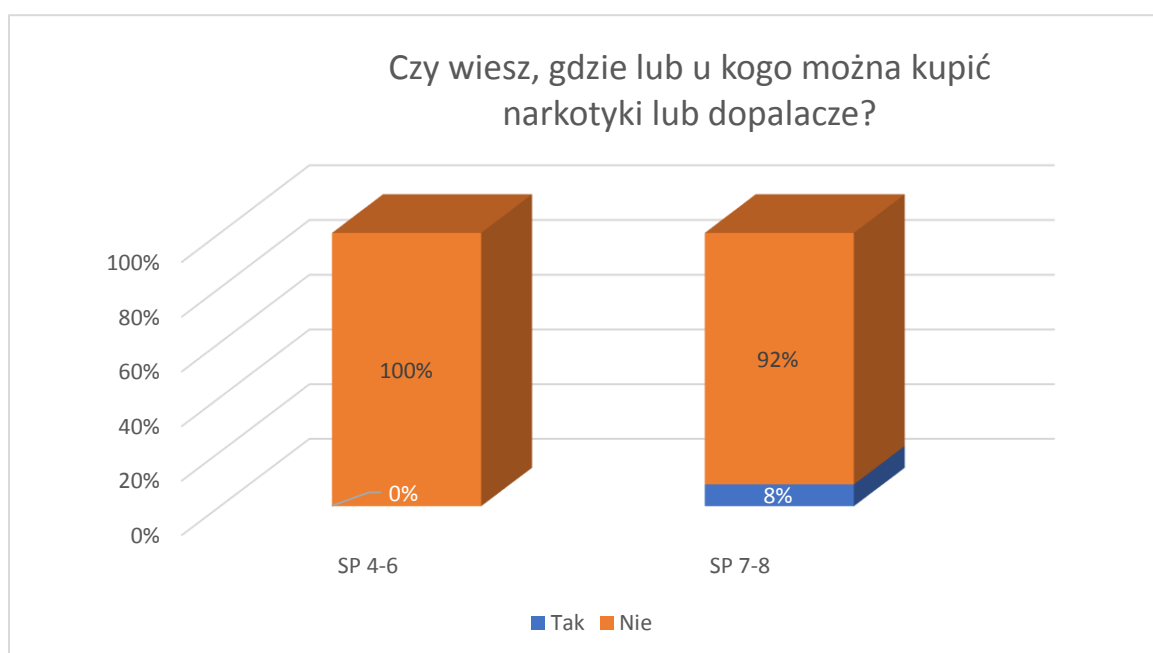
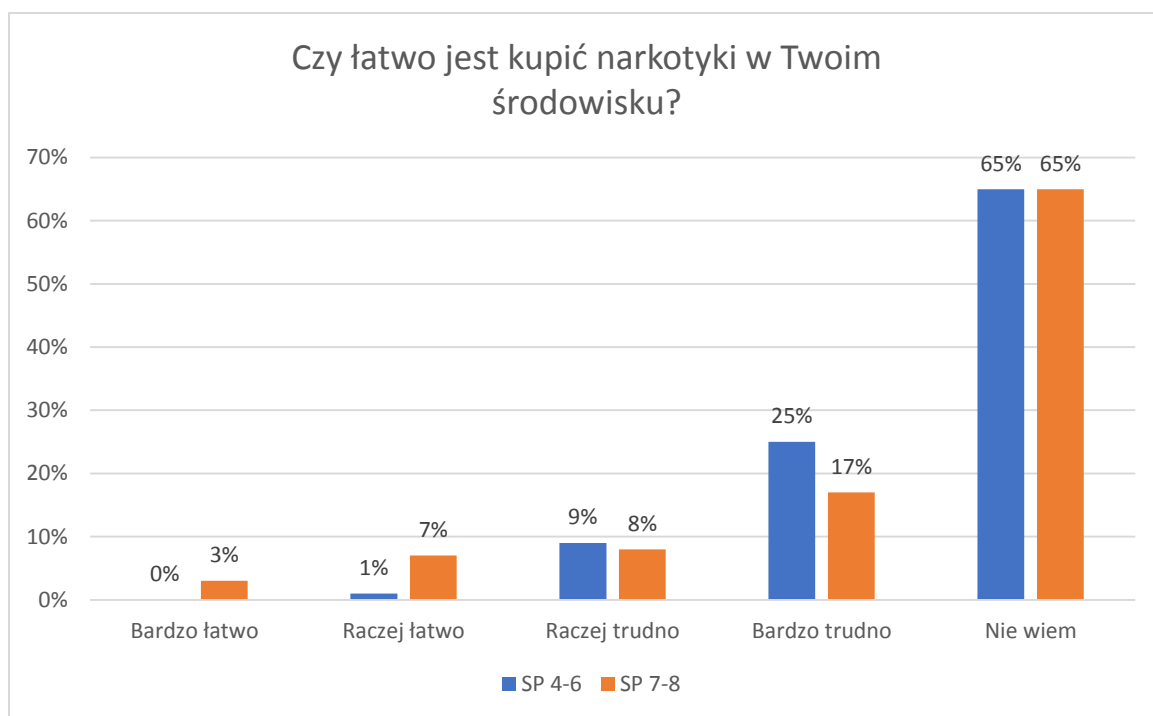
W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Uczniowie odpowiadali, że nie ma takiej możliwości oraz że w sklepach zwykle pytają o dowód (łącznie SP 4-6 – 89%; SP 7-8 – 64%). Jednakże część młodych ludzi uważa, że nie ma z tym większego problemu (łącznie SP 4-6 – 10%; SP 7-8 – 36%).

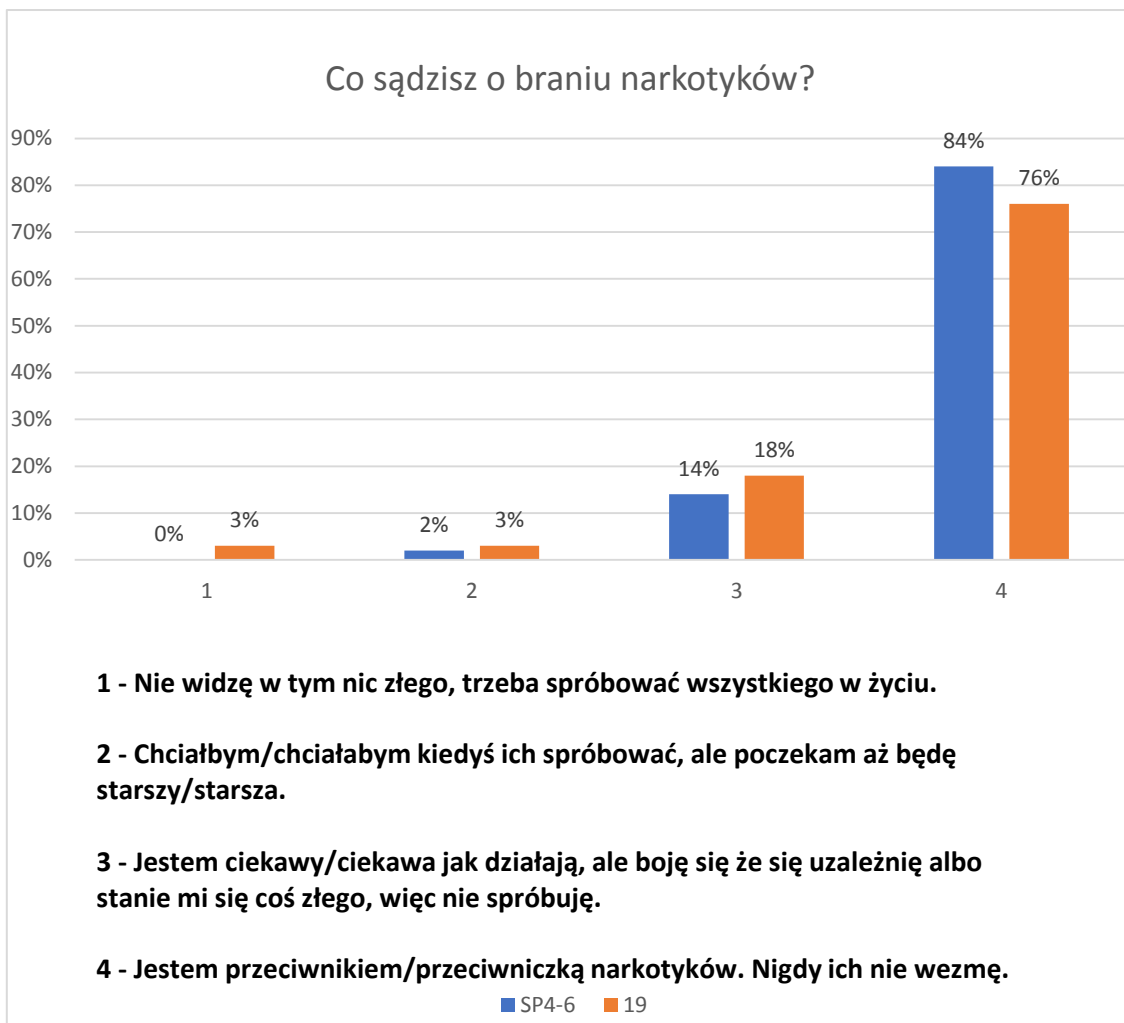
Wyniki badań wskazują, że uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy.

Poniższy wykres przedstawia ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy w lokalnym środowisku. W subiektywnym pytaniu czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w Twoim otoczeniu, 65% SP 4-6 i 65% SP 7-8 nie zna odpowiedzi na to pytanie. **Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6 – 100%; SP 7-8 – 92%).**

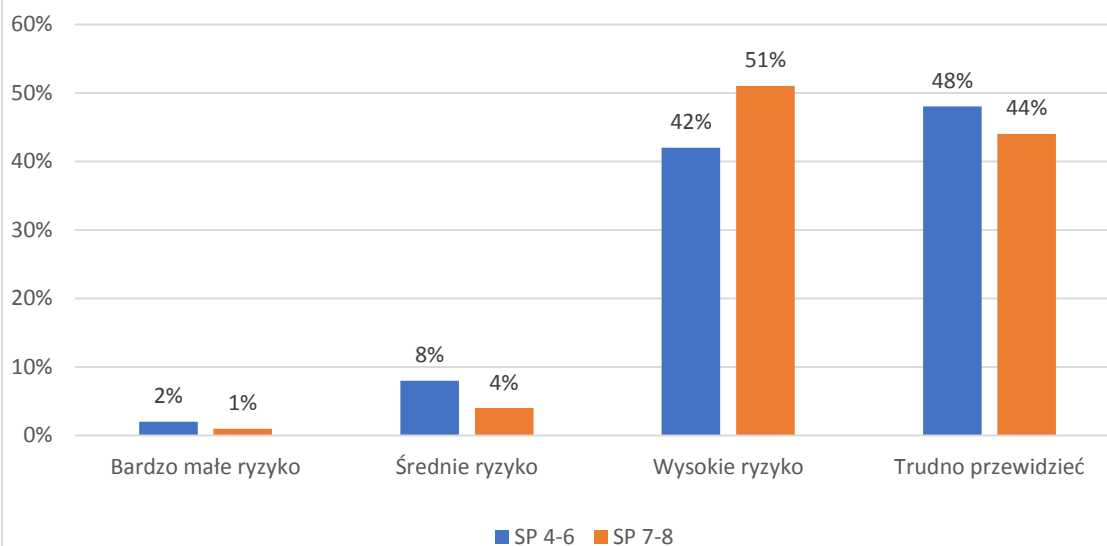
Większość uczniów jest przeciwnych braniu narkotyków/dopalaczy (SP 4-6 – 84% SP 7-8 – 76%), część jest ciekawa jak działają, ale boją się uzależnienia (SP 4-6 – 14%; SP 7-8 – 18%).

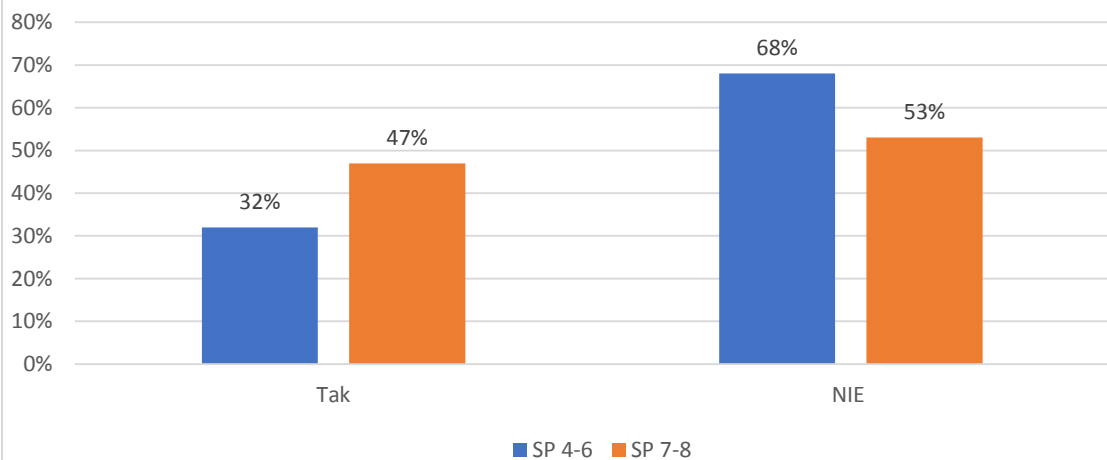
W subiektywnej ocenie uczniów ryzyko pojawienia się negatywnych konsekwencji zdrowotnych po przyjęciu narkotyków i dopalaczy jest wysokie (SP 4-6 – 42%; SP 7-8 – 51%) oraz trudne do przewidzenia (SP 4-6 – 48%; SP 7-8 – 44%).

32% SP 4-6 i 47% SP 7-8 uczniów deklaruje, że wie jakie są skutki brania narkotyków, wskazują przede wszystkim problemy ze zdrowiem, uzależnienie, halucynacje oraz śmierć w przypadku przedawkowania.

Jak oceniasz ryzyko pojawienia się negatywnych konsekwencji zdrowotnych po przyjęciu narkotyków i dopalaczy?

Czy wiesz jakie są skutki brania narkotyków?

POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Dokładne wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

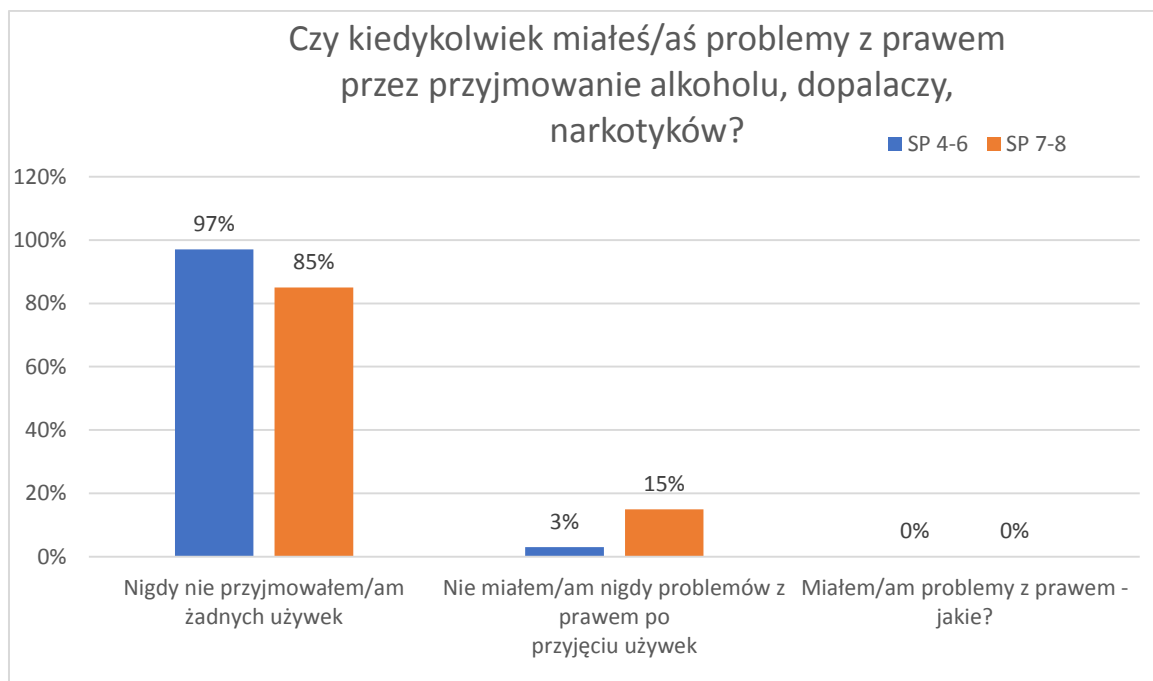
Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 4-6

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	20%	40%	17%	23%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	2%	18%	30%	50%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	66%	18%	2%	14%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	5%	11%	84%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	5%	7%	18%	70%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	7%	15%	30%	48%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	4%	9%	87%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	60%	21%	2%	17%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	11%	19%	65%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	1%	6%	27%	66%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 7-8

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	13%	44%	17%	26%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	6%	29%	30%	35%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	51%	32%	10%	7%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	5%	28%	63%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	1%	7%	36%	56%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	14%	30%	50%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	1%	0%	20%	79%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	58%	29%	5%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	3%	3%	38%	56%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	1%	13%	40%	46%

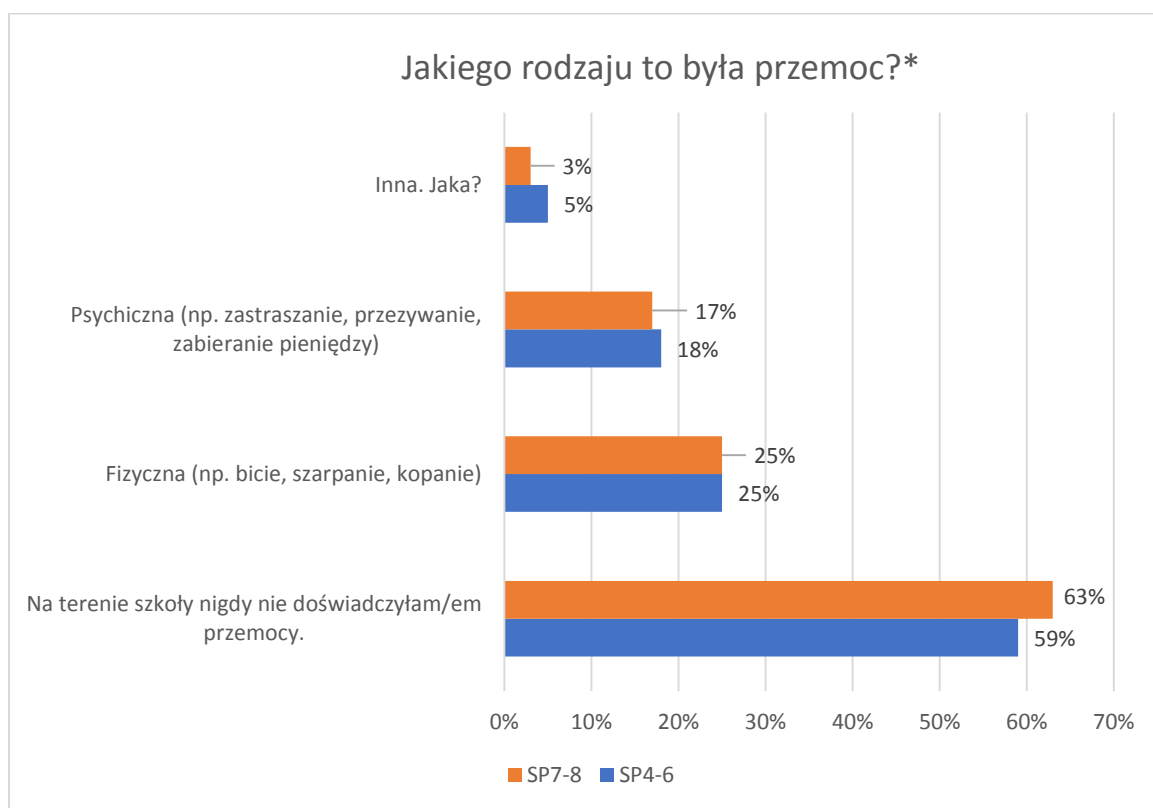
Ankietowani uczniowie nigdy nie mieli problemów z prawem z powodu przyjmowania alkoholu, dopalaczy i narkotyków.

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkole pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

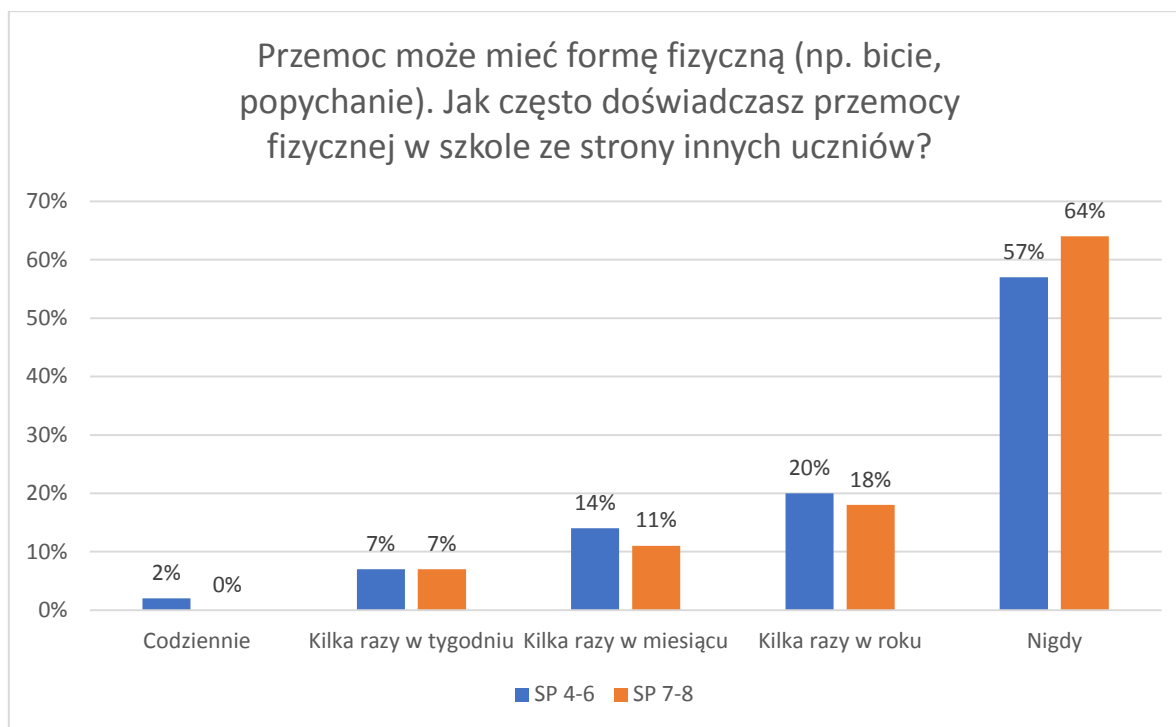
W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

Badani uczniowie Szkół Podstawowych Gminy Mieścisko częściej doświadczają przemocy fizycznej niż psychicznej.

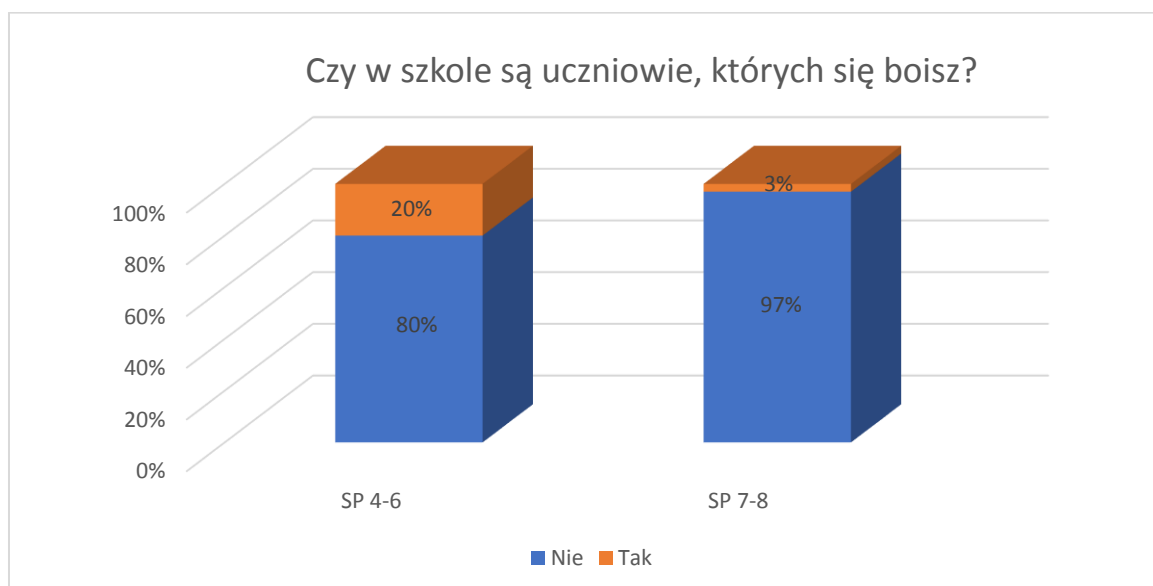
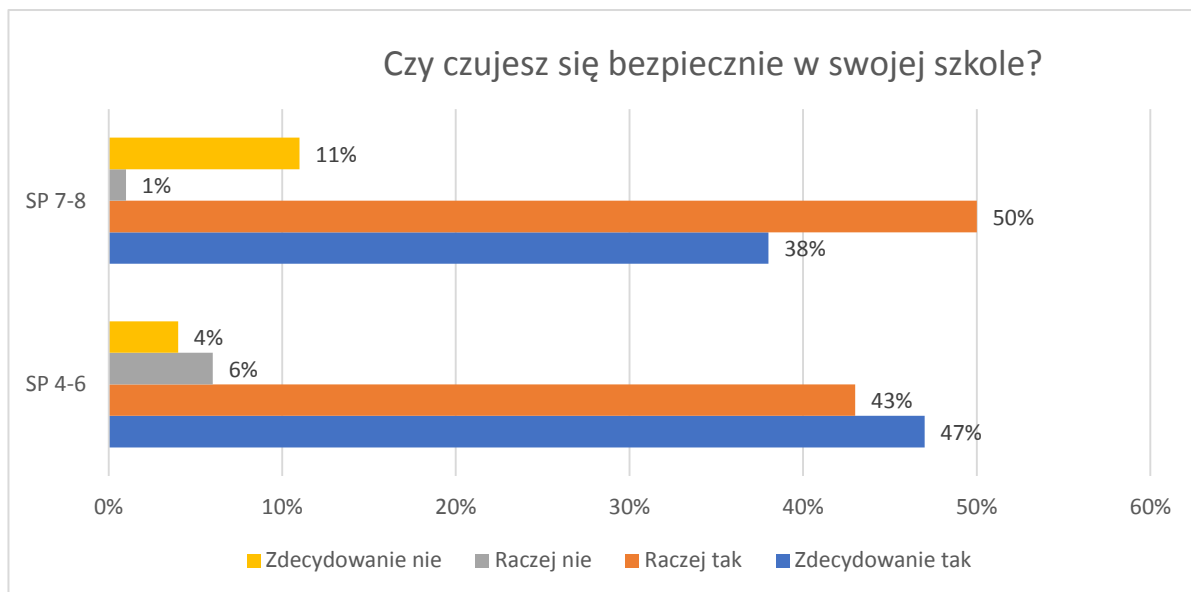

*pytanie wielokrotnego wyboru

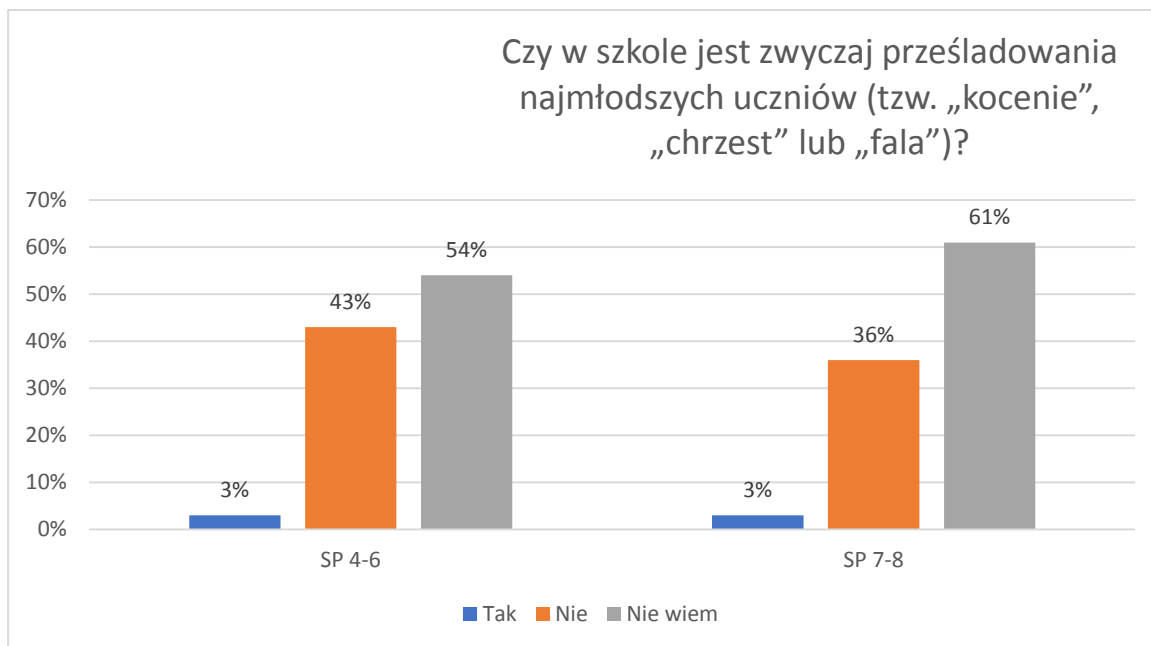
Uczniowie odpowiadali, że są ofiarami **przemocy fizycznej** ze strony innych uczniów kilka razy w roku (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 18%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 14%, SP 7-8 – 11%), kilka razy w tygodniu (po 7%). Większa część ankietowanych uczniów nigdy nie doświadczyła tej formy przemocy (SP 4-6 – 57%; SP 7-8 – 64%).

Jednakże zauważalny jest odsetek uczniów, którzy zdecydowanie lub raczej nie czuje się w swojej szkole bezpiecznie (SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 12%) i wskazuje, że są uczniowie, których się obawiają: SP 4-6 - 20%; SP 7-8 - 3%.

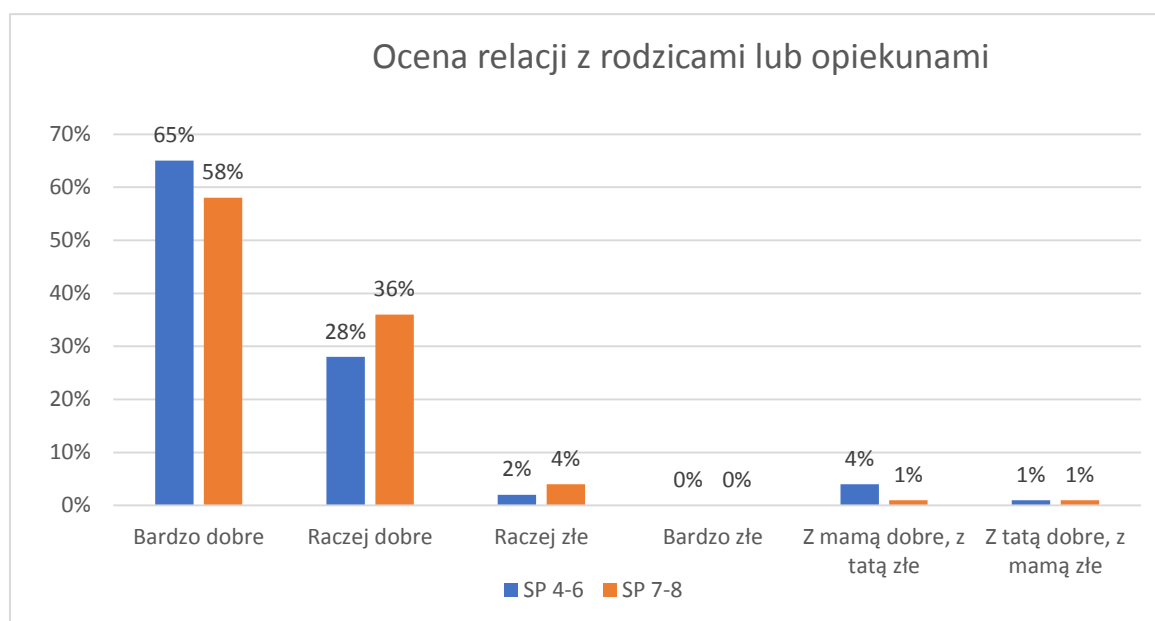
Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że **w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów – przyznaje to 3% SP 4-6 oraz 3% SP 7-8, ale nie jest on rozpowszechniony.**

Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. 46% młodszych uczniów oraz tylko 10% starszych poinformowałoby o sytuacji nauczycieli.

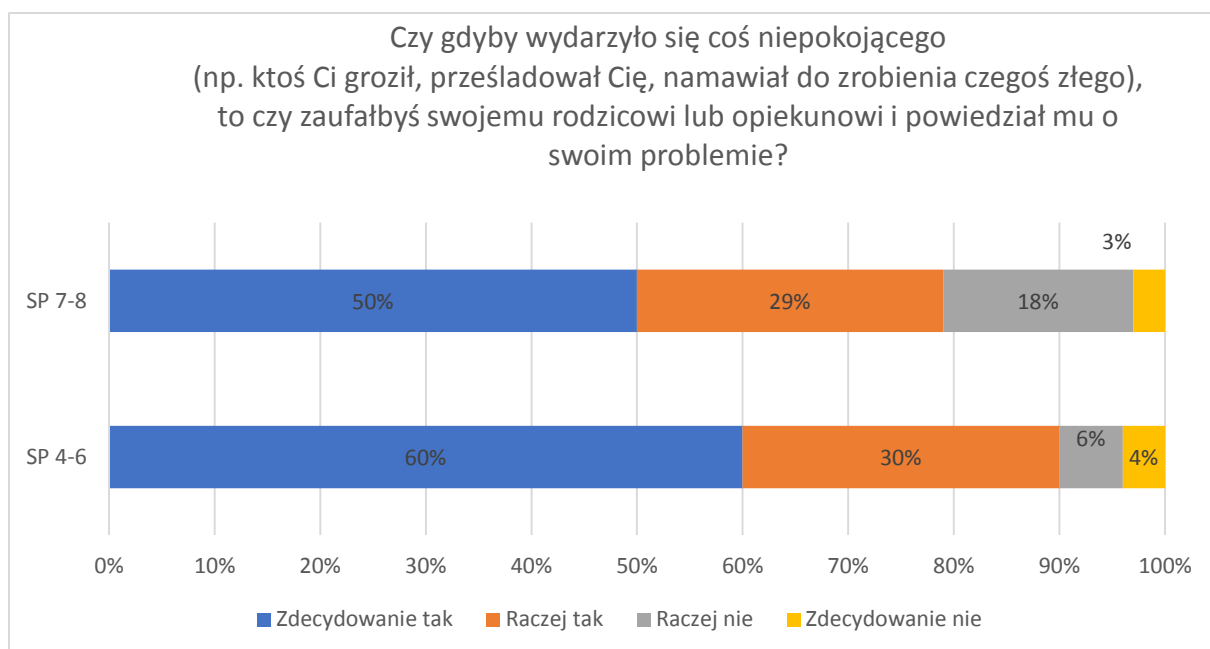
Odpowiedzi	Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu?	
	SP 4-6	SP 7-8
Uczniowie przyglądaliby się bójce, dopinguwali lub nagrywali zdarzenie telefonami.	26%	60%
Uczniowie staraliby się rozdzielić bijących się uczniów.	20%	24%
Uczniowie udawaliby, że nic nie widzą.	8%	6%
Uczniowie zgłosiliby sytuację nauczycielowi.	46%	10%

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Uczniowie prawie jednogłośnie deklarują bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami: klasy 4-6 – łącznie 93%, klasy 7-8 – łącznie 94%.**

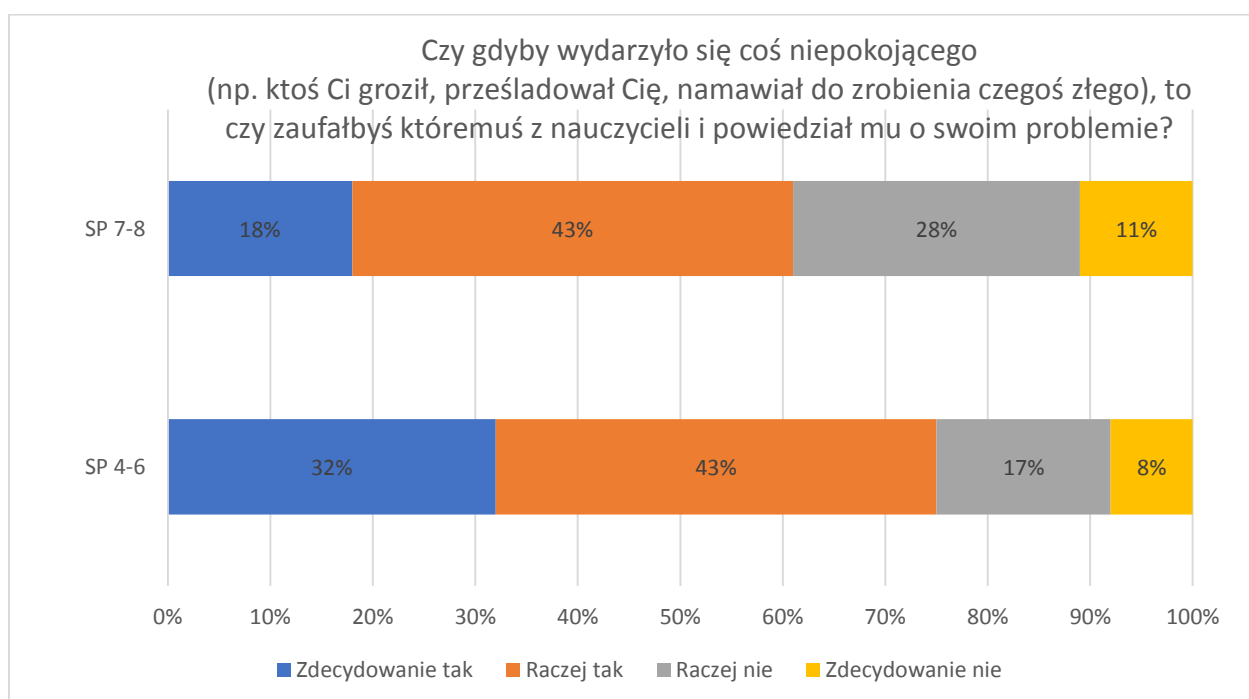

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

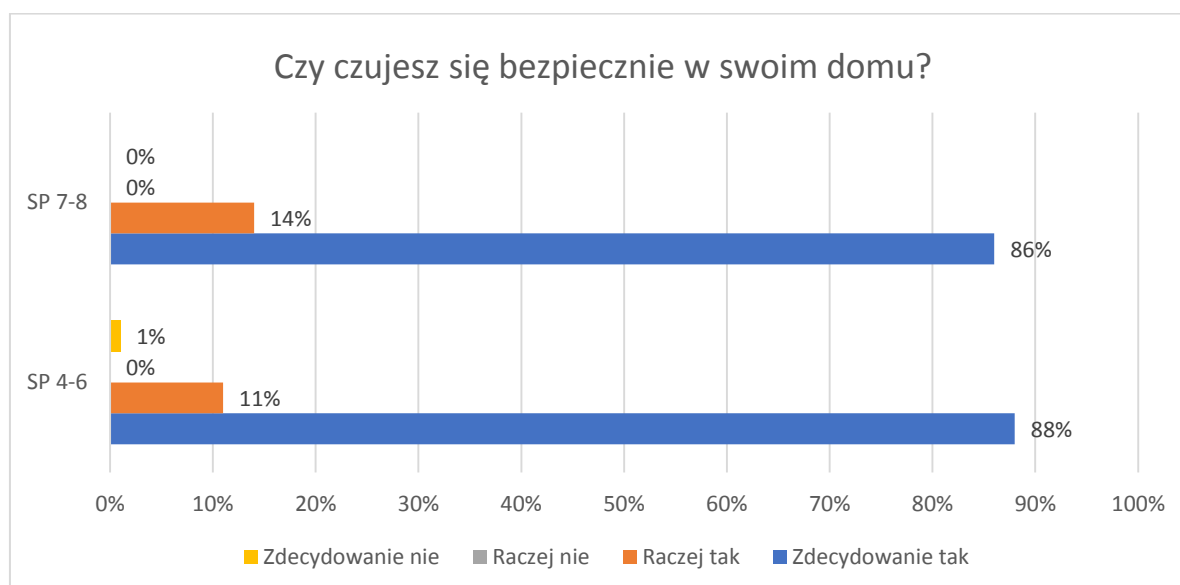
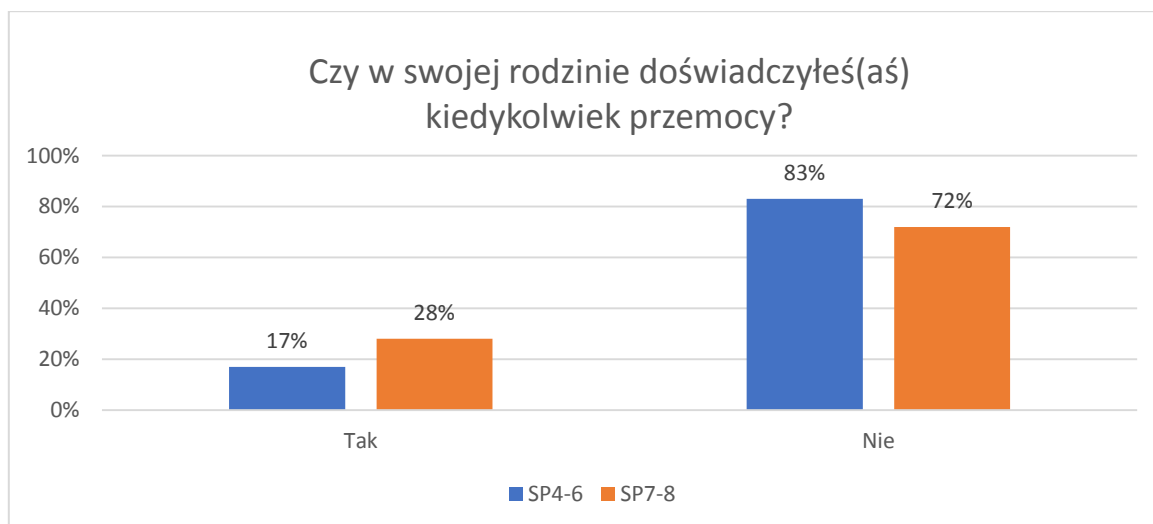
Obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. **Łącznie 90% uczniów klas 4-6 i 79% uczniów klas 7-8 chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.** Należy zwrócić jednak uwagę na negatywne odpowiedzi uczniów, wśród których 10% młodszych i 21% starszych nie podzieliłoby się niepokojącym wydarzeniem z rodzicami.

Następnie zadaliśmy uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co, do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście **odczuwanego poziomu zaufania**, byli **nauczyciele**. Spadek jest zauważalny względem poprzedniego pytania. **W takiej sytuacji 75% uczniów klas 4-6 i 61% klas 7-8 obdarzyłaby zaufaniem nauczyciela.**

Zapytaliśmy młodych ludzi, również o doświadczenie przemocy w domu oraz poczucia bezpieczeństwa. Rozkład odpowiedzi wskazuje, że uczniowie doświadczali przemocy w rodzinie – 17% młodszych i 28% starszych uczniów.

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%).¹⁴

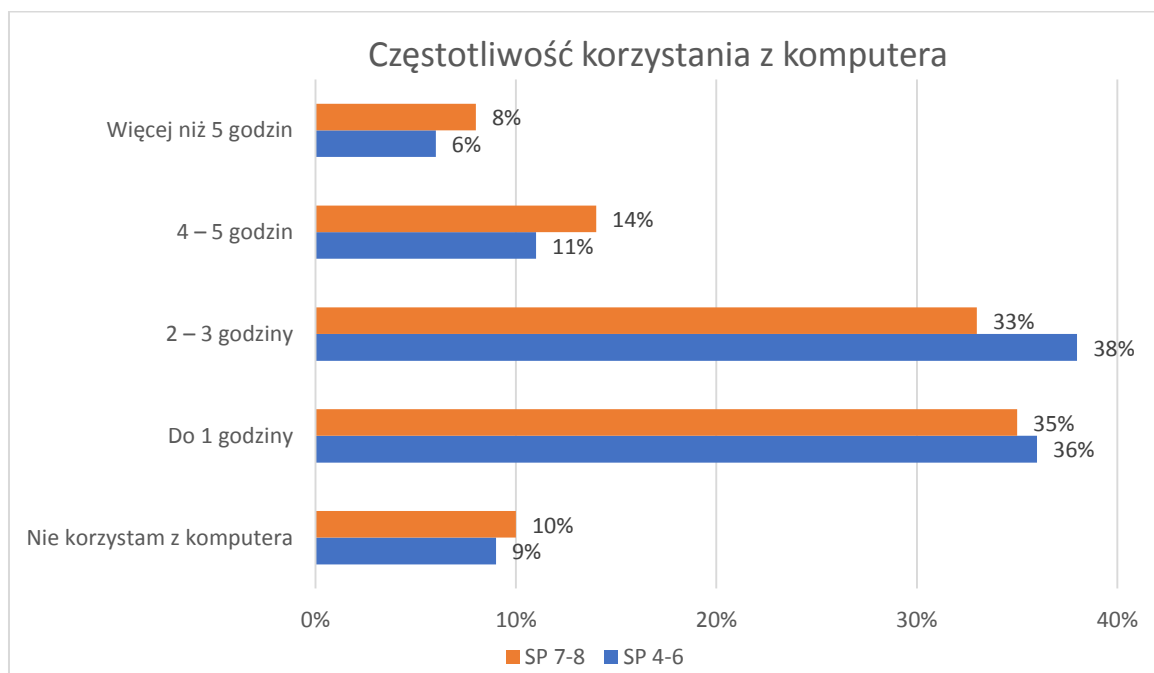
Poczynając od 2013 roku coraz więcej czasu spędzają w Internecie – w 2018 roku było to przeciętnie ponad cztery godziny na dobę. Do najpopularniejszych aktywności w sieci należy kontaktowanie się ze znajomymi, co deklaruje trzy czwarte badanych, a trzy piąte twierdzi, że w zasadzie cały czas są online, na bieżąco otrzymując wiadomości i reagując na nie. Trzy czwarte słucha muzyki, ponad połowa głównie ogląda seriale, połowa spędza czas na portalach społecznościowych (z których najpopularniejszy jest Facebook – 98% badanych deklaruje, że ma konto na Facebooku), jedna trzecia badanych szuka tam informacji potrzebnych do nauki.

W tym „życiu w sieci” na pewno pomagają smartfony – posiadane przez niemal wszystkich badanych uczniów – które łączą w sobie funkcje telefonu komórkowego i komputera. O tym, jak bardzo „wrosł” on w życie młodych ludzi, świadczy choćby fakt, że ponad połowa uczniów nie uważa za niewłaściwe używania smartfonów do przeglądania Internetu, portali społecznościowych lub aplikacji podczas lekcji.¹⁵

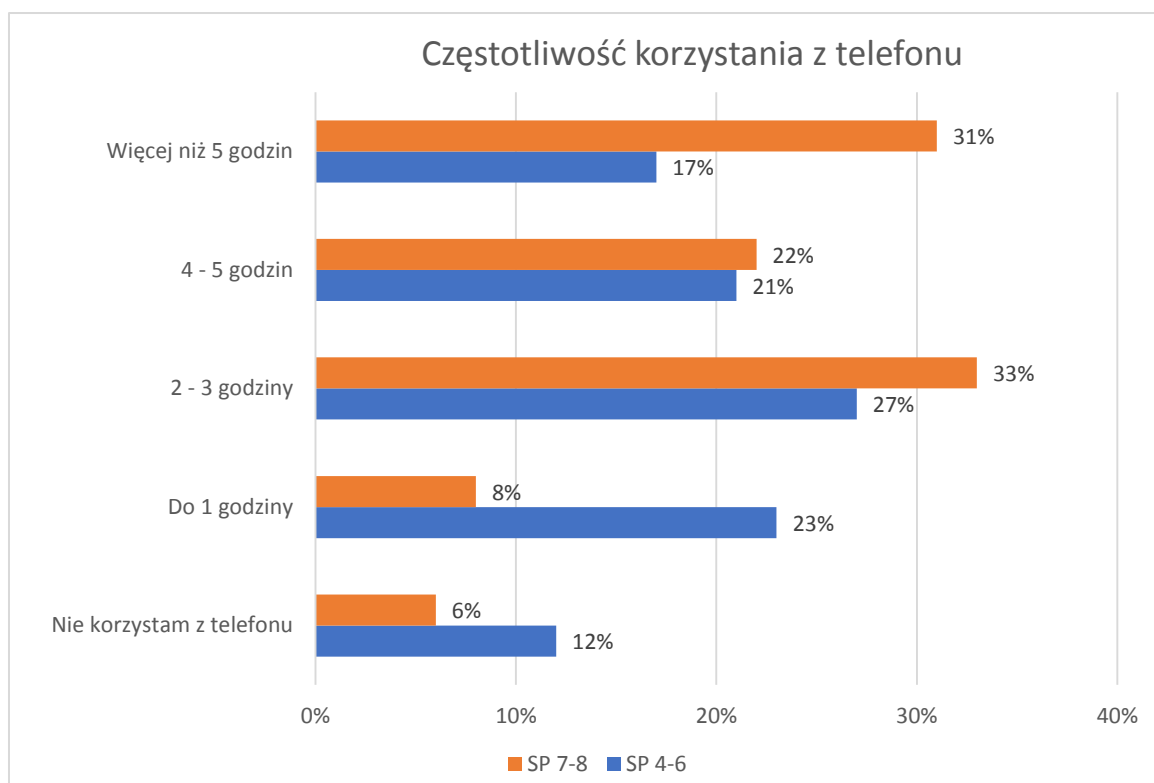
¹⁴ L. Kirwil L., Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II, SWPS, Warszawa 2011.

¹⁵ Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, na podstawie danych Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Młodzież 2018, Warszawa 2019

Wraz z wiekiem zwiększa się ilość czasu spędzonego przed komputerem. Uczniowie klas 4-6 najczęściej spędzają do 1-3 godzin przed komputerem (łącznie 75%) lub w ogóle go nie używają (9%). Podobnie jest w przypadku starszych uczniów, gdzie podobny czas spędzany przed komputerem deklaruje 68%. Niepokojący jest fakt, że 6% uczniów klas 4-6 oraz 8% klas 7-8 deklaruje korzystanie z komputera ponad 5 godzin dziennie.

W przypadku korzystania z telefonu uczniowie deklarują najczęściej czas: 2-3 godziny (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 – 33%). Aż 17% starszych oraz 31% młodszych uczniów korzysta z telefonu więcej niż 5 godzin dziennie.

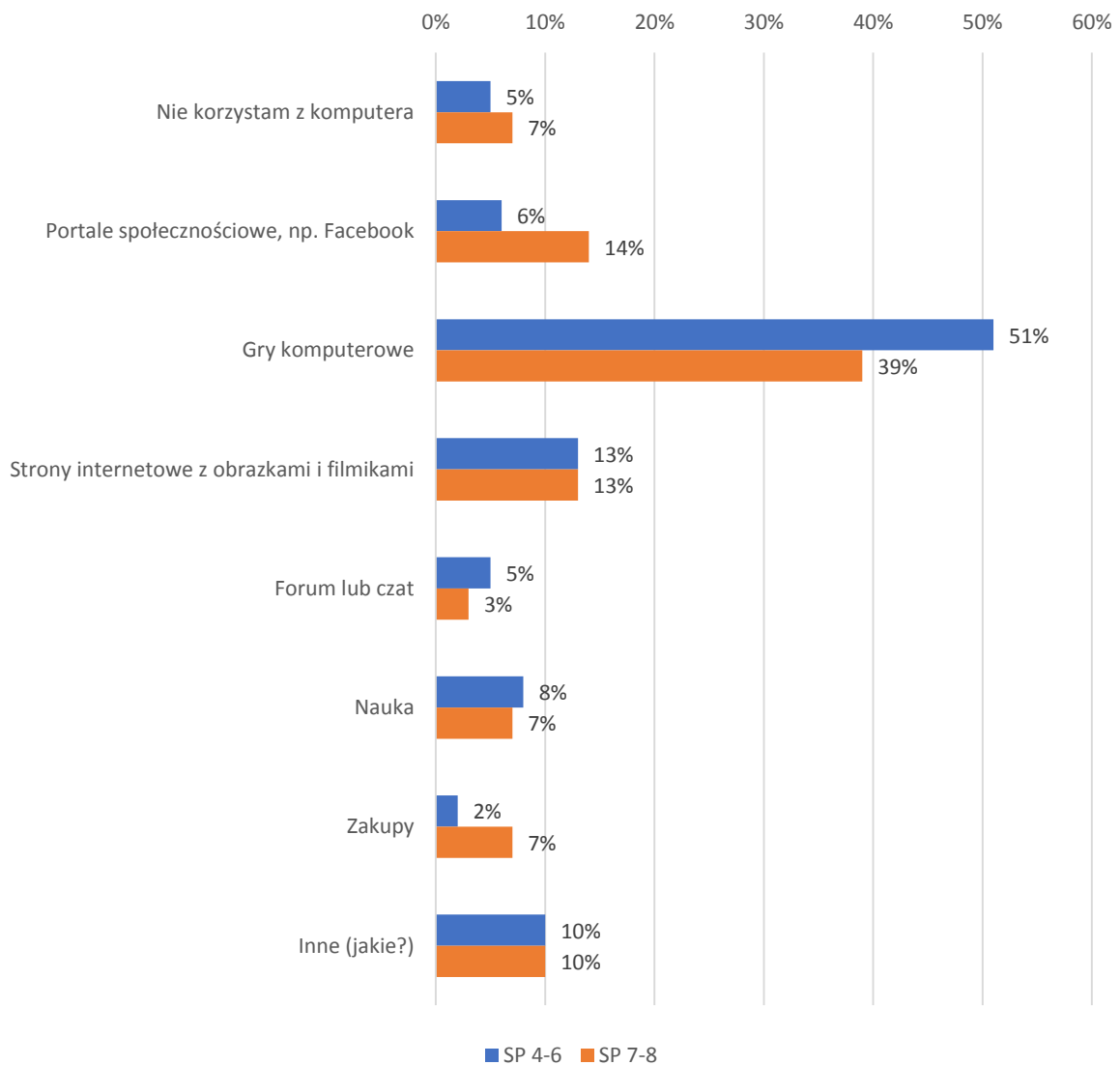

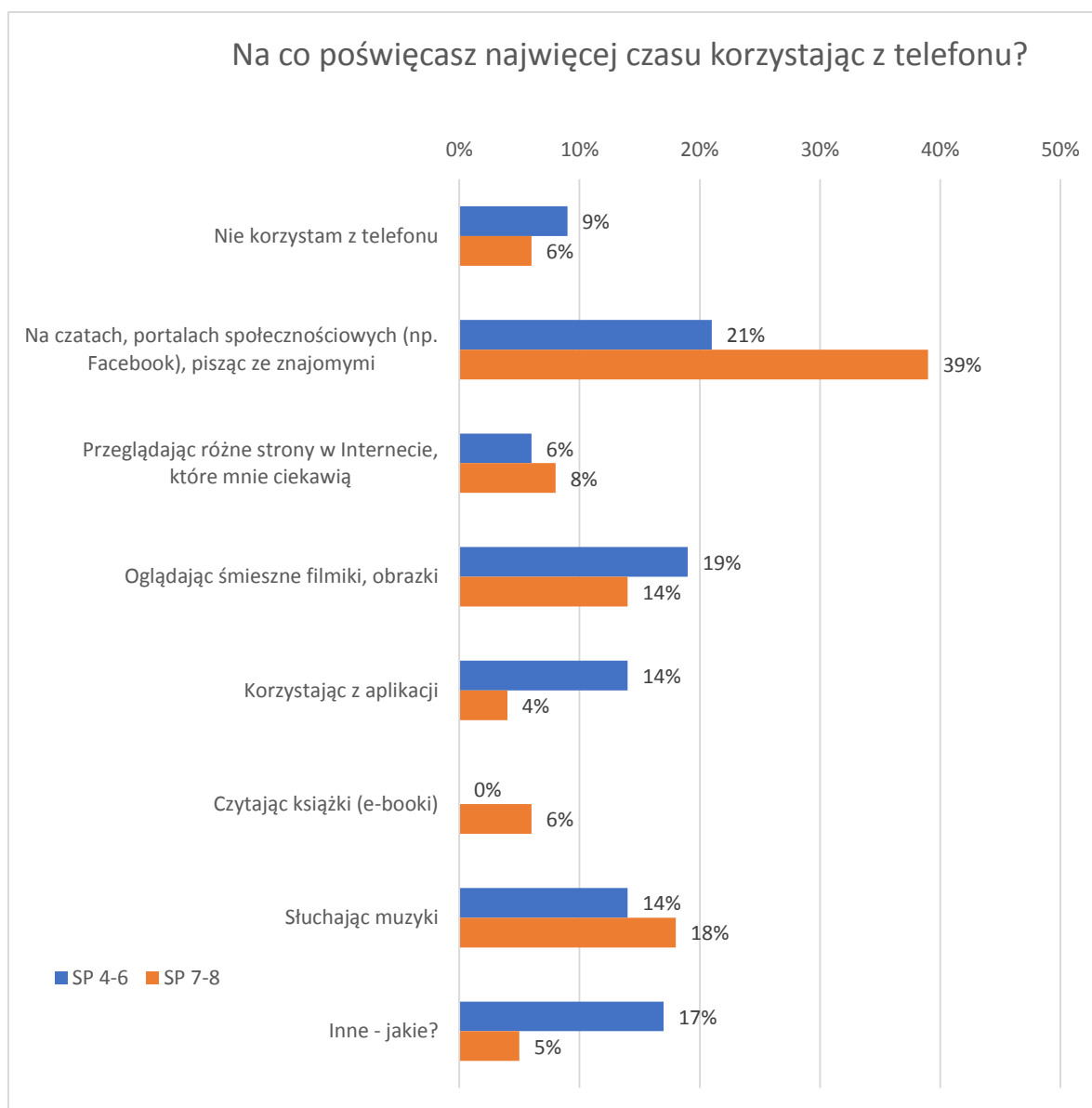
Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer oraz telefon, kiedy spędzają przy nim czas.

Najbardziej popularnymi formami aktywności z komputerem okazują się być gry (SP 4-6 – 51%; SP 7-8 – 39%).

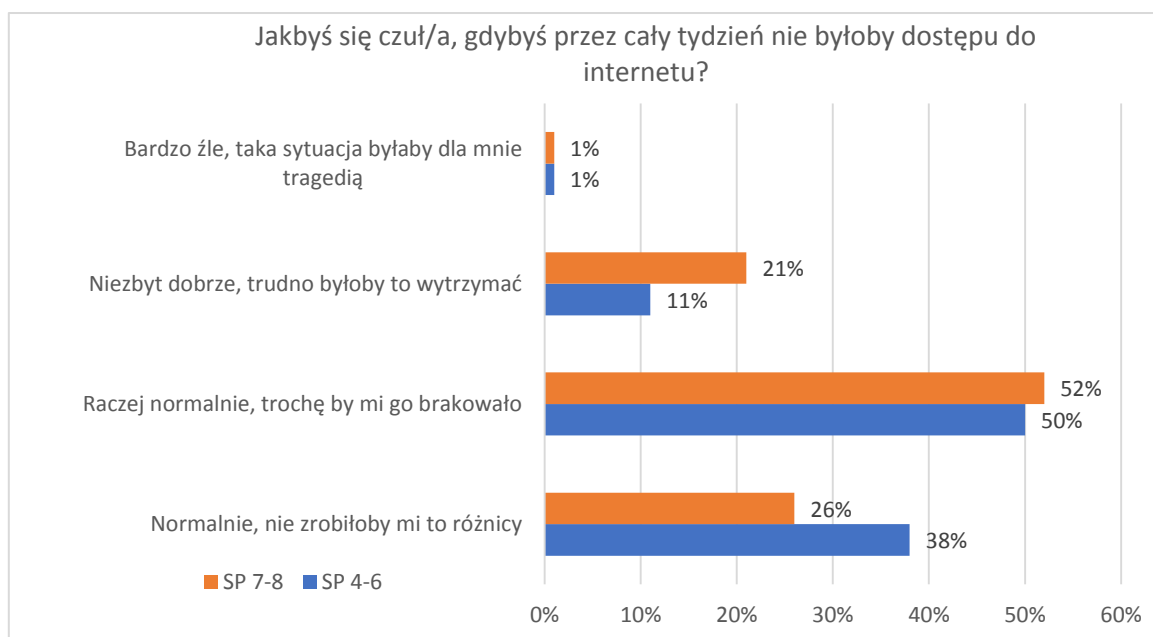
Natomiast podczas korzystania z telefonu na pierwszym miejscu znajdują się dla uczniów portale społecznościowe.

Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

88% uczniów klas 4-6 i 78% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich większego znaczenia. Część uczniów przyznaje, że odczułaby negatywnie brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 12%, SP 7-8 – 22%). Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

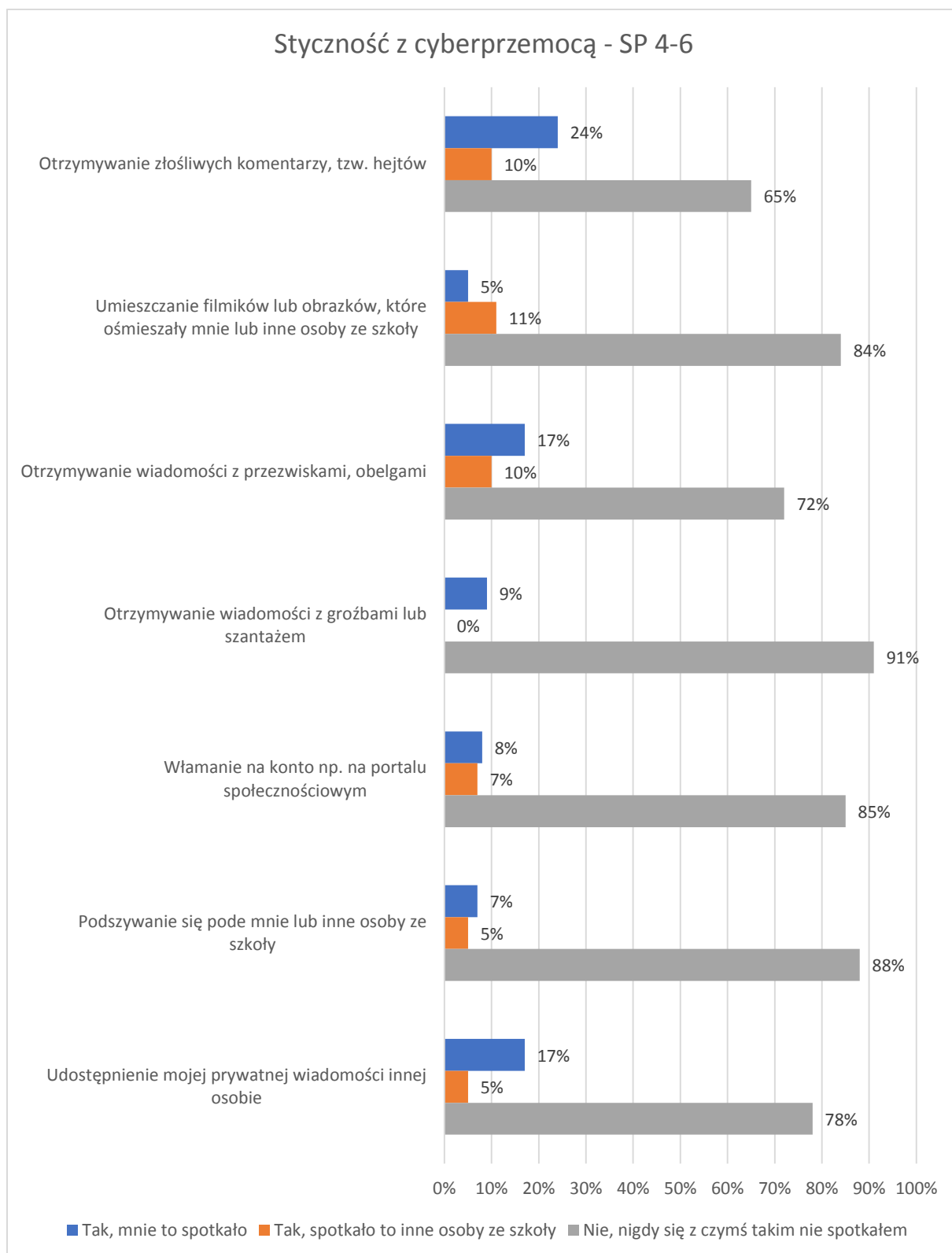

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

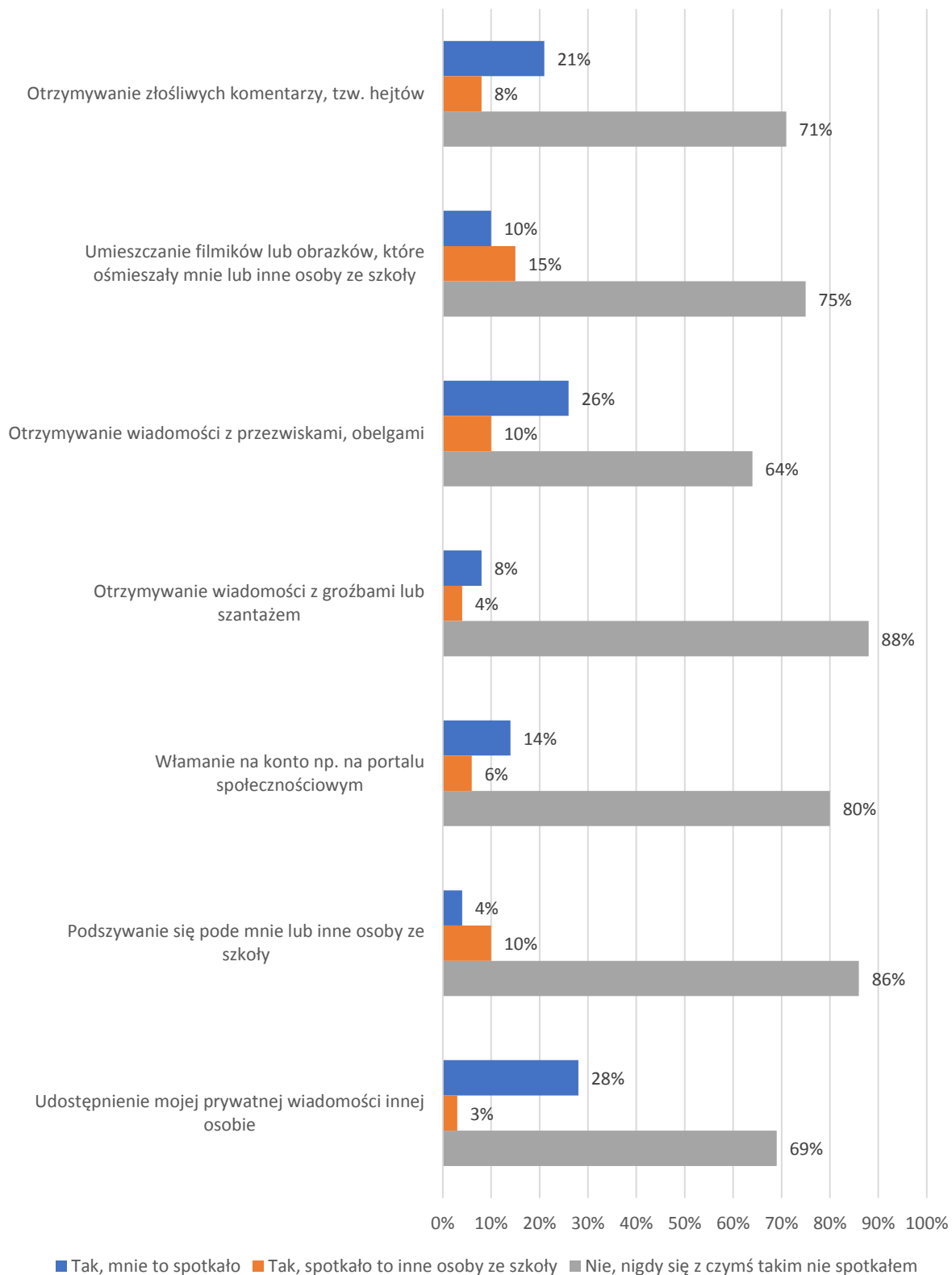
24% uczniów klas 4-6 i 21% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z przezwiskami i obelgami (SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 26%) oraz doświadczyli udostępniania ich prywatnych wiadomości (SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 28%).

Wskazuje to na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

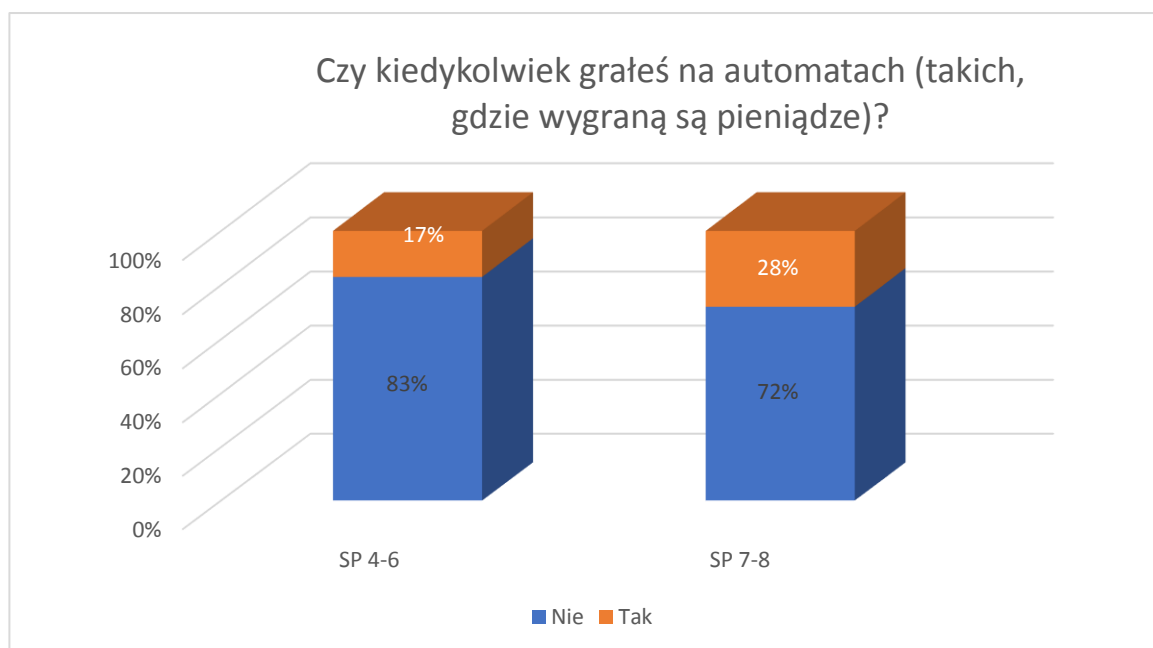

Styczność z cyberprzemocą - SP 7-8

Prawie 5% młodzieży szkolnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹⁶. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹⁷. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹⁸.

Zdecydowana większość uczniów (SP 4-6 – 83%; SP 7-8 – 72%) nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach, jednakże odsetek młodych ludzi mających styczność z tą formą rozrywki jest zauważalny.

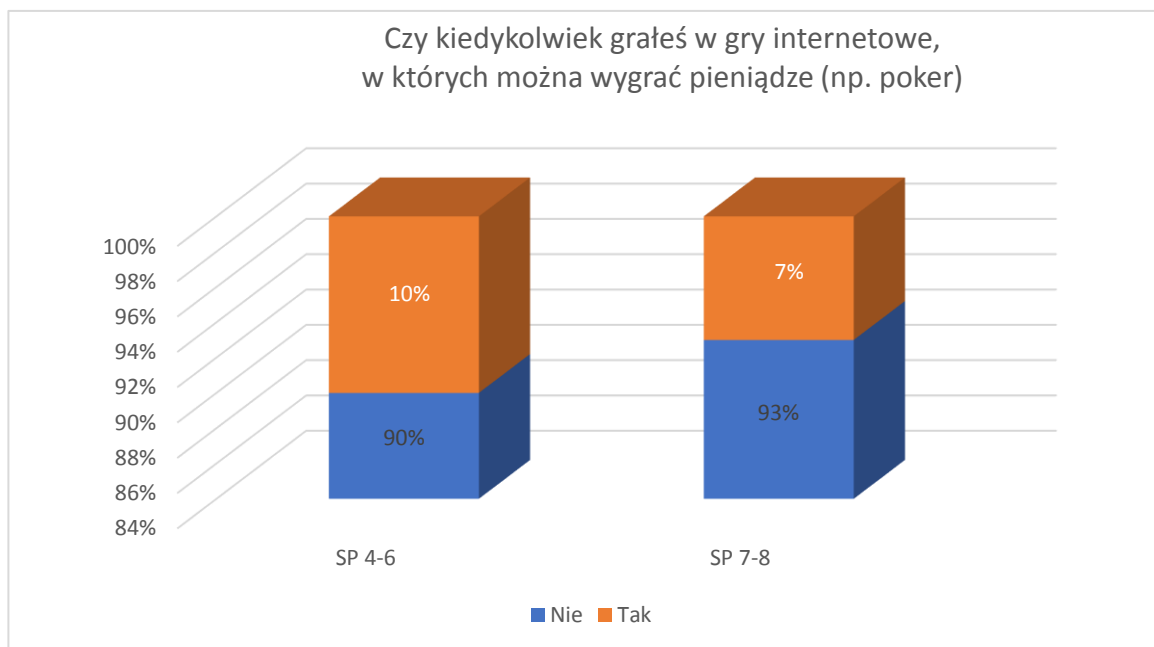

¹⁶ P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

¹⁷ M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹⁸ M. Griffiths M., Gambling Addiction on the Internet, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród badanych uczniów. 10% młodszych uczniów oraz 7% starszych deklaruje, że grało w gry internetowe na pieniądze.

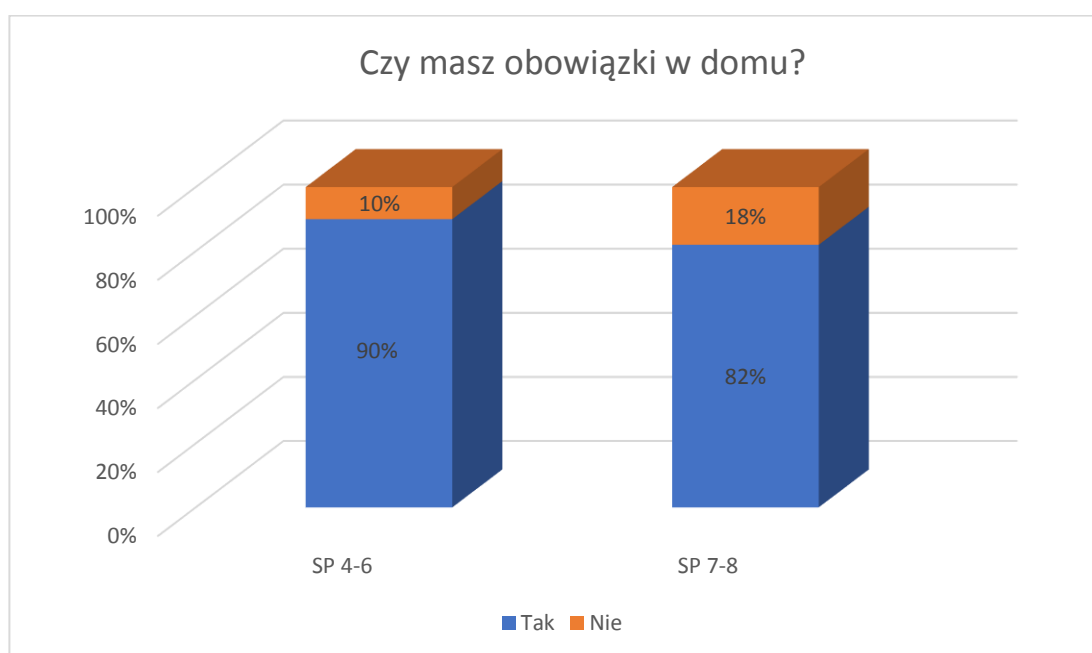
CZAS WOLNY

Wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczają wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobne jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nic nierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi

preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%), a jej popularność utrzymuje się od dwóch lat na wyższym niż wcześniej poziomie.¹⁹

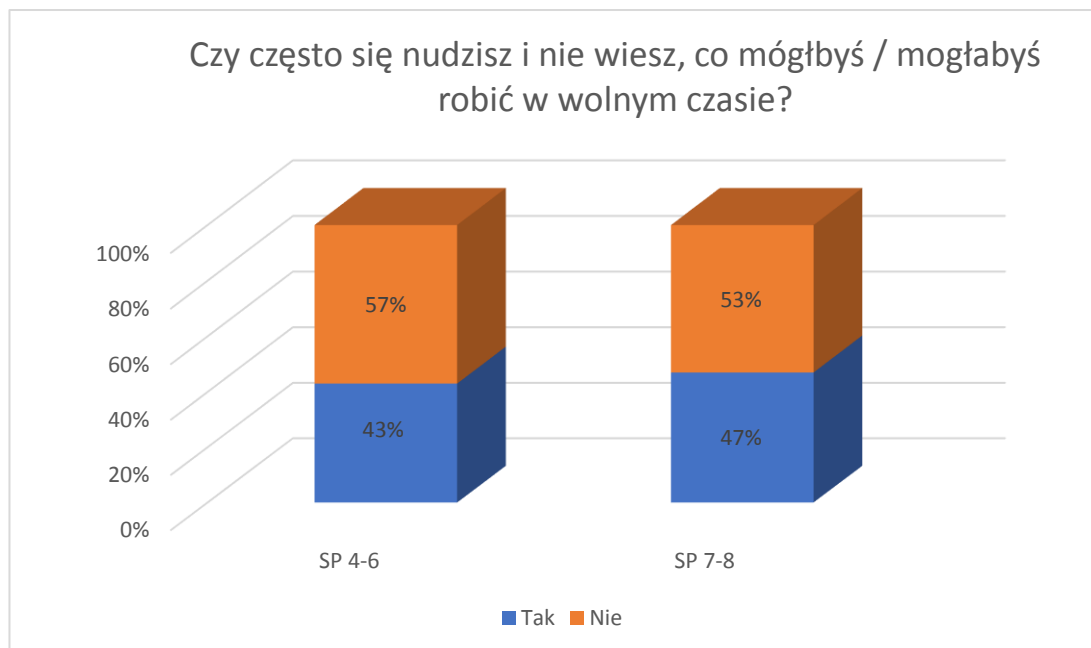
Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Zapytaliśmy, więc ankietowanych uczniów czy mają obowiązki w domu. Zdecydowana większość młodzieży udzieliła odpowiedzi twierdzącej (SP 4-6 – 90%, SP 7-8 – 18%), a jako przykłady podawali sprzątanie, wynoszenie śmieci, opiekę nad zwierzętami oraz naukę. Posiadanie obowiązków przez dziecko niewątpliwie korzystnie wpływa na jego rozwój, poprzez naukę odpowiedzialności, systematyczności, a także przygotowanie do dorosłego życia.

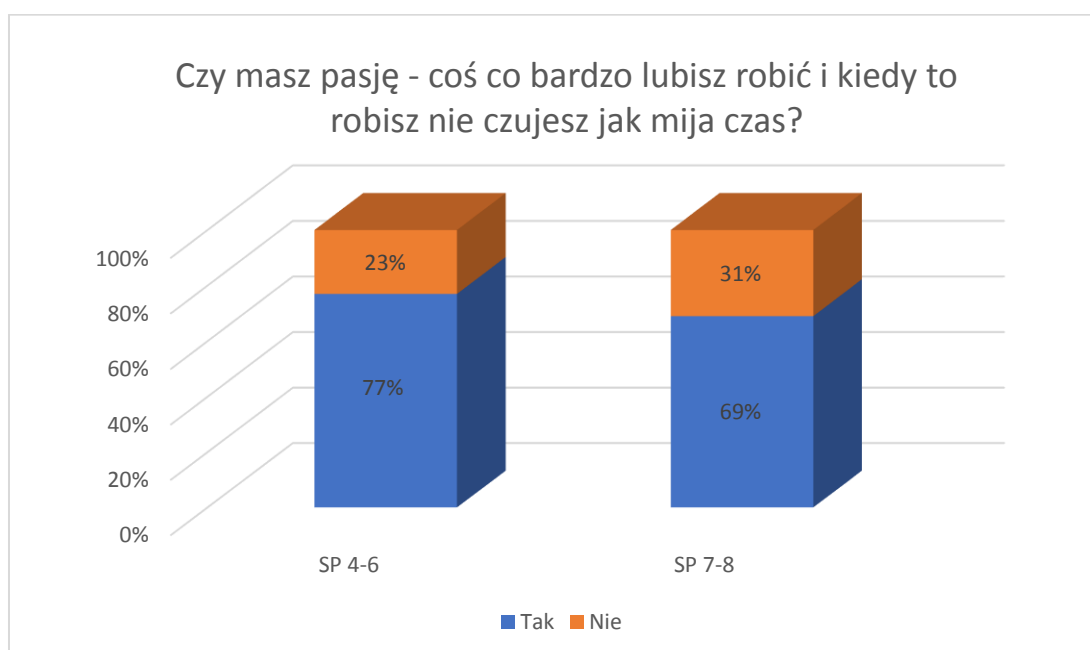

Zauważalna część ankietowanej młodzieży, w szczególności młodsi uczniowie, nie ma pomysłu na spędzanie czasu wolnego (SP 4-6 – 43%; SP 7-8 – 47%).

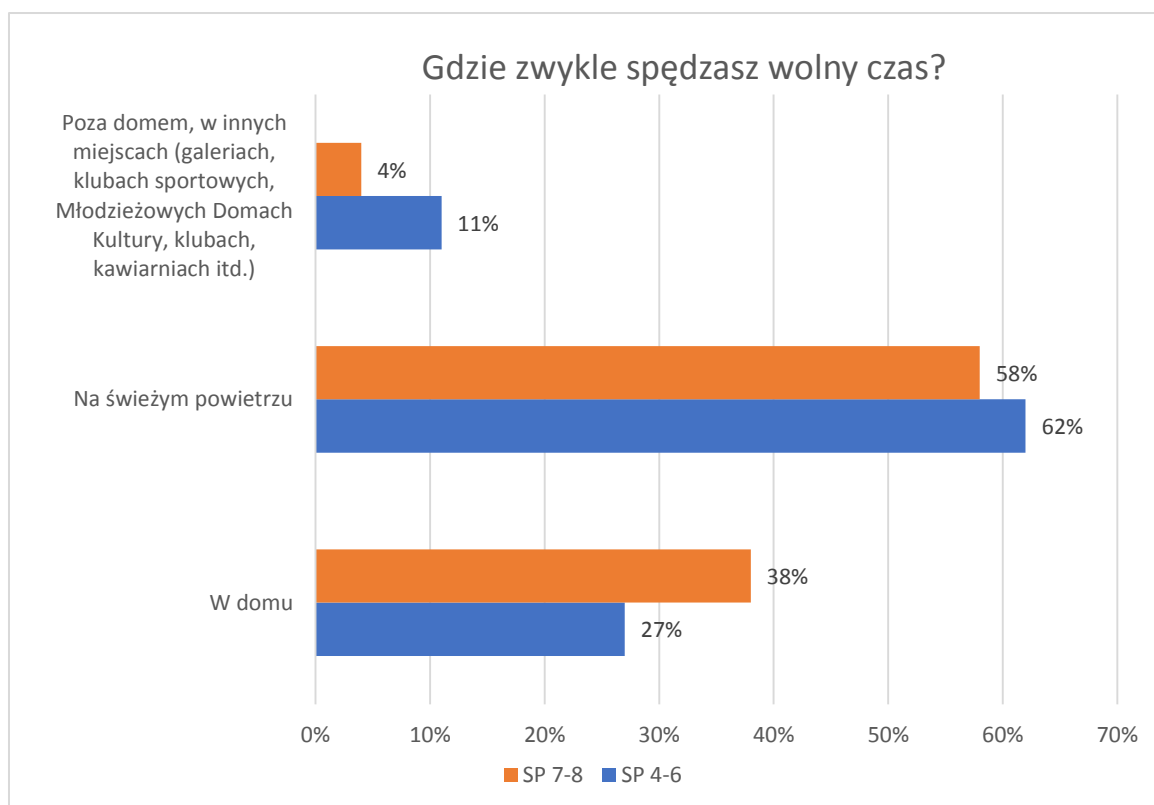
¹⁹ Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019 (dostęp: 5.10.2020 r.)

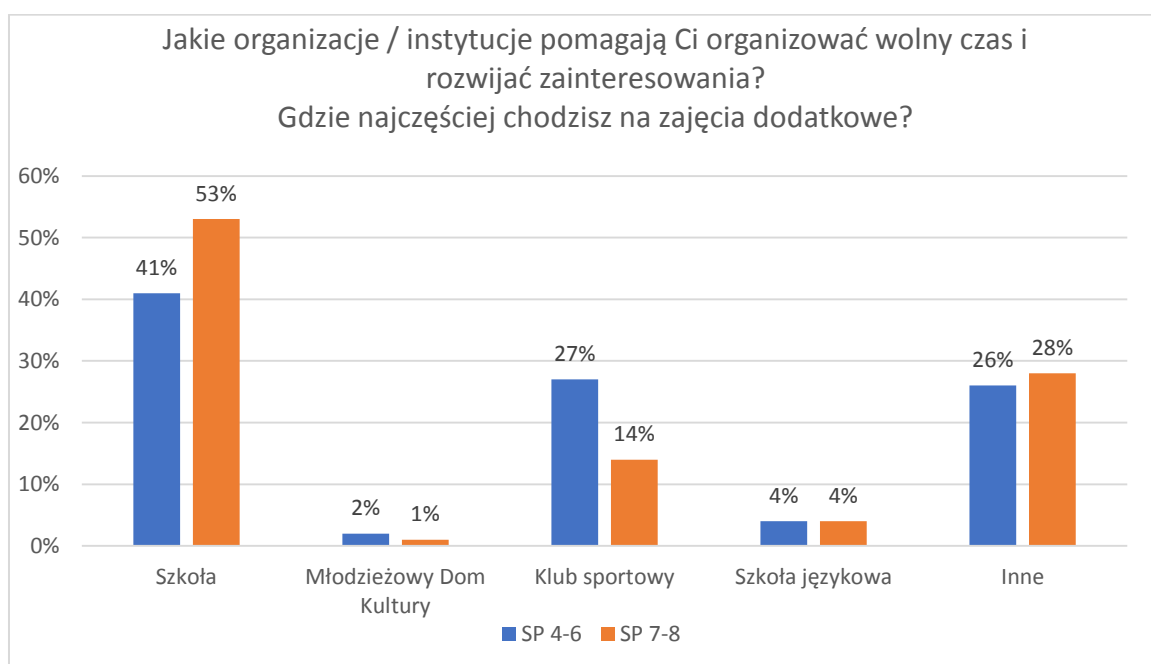
W pytaniu czy uczniowie mają pasję 72% SP 4-6 oraz 71% SP 7-8 udzieliło odpowiedzi twierdzącej. **Dla młodszych** uczniów jest to najczęściej rysowanie, zajęcia artystyczne takie jak śpiew oraz granie na instrumentach, a także piłka nożna. **Starsi wskazali** na zainteresowania sportowe, granie na komputerze oraz słuchanie muzyki.

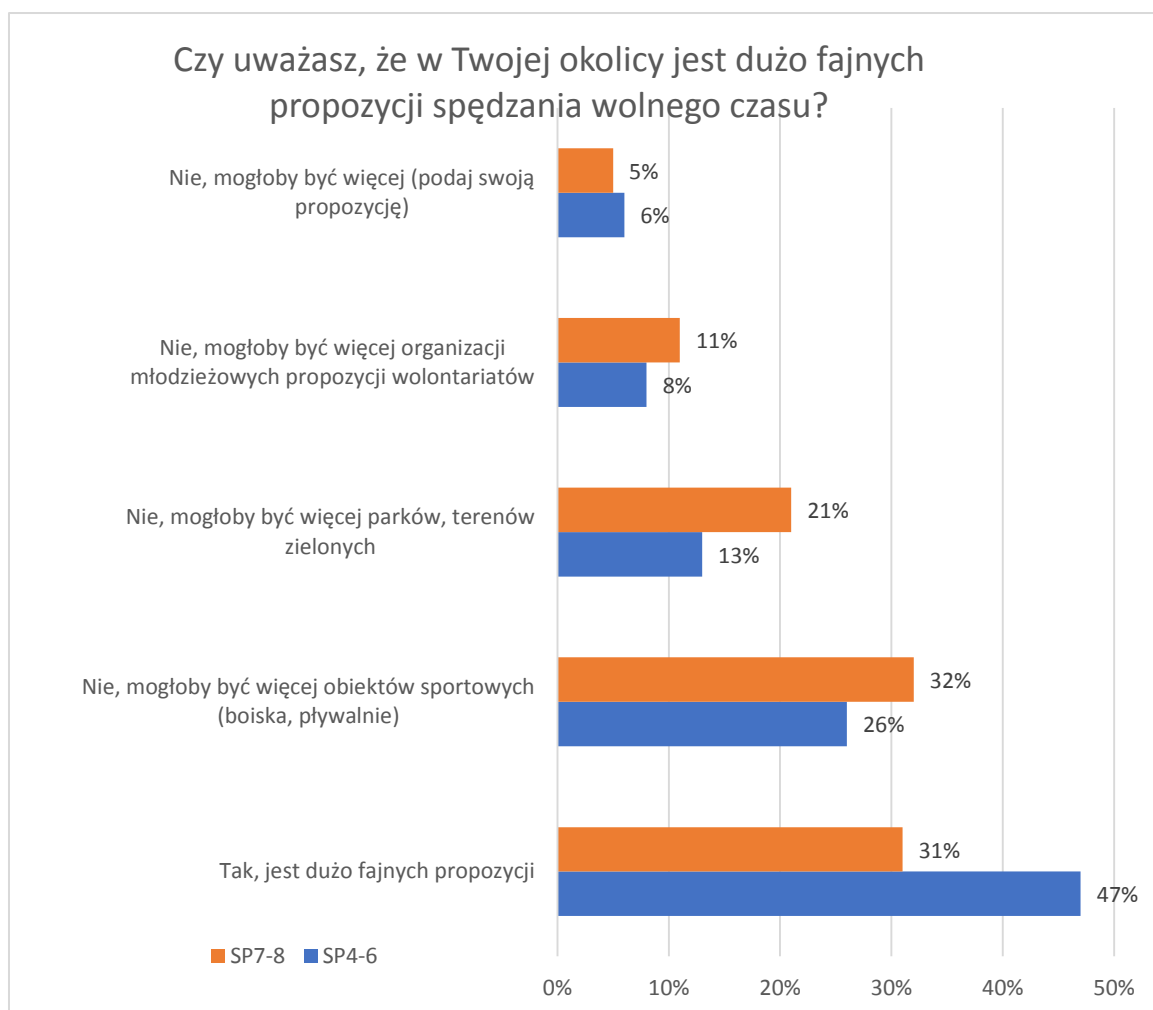

Zdanie uczniów do miejsca spędzania wolnego czasu są podzielone – spora część uczniów spędza czas wolny na świeżym powietrzu, ale jest też grupa preferująca spędzanie go w domu. Dokładne wyniki przedstawiono poniżej.

W subiektywnej ocenie uczniów instytucjami, które pomagają zagospodarować czas w ich miejscu zamieszkania jest przede wszystkim szkoła (SP 4-6 – 41%; SP 7-8 – 53%). **Uczniowie uważają również, że w okolicy jest wiele propozycji spędzania wolnego czasu**, jednakże mogłoby pojawić się więcej obiektów sportowych (SP 4-6 – 26%; SP 7-8 – 32%).

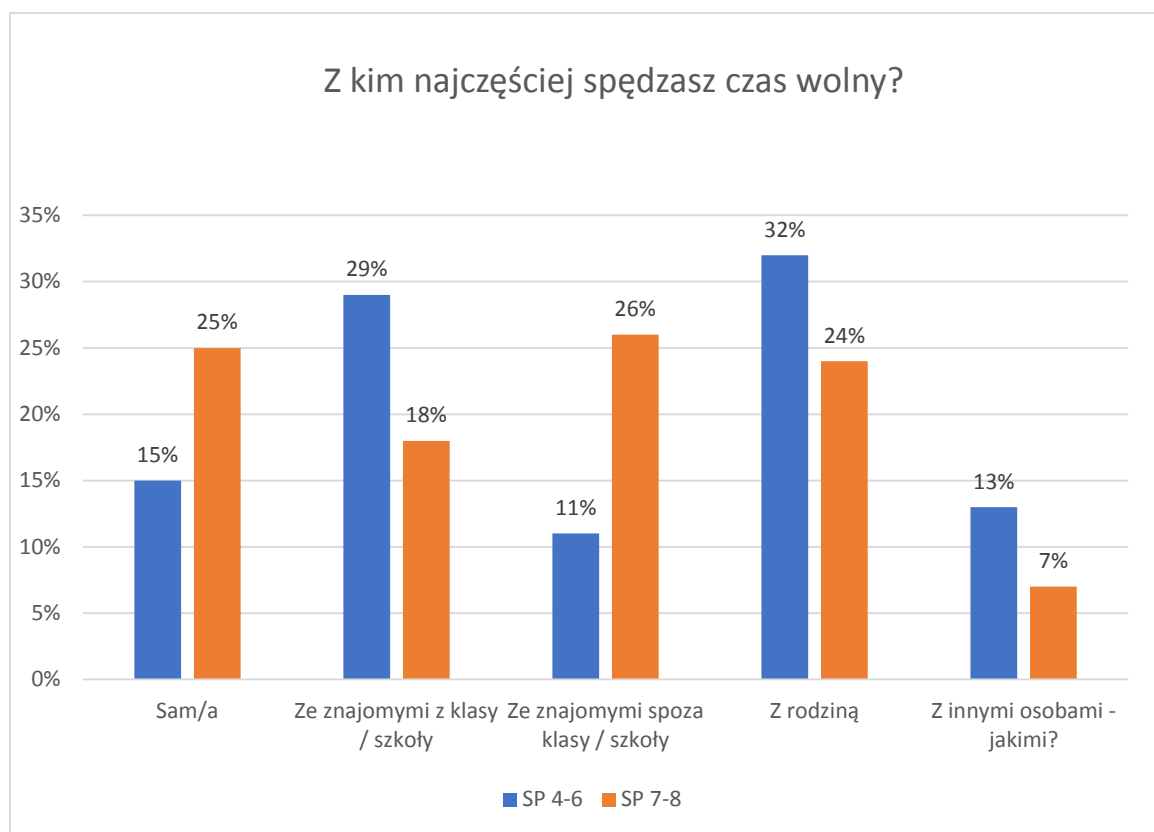

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

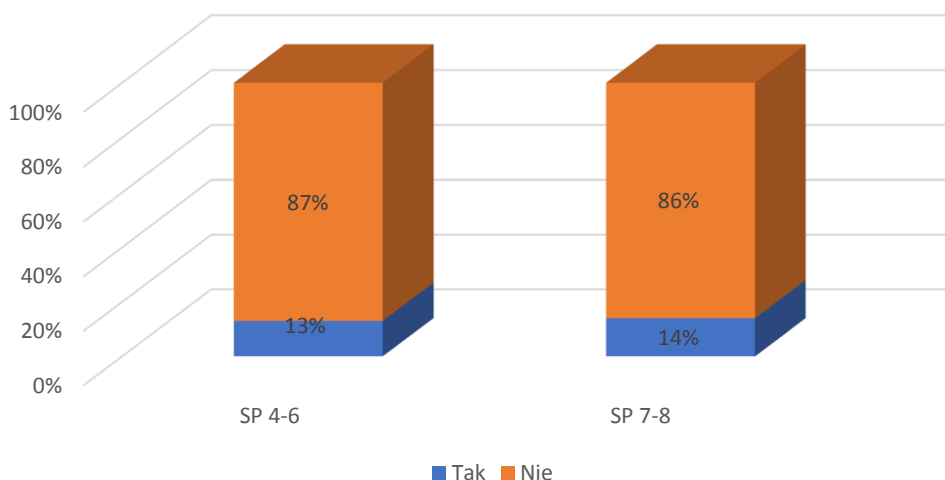
Najmłodsi uczniowie najczęściej czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 32%) lub ze znajomymi z klasy/szkoły (SP 4-6 – 29%). Starsi uczniowie szkoły podstawowej (SP 7-8) z kolei najczęściej wolnego czasu spędzają ze znajomymi spoza szkoły (26%). W tym czasie młodzi

uczniowie odpowiadali, że grają gry i bawią się, a starsi natomiast najczęściej słuchają muzyki, grają w gry komputerowe oraz czytają książki.

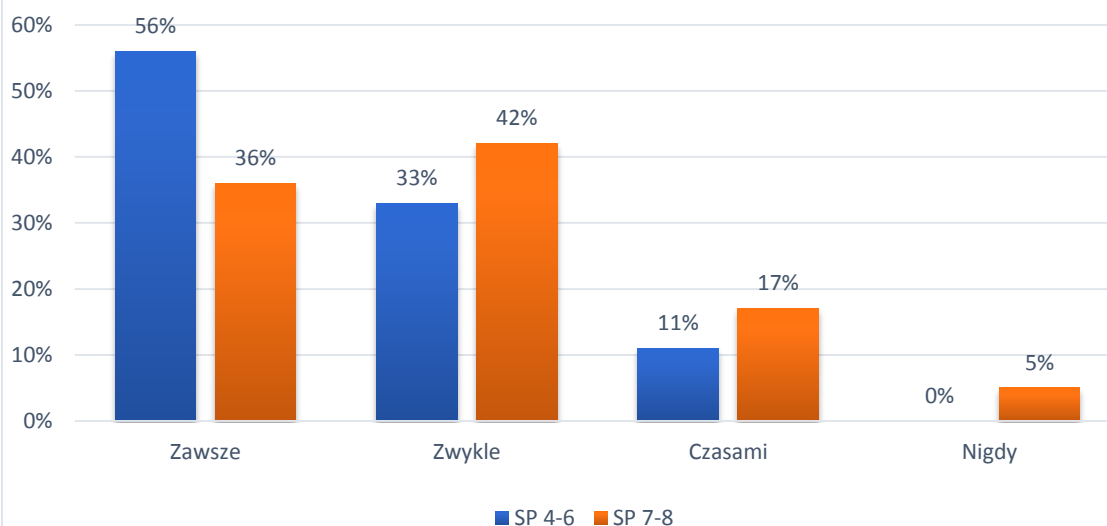
W subiektywnej opinii badanej młodzieży realne spędzanie czasu wolnego nie różni się od tego w jaki sposób chcieliby go spędzać (SP 4-6 – 87%; SP 7-8 – 86%). Uczniowie, którzy spędzają czas wolny w inny sposób, niż by chcieli, argumentują to brakiem czasu ze względu na dużo ilością nauki oraz brakiem motywacji.

Jeśli to jak spędzasz czas wolny różni się od tego, jak chciałbyś/abyś go spędzać - jak myślisz, dlaczego tak jest?

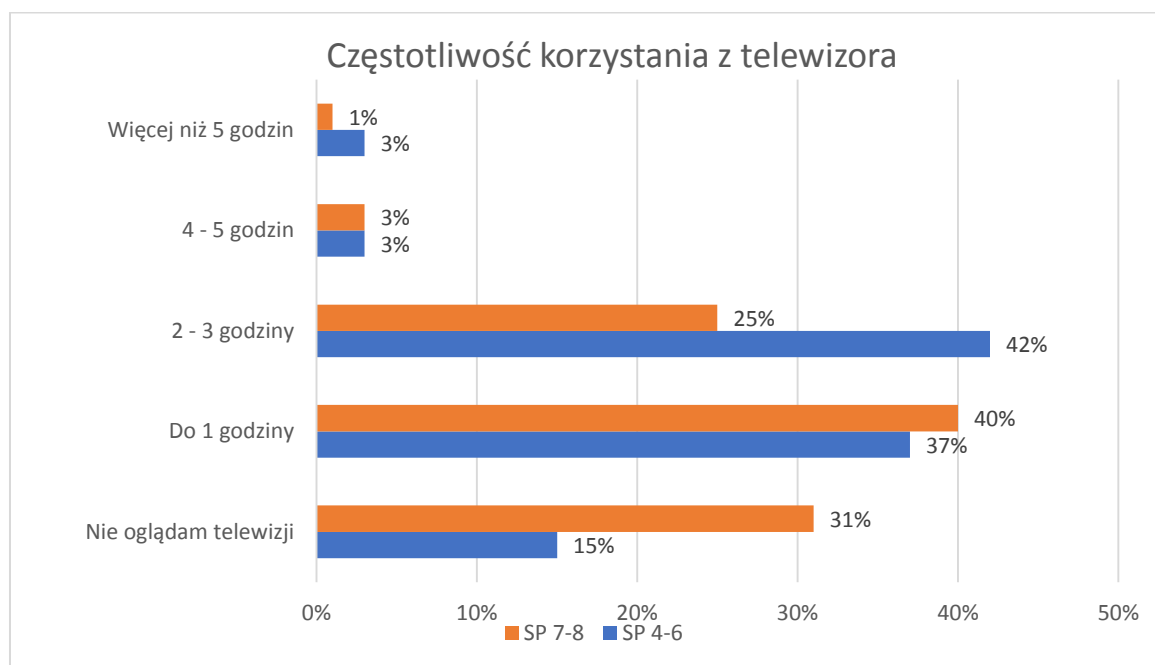
Na koniec zapytaliśmy, czy według nich rodzice wiedzą, co robią w czasie wolnym. Dokładne odpowiedzi zaprezentowano poniżej.

Czy rodzice wiedzą co robisz w czasie wolnym?

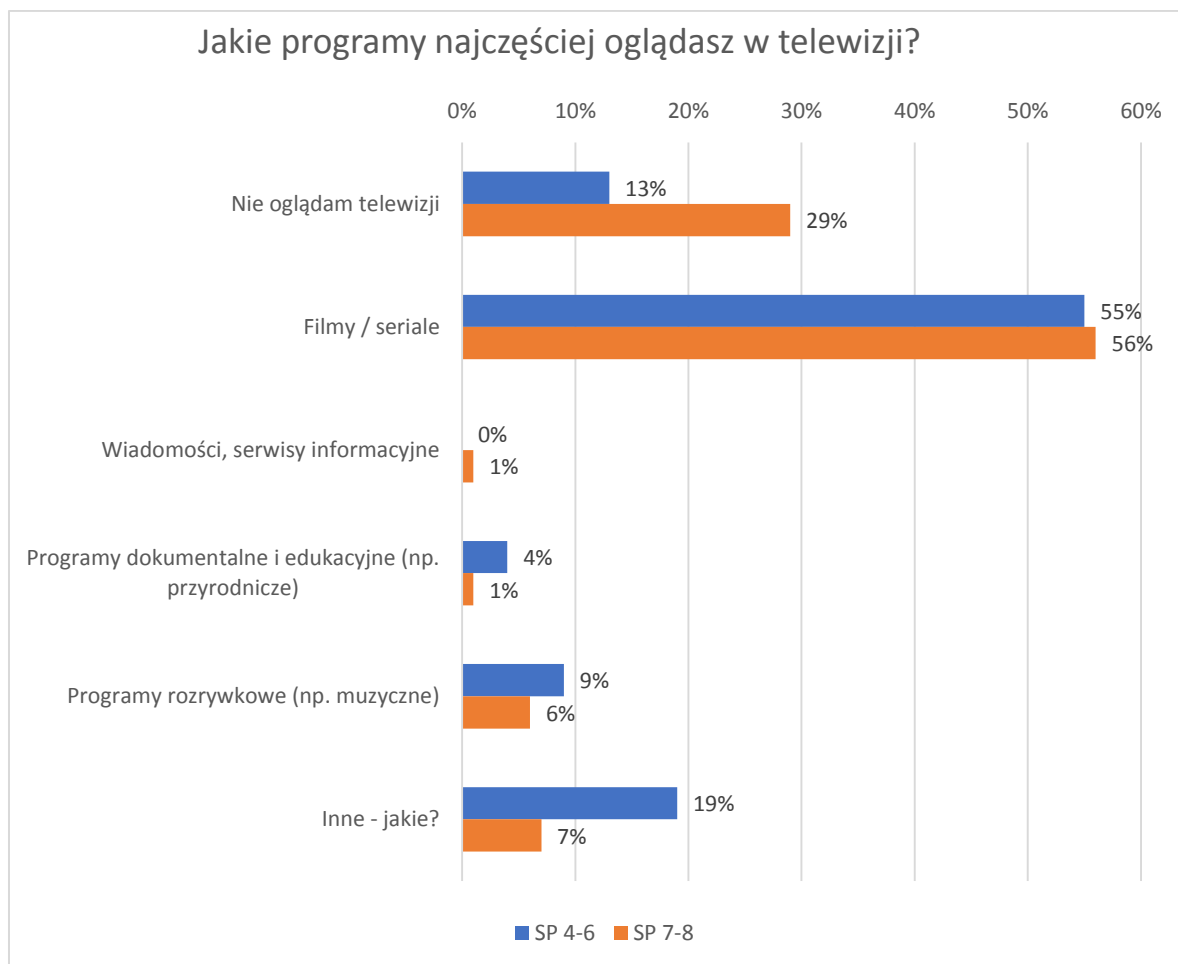
We fragmencie opracowania „Telewizja a poziom agresji” przede wszystkim podano liczne przykłady programów telewizyjnych, skutkujące wzrostem poziomu niepokoju, a nawet agresji wśród dzieci i młodzieży. Wynika to stąd, że korzystając z nieskrępowanego dostępu do wielu kanałów, najmłodszy telewidz napotyka na duże trudności z odnalezieniem audycji o miłości, przyjaźni czy bezinteresowności. Z drugiej strony, z łatwością odnajduje programy ukazujące konflikty, bójkę, prostytutkę, rozwody, zdrady, molestowanie seksualne, gwałty, zabójstwa, szantaż itp. Przemoc i agresja są na porządku dziennym i to nie tylko w filmach skierowanych do dorosłych, ale co zatrażające – również do dzieci. Zwrócono uwagę także na złudny obraz piękna, lansowany przez telewizję. Młodzi telewidzowie za wszelką cenę często starają się upodobnić do postaci „ze szklanego ekranu”, co często wiąże się z konsumpcyjnym stylem życia.²⁰

Zapytaliśmy ankietowanych uczniów, ile czasu spędzają przed telewizorem. Uczniowie większości wskazali, że na telewizję poświęcają czas do **trzech godzin dziennie**, jednak znaczna część uczniów spędza przed telewizorem do nawet 5 godzin dziennie.

²⁰ Rola telewizji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Cz. III. Zachowania antyzdrowotne, Hygeia Public Health 2011, źródło: <http://www.h-ph.pl/pdf/hyg-2011/hyg-2011-2-235.pdf> (dostęp: 6.10.2020)

Zapytaliśmy uczniów, również o to jakie programy najczęściej oglądają. Najbardziej popularnymi programami w telewizji są filmy i seriale (SP 4-6 – 55%; SP 7-8 – 56%).

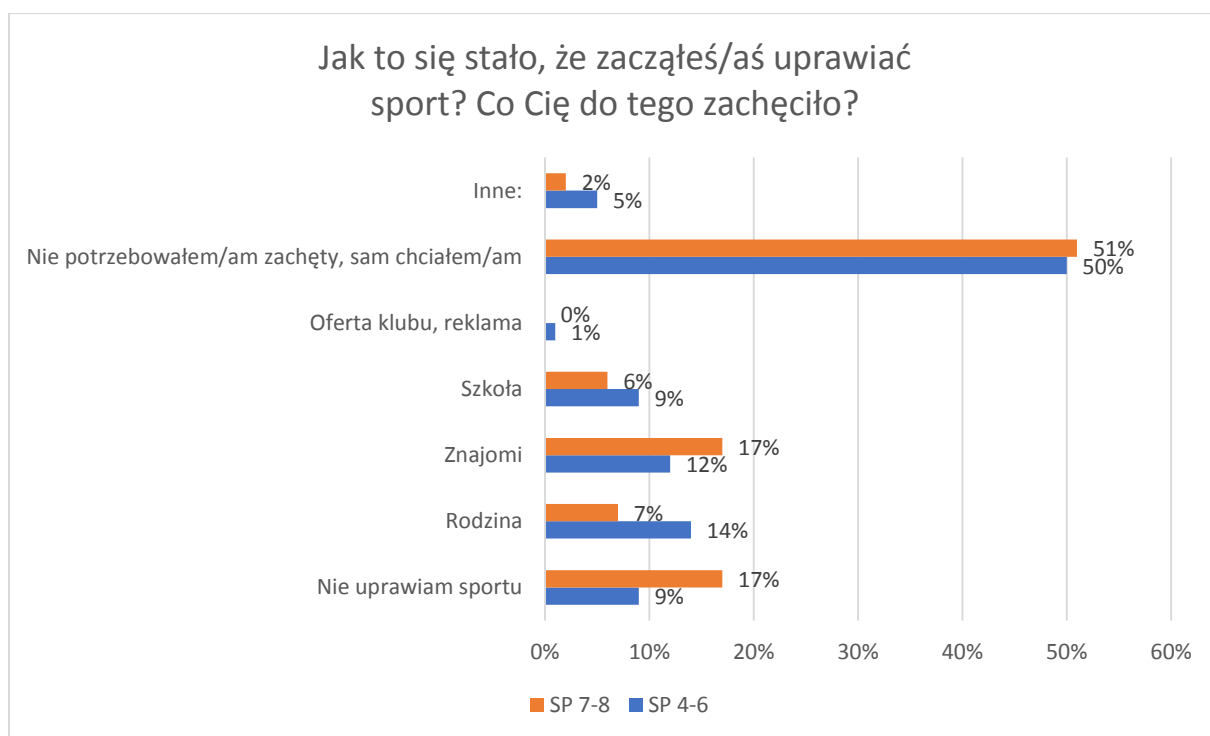
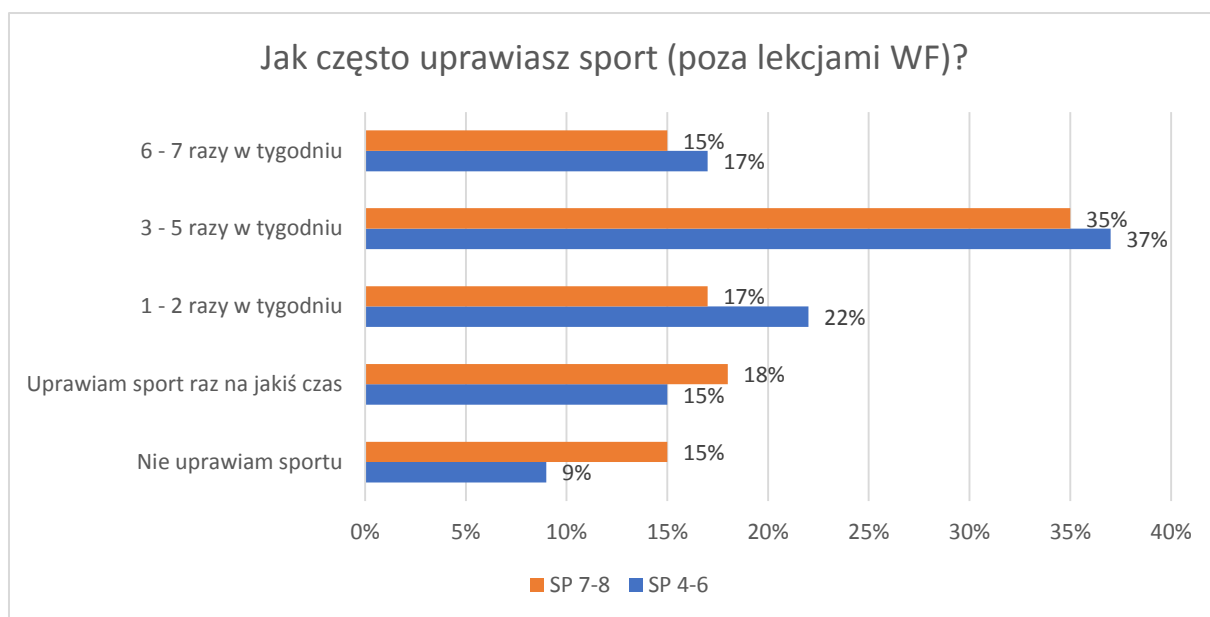

W ciągu ostatniego roku sześciu na dziesięciu Polaków uprawiało jakiś sport bądź ćwiczenia fizyczne. Najpopularniejszym sportem wśród badanych jest jazda na rowerze, w drugiej kolejności – pływanie, a następnie turystyka piesza. W rankingu najczęściej podejmowanych aktywności fizycznych wysokie miejsce zajmują również: ćwiczenia na siłowni w hali sportowej, ćwiczenia samodzielnie wykonywane w domu z własnej inicjatywy oraz bieganie, jogging. Jak wynika z analiz, sport jest domeną ludzi młodych. Poza wiekiem istotne znaczenie w tym kontekście odgrywa również wykształcenie, położenie materialne oraz miejsce zamieszkania. Na uprawianie sportu częściej decydują się respondenci lepiej wykształceni, bardziej zadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych, mieszkający w większych miejscowościach. Polacy decydują się na uprawianie sportu z rozmaitych powodów. Najczęściej są to motywacje prozdrowotne, w drugiej kolejności – sport uprawiany jest dla przyjemności, a w trzeciej – dla lepszego samopoczucia i odreagowania stresów.²¹

Młody człowiek, który utrzymuje aktywność fizyczną lepiej się rozwija, mniej choruje, jest pewniejszy siebie oraz wie, w jaki sposób radzić sobie z porażkami. Zapytaliśmy uczniów jak często spędzają swój czas wolny na uprawianiu sportu.

Wyniki pokazują, że młodzi ludzie uprawiają sport najczęściej 3-5 razy w tygodniu (SP 4-6 – 37%; SP 7-8 – 35%) oraz 1-2 razy w tygodniu (SP 4-6 – 22%; SP 7-8 – 17%). Okolicznością inicjacji aktywności fizycznej są przede wszystkim własne chęci (SP 4-6 – 50%; SP 7-8 – 51%), a w drugiej kolejności rodzina (SP 4-6 – 14%) oraz znajomi (SP 7-8 – 17%).

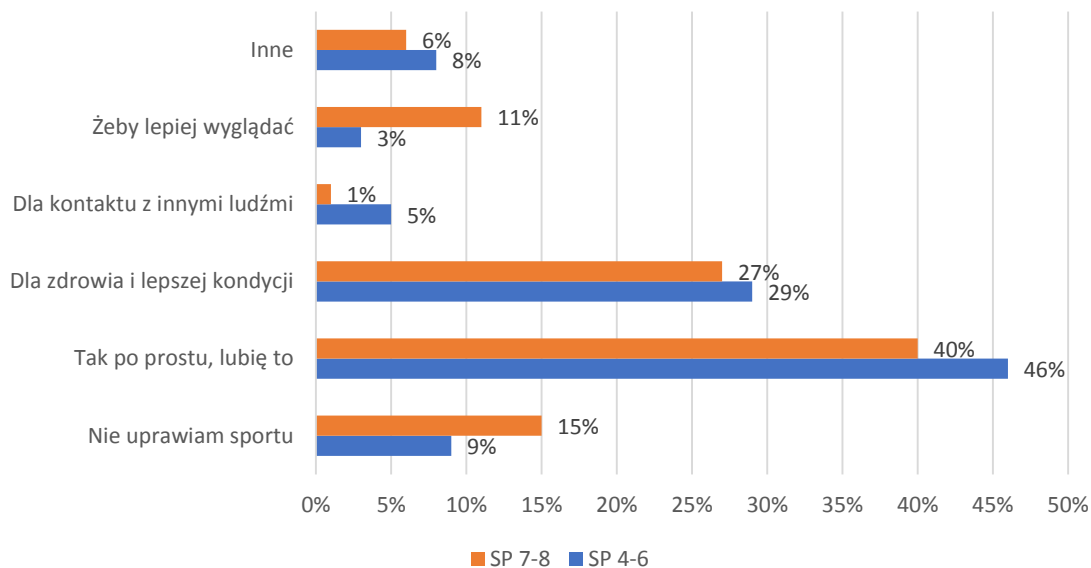
²¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań *Aktywność fizyczna Polaków*, Warszawa 2018, (dostęp: 6.10.2020)

W otwartym pytaniu jaki sport młodzi ludzie praktykują młodszy odpowiadali: bieganie, piłka nożna oraz jeżdżenie na rowerze. Wśród siódmo i ósmoklasistów te odpowiedzi powtórzyły się oraz dodatkowo wskazywali koszykówkę oraz pływanie.

Powodem uprawiania sportu przez młodych ludzi jest znajdowanie w tym przyjemności (SP 4-6 – 46%; SP 7-8 – 40%) oraz poprawienie kondycji (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 27%).

Czy masz jakiś cel w uprawianiu sportu? Dlaczego to robisz?

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Mieścisko:

- Do najpoważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców Gminy Mieścisko należą: zanieczyszczenie wody (84%), kryzys rodziny (81%), zanieczyszczenie powietrza: smog (70%) oraz biedę i ubóstwo (70%).
- Jak wynika z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Mieścisko 38% badanych mieszkańców nie zna nikogo (osobiście lub „ze słyszenia”), kto korzystałby z pomocy rodziny lub innych osób ze względu na zły stan zdrowia lub niepełnosprawność. Mieszkańcy wskazywali często, że znają od 2 do 5 osób, które korzystają z owej pomocy (41%).
- Za najbardziej powszechne bariery dla osób starszych i niepełnosprawnych występujące na terenie gminy respondenci uznali schody (89%), bark wind (84%), wysokie krawężniki (79%), brak pojazdów dla wózków inwalidzkich (75%) oraz zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych (79%).
- Zdaniem badanych mieszkańców **najczęstszymi problemami osób starszych** samotność (81%), niskie renty i emerytury (76%) oraz choroby (59%). 16% wskazała, że w ich środowisku lokalnym nie podejmuje się żadnych działań na rzecz osób starszych. Pozostali respondenci wskazywali na takie działania jak tworzenie lokalnych programów aktywizacji i wsparcia seniorów (43%), adresowanie do seniorów programów zdrowotnych (35%) oraz zapewnianie warunków do samodzielności i niezależności osób starszych (14%). Część badanych wskazała również, że w szkołach prowadzona jest edukacja dzieci i młodzieży na temat postrzegania starości (27%) oraz że w ich społeczności lokalnej propaguje się aktywny model starzenia i aktywnej starości (32%).
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Mieścisko odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o **niskim poziomie ryzyka** – mieszkańcy gminy piją regularnie, jednorazowo spożywając stosunkowo dużo ilości alkoholu. **Większość mieszkańców deklaruje okazjonalne spożywanie alkoholu, a 65% jednorazowo spożywa do 4 porcji alkoholu.**

- Wskazane jest przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Mieścisko kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym i regularnym spożywaniem. **Warto przy tej okazji szeroko poinformować mieszkańców o miejscach, gdzie osoba uzależniona od alkoholu może uzyskać pomoc.** Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- Badani respondenci deklarują, że w swoim środowisku mają przypadki osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze. **40% ankietowanych zna co najmniej jedną osobę uzależnionych od tych substancji.**
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Mieścisko jest zauważalne **(22% zna osoby doświadczające przemocy a 19% ankietowanych deklaruje, że podejrzewa, iż ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie).** Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.
- Warto zwrócić uwagę na problem uzależnienia od Internetu - 59% ankietowanych uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu jest bardzo powszechnym zjawiskiem.
- W kwestii oceny zmian nastroju mieszkańców w okresie od kiedy nastał czas izolacji społecznej: **59% wskazało na pogorszenie ich nastroju, 38% nie zauważyło różnicy a w opinii 3% nastrój się poprawił.**

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż **sprzedawcy podchodzą nie do końca odpowiedzialnie do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim**. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 10% badanych deklaruje, że często sprawdza dowody potwierdzające wiek – 7% robi to zawsze. **W opinii 38% sprzedawców próba zakupu przez niepełnoletnich zdarza się najczęściej kilka razy w miesiącu**. Jednak, w zestawieniu tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Mieścisko, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Sporo uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

Młodzież szkolna Gminy Mieścisko:

- **Inicjację alkoholową** ma za sobą: **14%** badanych uczniów **klas młodszych** oraz **19%** uczniów **klas starszych**. Jako okoliczności uczniowie wskazują przede wszystkim spotkania ze znajomymi i towarzystwo rodziny. Alkohol to substancja, do której dostęp dla uczniów, w porównaniu do narkotyków czy dopalaczy, jest zdecydowanie łatwiejszy. Jego spożywanie jest też powszechnie tolerowane, traktowane, jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń — niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyczaj” osób niepełnoletnich. W związku z tym warto organizować kampanie informacyjne czy specjalne wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączać je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mających kontakt z rodzicami,

ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączać w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądaných u rodziców oraz pozostałych mieszkańców gminy. Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków, dzięki której nabywają umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiało młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto, więc zadbać o dostępność zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń.

- Młodzi ludzie deklarują **najczęściej spożywanie piwa** (tutaj warto zaznaczyć, że większość młodych ludzi (SP 4-6: 60%; SP 7-8: 57%) jest przekonana o prawdziwości mitu jakoby alkohol w piwie był „słabszy”). Większość uczniów przyjmuje konstruktywne postawy wobec substancji psychoaktywnych i ma świadomość ich szkodliwości.
- Wyniki badań nie wskazują, wśród młodych ludzi problemów przyjmowania substancji psychoaktywnych. Raczej dobrze rokujące są także wyniki dotyczące nastawienia uczniów wobec brania narkotyków i dopalaczy w większości uczniowie w każdej grupie wiekowej nie zgadzają się lub raczej nie zgadzają się, by było to normalne dla osób w ich wieku. Warto jednak przeprowadzić działania mające na celu uświadomienie młodym ludziom **skutków przyjmowania** tych substancji, gdyż 68% uczniów młodszych i 53% starszych deklaruje, iż nie posiada takiej wiedzy.
- Uczniowie deklarują w ogromnej większości **bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami** (SP 4-6 – 93%; SP 7-8 – 94%). **Rodzice okazali się grupą osób, do których chętnie zwróciliby się oni po pomoc w razie kłopotów.** Jednakże niewielka część uczniów nie chciałaby zwierzyć się rodzicowi, gdyby ktoś im groził lub namawiał do czegoś złego (SP 4-6 – 10%; SP 7-8 – 21%). Stosowne byłoby w tym przy-

padku włączenie w zakres tematyczny szkolnych spotkań z rodzicami tematyki skutecznego reagowania na problemy wychowawcze i sposobów skutecznej komunikacji z dzieckiem. Generalnie rzecz ujmując, pozytywne relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic—nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

- Na uwagę zasługuje fakt, że uczniowie dużo rzadziej wskazali w kwestii **zaufania do nauczycieli**. Spadek poziomu zaufania w tym wypadku jest zauważalny dla starszych uczniów. Godne polecenia byłoby zorganizowanie spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmacniania relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko, jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także, jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.
- **Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej)**. Kilka procent z nich nie czuje lub raczej nie czuje się bezpiecznie w swojej szkole i deklaruje, że do szkoły uczęszczają osoby, których się boją (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 3%). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.
- **Uczniowie deklarują w większości stosunkowo „zdrową” ilość czasu spędzanego przy komputerze (do 3 godzin dziennie SP4-6: 75%; SP7-8: 68%),** jednakże należy sumować to z czasem korzystania z telefonu oraz oglądania telewizji. Trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak, aby były

bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po mało oferujących stronach internetowych. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- Wyniki uczniów dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej. **24% uczniów klas 4-6 i 21% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu. Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z przezwiskami i obelgami (SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 26%) oraz doświadczyli udostępniania ich prywatnych wiadomości (SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 28%).**